

Regeringskansliet

Promemoria

2022-06-30

Dnr U2022/02568

Utbildningsdepartementet

Elever i grundskolan, specialskolan, sameskolan och gymnasieskolan ska lättare få läsa i snabbare takt och på en högre nivå

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
1 Författningsförslag	4
1.1 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).....	4
1.2 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).....	11
1.3 Förslag till förordning om ändring i gymnasieförordningen (2010:2039)	15
1.4 Förslag till förordning om ändring i gymnasieförordningen (2010:2039)	17
1.5 Förslag till förordning om ändring i skolförordningen (2011:185).....	19
1.6 Förslag till förordning om ändring i skolförordningen (2011:185).....	21
1.7 Förslag till förordning om ändring i förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet	22
1.8 Förslag till förordning om ändring i förordningen (SKOLFS 2010:250) om läroplan för specialskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall.....	29
1.9 Förslag till förordning om ändring i förordningen (SKOLFS 2010:251) om läroplan för sameskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall.....	35
1.10 Förslag till förordning om ändring i förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan	41
1.11 Förslag till förordning om ändring i förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan	46
2 Elever som lätt når skolans mål får inte alltid den stimulans de har rätt till	51
3 Nuvarande reglering.....	56
4 Elever i grundskolan, sameskolan och specialskolan ska kunna läsa på en högre nivå	64
4.1 Skolans ansvar för elever som behöver studera på en högre nivå ska anges i läroplanerna.....	64
4.2 Rektorn ska få besluta att en elev får läsa gymnasieämnen	65
4.3 Eleven ska få tid till studierna på en högre nivå	67
4.4 Fjärrundervisning ska i vissa fall få användas för gymnasieämnen	69
4.5 Entreprenad ska i vissa fall få användas när det gäller gymnasieämnen	70

5	Elever i gymnasieskolan ska få större möjligheter att nå längre i sin kunskapsutveckling	71
5.1	Skolans ansvar för elever som behöver studera på en högre nivå ska anges i läroplanen.....	71
5.2	Utökat program ska få användas för högskolekurser	73
5.3	Eleven ska få tid till högskolestudierna	75
5.4	En elev ska kunna genomföra gymnasieutbildningen snabbt	76
6	Insatser för att utveckla förutsättningarna för studier på högre nivå	77
6.1	Stödjande insatser ska riktas till flera olika personalkategorier inom skolan.....	77
6.2	Informationsinsatser ska riktas till högskolan	78
7	Ytterligare rättsligt stöd för behandling av personuppgifter behövs inte	79
8	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	84
9	Konsekvenser.....	85
10	Författningskommentar.....	92
10.1	Förslaget till lag om ändring i skollagen (2010:800).....	92
10.2	Förslaget till lag om ändring i skollagen (2010:800).....	99
	Referenser.....	105

Sammanfattning

I promemorian finns förslag om bättre möjligheter för elever i grundskolan, specialskolan, sameskolan och gymnasieskolan att läsa på en högre nivå och gå fram i snabbare studietakt. Det är viktigt att elever som inte får den utmaning de behöver i undervisningen får möjlighet att utvecklas efter sina egna förutsättningar för att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Det kan leda till en bättre undervisningssituation och till bättre kunskapsresultat för dessa elever.

Ändringar föreslås i läroplanerna för grundskolan, specialskolan, sameskolan och gymnasieskolan för att ytterligare betona skolans ansvar för särskilt begåvade och högpresterande elever. Av läroplanerna ska framgå att särskild uppmärksamhet ska ägnas åt både de elever som har svårigheter att nå målen för utbildningen och de elever som lätt uppfyller betygsriterierna eller kriterierna för bedömning av kunskaper. Det ska vidare framgå att rektorn har ett särskilt ansvar för att eleverna får möjlighet att studera på en högre nivå.

Rektorn ska kunna besluta att en elev i grundskolan, specialskolan eller sameskolan får läsa en eller flera nivåer i ett ämne enligt gymnasieskolans ämnesplan, om eleven bedöms ha goda förutsättningar att klara studierna och elevens vårdnadshavare medger det. Huvudmannen ska få besluta om andra lärotider än de som gäller för övriga elever.

I gymnasieskolan kan elever läsa högskolekurser vid sidan av gymnasie-studierna. I promemorian föreslås att huvudmannen ska få besluta om andra lärotider än de som gäller för övriga elever för att ge tid till högskolestudierna. Det föreslås också att högskolekurser ska få ingå i ett utökad program i gymnasieskolan. Huvudmannen ska kunna besluta att ett nationellt program ska få fördelas på kortare tid än tre läsår, om eleven medger det.

Elever i hela landet ska ha möjlighet att läsa på en högre nivå. Det föreslås därför att fjärrundervisning alltid ska få användas för en elev i grundskolan, specialskolan eller sameskolan på nivåer i ett ämne som eleven läser enligt gymnasieskolans ämnesplan. I samma syfte föreslås att uppgifter som avser undervisning i ett ämne enligt gymnasieskolans ämnesplan inom grundskolan, specialskolan och sameskolan ska få överlämnas på entreprenad till en huvudman för en gymnasieskola.

Skolverket föreslås få i uppdrag att stärka och stödja skolors arbete med att ge elever som lätt når målen för utbildningen den ledning och stimulans de har rätt till. Syftet är att förbättra elevers möjligheter till breddning, fördjupning och studier på en högre nivå. Stödinsatserna ska riktas till flera olika personalkategorier inom skolan, bl.a. till skolchefer, rektorer, lärare och personal inom elevhälsan. Skolverket föreslås även få i uppdrag att informera universitet och högskolor om de utökade möjligheterna att läsa på en högre nivå inom gymnasieskolan.

Promemorian innehåller förslag till de ändringar som behövs i skollagen (2010:800) och anslutande förordningar. Författningsändringarna föreslås i huvudsak träda i kraft den 3 juli 2023.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (2010:800)

dels att 7 kap. 17 §, 10 kap. 1 och 4 §§, 12 kap. 1 och 4 §§, 13 kap. 1 och 4 §§, 16 kap. 15 § och 21 kap. 1 och 4 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 23 kap. 12 § ska lyda ”När viss undervisning får överlämnas på entreprenad inom grundskolan, specialskolan och sameskolan”,

dels att det ska införas fem nya paragrafer, 10 kap. 23 g §, 12 kap. 23 a §, 13 kap. 21 c §, 21 kap. 3 a § och 23 kap. 12 a §, och närmast före 10 kap. 23 g §, 12 kap. 23 a § och 13 kap. 21 c § nya rubriker av följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2021/22:162 Föreslagen lydelse

7 kap.

17 §¹

En elev i förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli.

Den obligatoriska verksamheten får omfatta högst 190 dagar per läsår och åtta timmar eller, i förskoleklassen och de två lägsta årskurserna, sex timmar per dag. Sådan verksamhet får inte förläggas till lördagar, söndagar eller andra helgdagar.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avvikelser från andra stycket för elever i anpassade grundskolan och specialskolan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avvikelser från andra stycket *för elever i grundskolan och sameskolan som läser på en högre nivå och* för elever i anpassade grundskolan och specialskolan.

Om en elev i förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan eller sameskolan utan giltigt skäl uteblir från den obligatoriska verksamheten, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag.

10 kap.1 §²

I detta kapitel finns

- allmänna bestämmelser (2–13 §§),
 - bestämmelser om betyg (14–23 §§),
 - bestämmelser om lovskola (23 a–23 f §§),
 - *bestämmelser om utbildning enligt gymnasieskolans ämnesplan (23 g §),*
 - bestämmelser om grundskola med offentlig huvudman (24–34 §§),
- och
- bestämmelser om fristående grundskola (35–41 §§).

4 §³

Undervisningen ska omfatta följande ämnen:

- bild,
- engelska,
- hem- och konsumentkunskap,
- idrott och hälsa,
- matematik,
- musik,
- naturorienterande ämnen: biologi, fysik och kemi,
- samhällsorienterande ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap,
- slöjd,
- svenska eller svenska som andraspråk, och
- teknik.

Härutöver ska det som ämnen finnas moderna språk som ska erbjudas varje elev inom ramen för språkval och, för elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, modersmål.

Vidare ska det finnas elevens val och skolans val. Undervisningen i elevens val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Skolans val får omfatta ett lokalt tillval, om Statens skolverk har godkänt en plan för undervisningen.

Av 23 g § framgår att undervisningen i vissa fall får omfatta kurser enligt gymnasieskolans ämnesplan.

***Utbildning enligt
gymnasieskolans ämnesplan***

23 g §

Rektorn får besluta att en elev i grundskolan får läsa en eller flera

² Senaste lydelse 2017:570.

³ Senaste lydelse 2017:620.

kurser enligt gymnasieskolans ämnesplan, om eleven bedöms ha goda förutsättningar att klara studierna och elevens vårdnadshavare medger det.

Kurser som en elev i grundskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan ska betygssättas enligt de bestämmelser som gäller för gymnasieskolan.

12 kap.

1 §⁴

I detta kapitel finns

- allmänna bestämmelser (2–13 a §§),
- bestämmelser om betyg (14–23 §§), *och*
- bestämmelser om utbildning enligt gymnasieskolans ämnesplan (23 a §), *och*
- bestämmelser om huvudmannens skyldigheter i särskilda fall (24–26 §§).

4 §⁵

Undervisningen ska omfatta följande ämnen:

- bild,
- engelska,
- hem- och konsumentkunskap,
- idrott och hälsa,
- matematik,
- naturorienterande ämnen: biologi, fysik och kemi,
- rörelse och drama eller musik,
- samhällsorienterande ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap,
- slöjd,
- svenska eller svenska som andraspråk,
- teckenspråk, och
- teknik.

För hörande elever gäller att ämnet musik ersätter ämnet rörelse och drama. För elever som tagits emot enligt 7 kap. 6 § första stycket 1 och 3 gäller att ämnet svenska ersätter ämnet teckenspråk, om dessa elever inte har behov av teckenspråk.

Härutöver ska det som ämnen finnas moderna språk som ska erbjudas varje elev inom ramen för språkval och, för elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, modersmål.

⁴ Senaste lydelse 2013:796.

⁵ Senaste lydelse 2017:620.

Vidare ska det finnas elevens val och skolans val. Undervisningen i elevens val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen.

Av 23 a § framgår att undervisningen i vissa fall får omfatta kurser enligt gymnasieskolans ämnesplan.

Utbildning enligt gymnasieskolans ämnesplan

23 a §

Rektorn får besluta att en elev i specialsolan får läsa en eller flera kurser enligt gymnasieskolans ämnesplan, om eleven bedöms ha goda förutsättningar att klara studierna och elevens vårdnadshavare medger det.

Kurser som en elev i specialsolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan ska betygssättas enligt de bestämmelser som gäller för gymnasieskolan.

13 kap.

1 §⁶

I detta kapitel finns

- allmänna bestämmelser (2–14 §§),
- bestämmelser om betyg (15–21 a §§), *och*
- bestämmelser om betyg (15–21 a §§),
- *bestämmelser om utbildning enligt gymnasieskolans ämnesplan (21 c §), och*
- bestämmelser om huvudmannens skyldigheter i särskilda fall (22–24 §§).

4 §⁷

Undervisningen ska omfatta följande ämnen:

- bild,
- engelska,
- hem- och konsumentkunskap,
- idrott och hälsa,
- matematik,
- musik,
- naturorienterande ämnen: biologi, fysik och kemi,

⁶ Senaste lydelse 2011:878.

⁷ Senaste lydelse 2017:620.

- samhällsorienterande ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap,
- samiska,
- slöjd,
- svenska eller svenska som andraspråk, och
- teknik.

Härutöver ska det som ämnen finnas moderna språk som ska erbjudas varje elev inom ramen för språkval och, för elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, modersmål.

Vidare ska det finnas elevens val och skolans val. Undervisningen i elevens val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen.

Av 21 c § framgår att undervisningen i vissa fall får omfatta kurser enligt gymnasieskolans ämnesplan.

Utbildning enligt gymnasieskolans ämnesplan

21 c §

Rektorn får besluta att en elev i sameskolan får läsa en eller flera kurser enligt gymnasieskolans ämnesplan, om eleven bedöms ha goda förutsättningar att klara studierna och elevens vårdnadshavare medger det.

Kurser som en elev i sameskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan ska betygssättas enligt de bestämmelser som gäller för gymnasieskolan.

16 kap.

15 §

De nationella programmen är avsedda att genomgå på tre läsår.

Huvudmannen får besluta att utbildningen får fördelas på längre tid än tre läsår.

Om huvudmannen har fått tillstånd till det av Statens skolverk, får denne besluta att en utbildning får fördelas på kortare tid än tre läsår.

Huvudmannen får för en enskild elev besluta att en utbildning får fördelas på kortare tid än tre läsår, om eleven medger det.

21 kap.

1 §⁸

I detta kapitel finns bestämmelser om

- allmänna förutsättningar för fjärrundervisning i vissa skolformer (2 och 3 §§),
- allmänna förutsättningar för fjärrundervisning i vissa skolformer (2–3 a §§),
- när fjärrundervisning får användas i vissa obligatoriska skolformer (4 och 5 §§),
- när fjärrundervisning får användas i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan (6 §),
- när fjärrundervisning får användas i utbildning vid särskilda ungdomshem (7 §),
- försöksverksamhet (8 §),
- beslut om fjärrundervisning (9 §),
- utförare av fjärrundervisning (10 §),
- krav på fjärrundervisning (11–13 §§), och
- bemyndigande (14 §).

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 a §

Trots 3 § får fjärrundervisning alltid användas för en elev i grundskolan, specialskolan eller sameskolan i kurser som eleven läser enligt gymnasieskolans ämnesplan.

Lydelse enligt prop. 2021/22:162 Föreslagen lydelse

4 §⁹

I grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan får fjärrundervisning användas endast i ämnena

- engelska,
- matematik,
- moderna språk,
- modersmål,
- naturorienterande ämnen: biologi, fysik och kemi,
- samhällsorienterande ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap,
- samiska,
- svenska,
- svenska som andraspråk,
- teckenspråk, och
- teknik.

⁸ Senaste lydelse 2022:000.

⁹ Senaste lydelse 2022:000.

I grundskolan får fjärrundervisning även användas för extra studietid och integrerad samisk undervisning.

Av 3 a § framgår att fjärrundervisning även får användas i kurser som en elev i grundskolan, specialskolan eller sameskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

23 kap.

12 a §

Uppgifter som avser undervisning i en kurs enligt gymnasieskolans ämnesplan får överlämnas till en huvudman för gymnasieskola på entreprenad inom

- 1. grundskolan,*
- 2. specialskolan, och*
- 3. sameskolan.*

Denna lag träder i kraft den 3 juli 2023.

1.2 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs att 10 kap. 4 och 23 g §§, 12 kap. 4 och 23 a §§, 13 kap. 4 och 21 c §§, 21 kap. 3 a och 4 §§ och 23 kap. 12 a § skollagen (2010:800) ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt förslag i avsnitt 1.1 Föreslagen lydelse

10 kap.

4 §¹

Undervisningen ska omfatta följande ämnen:

- bild,
- engelska,
- hem- och konsumentkunskap,
- idrott och hälsa,
- matematik,
- musik,
- naturorienterande ämnen: biologi, fysik och kemi,
- samhällsorienterande ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap,
- slöjd,
- svenska eller svenska som andraspråk, och
- teknik.

Härutöver ska det som ämnen finnas moderna språk som ska erbjudas varje elev inom ramen för språkval och, för elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, modersmål.

Vidare ska det finnas elevens val och skolans val. Undervisningen i elevens val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Skolans val får omfatta ett lokalt tillval, om Statens skolverk har godkänt en plan för undervisningen.

Av 23 g § framgår att undervisningen i vissa fall får omfatta *kurser* enligt gymnasieskolans ämnesplan.

Av 23 g § framgår att undervisningen i vissa fall får omfatta *nivåer i ett ämne* enligt gymnasieskolans ämnesplan.

23 g §²

Rektorn får besluta att en elev i grundskolan får läsa en eller flera *kurser* enligt gymnasieskolans ämnesplan, om eleven bedöms ha goda förutsättningar att klara studierna och elevens vårdnadshavare medger det.

Kurser som en elev i grundskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan ska betygssättas enligt

Rektorn får besluta att en elev i grundskolan får läsa en eller flera *nivåer i ett ämne* enligt gymnasieskolans ämnesplan, om eleven bedöms ha goda förutsättningar att klara studierna och elevens vårdnadshavare medger det.

Nivåer i ett ämne som en elev i grundskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan ska betygssättas

¹ Senaste lydelse 2023:000.

² Senaste lydelse 2023:000.

de bestämmelser som gäller för gymnasieskolan. enligt de bestämmelser som gäller för gymnasieskolan.

12 kap.

4 §³

Undervisningen ska omfatta följande ämnen:

- bild,
- engelska,
- hem- och konsumentkunskap,
- idrott och hälsa,
- matematik,
- naturorienterande ämnen: biologi, fysik och kemi,
- rörelse och drama eller musik,
- samhällsorienterande ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap,
- slöjd,
- svenska eller svenska som andraspråk,
- teckenspråk, och
- teknik.

För hörande elever gäller att ämnet musik ersätter ämnet rörelse och drama. För elever som tagits emot enligt 7 kap. 6 § första stycket 1 och 3 gäller att ämnet svenska ersätter ämnet teckenspråk, om dessa elever inte har behov av teckenspråk.

Härutöver ska det som ämnen finnas moderna språk som ska erbjudas varje elev inom ramen för språkval och, för elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, modersmål.

Vidare ska det finnas elevens val och skolans val. Undervisningen i elevens val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen.

Av 23 a § framgår att undervisningen i vissa fall får omfatta *kurser* enligt gymnasieskolans ämnesplan.

Av 23 a § framgår att undervisningen i vissa fall får omfatta *nivåer i ett ämne* enligt gymnasieskolans ämnesplan.

23 a §⁴

Rektorn får besluta att en elev i specialskolan får läsa en eller flera *kurser* enligt gymnasieskolans ämnesplan, om eleven bedöms ha goda förutsättningar att klara studierna och elevens vårdnadshavare medger det.

Kurser som en elev i specialskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan ska betygssättas enligt de bestämmelser som gäller för gymnasieskolan.

Rektorn får besluta att en elev i specialskolan får läsa en eller flera *nivåer i ett ämne* enligt gymnasieskolans ämnesplan, om eleven bedöms ha goda förutsättningar att klara studierna och elevens vårdnadshavare medger det.

Nivåer i ett ämne som en elev i specialskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan ska betygssättas enligt de bestämmelser som gäller för gymnasieskolan.

³ Senaste lydelse 2023:000.

⁴ Senaste lydelse 2023:000.

13 kap.

4 §⁵

Undervisningen ska omfatta följande ämnen:

- bild,
- engelska,
- hem- och konsumentkunskap,
- idrott och hälsa,
- matematik,
- musik,
- naturorienterande ämnen: biologi, fysik och kemi,
- samhällsorienterande ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap,
- samiska,
- slöjd,
- svenska eller svenska som andraspråk, och
- teknik.

Härutöver ska det som ämnen finnas moderna språk som ska erbjudas varje elev inom ramen för språkval och, för elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, modersmål.

Vidare ska det finnas elevens val och skolans val. Undervisningen i elevens val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen.

Av 21 c § framgår att undervisningen i vissa fall får omfatta *kurser* enligt gymnasieskolans ämnesplan.

Av 21 c § framgår att undervisningen i vissa fall får omfatta *nivåer i ett ämne* enligt gymnasieskolans ämnesplan.

21 c §⁶

Rektorn får besluta att en elev i sameskolan får läsa en eller flera *kurser* enligt gymnasieskolans ämnesplan, om eleven bedöms ha goda förutsättningar att klara studierna och elevens vårdnadshavare medger det.

Kurser som en elev i sameskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan ska betygssättas enligt de bestämmelser som gäller för gymnasieskolan.

Rektorn får besluta att en elev i sameskolan får läsa en eller flera *nivåer i ett ämne* enligt gymnasieskolans ämnesplan, om eleven bedöms ha goda förutsättningar att klara studierna och elevens vårdnadshavare medger det.

Nivåer i ett ämne som en elev i sameskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan ska betygssättas enligt de bestämmelser som gäller för gymnasieskolan.

21 kap.

3 a §⁷

Trots 3 § får fjärrundervisning alltid användas för en elev i grundskolan, specialskolan eller same-

Trots 3 § får fjärrundervisning alltid användas för en elev i grundskolan, specialskolan eller same-

⁵ Senaste lydelse 2023:000.

⁶ Senaste lydelse 2023:000.

⁷ Senaste lydelse 2023:000.

skolan *i kurser* som eleven läser enligt gymnasieskolans ämnesplan. skolan *på nivåer i ett ämne* som eleven läser enligt gymnasieskolans ämnesplan.

4 §⁸

I grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan får fjärrundervisning användas endast i ämnena

- engelska,
- matematik,
- moderna språk,
- modersmål,
- naturorienterande ämnen: biologi, fysik och kemi,
- samhällsorienterande ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap,
- samiska,
- svenska,
- svenska som andraspråk,
- teckenspråk, och
- teknik.

I grundskolan får fjärrundervisning även användas för extra studietid och integrerad samisk undervisning.

Av 3 a § framgår att fjärrundervisning även får användas *i kurser* som en elev i grundskolan, specialskolan eller sameskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan. Av 3 a § framgår att fjärrundervisning även får användas *på nivåer i ett ämne* som en elev i grundskolan, specialskolan eller sameskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan.

23 kap.

12 a §⁹

Uppgifter som avser undervisning i *en kurs* enligt gymnasieskolans ämnesplan får överlämnas till en huvudman för gymnasieskola på entreprenad inom

1. grundskolan,
2. specialskolan, och
3. sameskolan.

Uppgifter som avser undervisning i *ett ämne* enligt gymnasieskolans ämnesplan får överlämnas till en huvudman för gymnasieskola på entreprenad inom

1. grundskolan,
2. specialskolan, och
3. sameskolan.

-
1. Denna lag träder i kraft den 4 juli 2023.
 2. Lagen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025.

⁸ Senaste lydelse 2023:000.

⁹ Senaste lydelse 2023:000.

1.3 Förslag till förordning om ändring i gymnasieförordningen (2010:2039)

Härigenom föreskrivs i fråga om gymnasieförordningen (2010:2039) dels att 4 kap. 24 § och 8 kap. 12 § ska ha följande lydelse, dels att det ska införas en ny paragraf, 3 kap. 3 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

3 a §

I gymnasieskolan får huvudmannen besluta om andra lärotider för en elev än de som anges i 1–3 §§, om eleven deltar i en eller flera kurser vid en högskola.

4 kap.

24 §¹

En elev får delta frivilligt i undervisning i en eller flera kurser som ligger utanför elevens fullständiga program, om eleven på ett tillfredsställande sätt kan antas genomföra såväl kurserna på den ordinarie studievägen som de frivilliga kurserna (utökat program). *Beslutet fattas av rektorn.*

En elev som följer ett utökat program har rätt till garanterad undervisningstid utöver vad som föreskrivs i 16 kap. 18 § respektive 19 kap. 20 § skollagen (2010:800).

En elev får delta frivilligt i undervisning i en eller flera kurser som ligger utanför elevens fullständiga program, om eleven på ett tillfredsställande sätt kan antas genomföra såväl kurserna på den ordinarie studievägen som de frivilliga kurserna (utökat program). *Högskolekurser får ingå i ett utökat program i gymnasieskolan, om eleven på ett tillfredsställande sätt kan antas genomföra såväl sin ordinarie gymnasieutbildning som högskolekurserna.*

Ett beslut om att en elev får följa ett utökat program fattas av rektorn.

En elev som följer ett utökat program har rätt till garanterad undervisningstid utöver vad som föreskrivs i 16 kap. 18 § respektive 19 kap. 20 § skollagen (2010:800). *Detta gäller dock inte för högskolekurser.*

I högskoleförordningen (1993:100) finns bestämmelser om tillträde till högskolekurser.

¹ Senaste lydelse 2022:1105.

8 kap.

12 §

En elev som uppfyller kraven för gymnasieexamen ska få ett examensbevis när eleven har avslutat ett nationellt program och har fått betyg på alla kurser och på det gymnasiearbete som ingår i elevens individuella studieplan. För den elev som efter en eller flera kurser eller gymnasiearbetet har fått beslut om betyg som innebär att betyg inte har kunnat sättas enligt 15 kap. 27 § skollagen (2010:800) eller annars inte uppfyller kraven för gymnasieexamen ska i stället studiebevis utfärdas.

Betygen på de kurser som enligt elevens individuella studieplan ingår i det fullständiga programmet och betygen på de kurser som enligt studieplanen ligger utanför elevens fullständiga program ska redovisas var för sig i beviset.

Betyg på högskolekurser ska inte redovisas i beviset.

Denna förordning träder i kraft den 3 juli 2023.

1.4 Förslag till förordning om ändring i gymnasieförordningen (2010:2039)

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 24 § och 8 kap. 12 § gymnasieförordningen (2010:2039) ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt förslag i avsnitt 1.3 *Föreslagen lydelse*

4 kap.

24 §¹

En elev får delta frivilligt i undervisning i en eller flera *kurser* som ligger utanför elevens fullständiga program, om eleven på ett tillfredsställande sätt kan antas genomföra såväl *kurserna* på den ordinarie studievägen som de frivilliga *kurserna* (utökat program). Högskolekurser får ingå i ett utökat program i gymnasieskolan, om eleven på ett tillfredsställande sätt kan antas genomföra såväl sin ordinarie gymnasieutbildning som högskolekurserna.

En elev får delta frivilligt i undervisning *på* en eller flera *nivåer i ett ämne* som ligger utanför elevens fullständiga program, om eleven på ett tillfredsställande sätt kan antas genomföra såväl *nivåerna i ämnet* på den ordinarie studievägen som de frivilliga *nivåerna i ämnet* (utökat program). Högskolekurser får ingå i ett utökat program i gymnasieskolan, om eleven på ett tillfredsställande sätt kan antas genomföra såväl sin ordinarie gymnasieutbildning som högskolekurserna.

Ett beslut om att en elev får följa ett utökat program fattas av rektorn.

En elev som följer ett utökat program har rätt till garanterad undervisningstid utöver vad som föreskrivs i 16 kap. 18 § respektive 19 kap. 20 § skollagen (2010:800). Detta gäller dock inte för högskolekurser.

I högskoleförordningen (1993:100) finns bestämmelser om tillträde till och betyg på högskolekurser.

8 kap.

12 §²

En elev som uppfyller kraven för gymnasieexamen ska få ett examensbevis när eleven har avslutat ett nationellt program och har fått betyg på alla *kurser* och på det gymnasiearbete som ingår i elevens individuella studieplan. För den elev som efter en eller flera *kurser* eller gymnasiearbetet har fått beslut om betyg som innebär att betyg inte har kunnat sättas enligt 15 kap. 27 § skollagen (2010:800) eller annars inte uppfyller kraven för

En elev som uppfyller kraven för gymnasieexamen ska få ett examensbevis när eleven har avslutat ett nationellt program och har fått betyg på alla *nivåer i ett ämne* och på det gymnasiearbete som ingår i elevens individuella studieplan. För den elev som efter en eller flera *nivåer i ett ämne* eller gymnasiearbetet har fått beslut om betyg som innebär att betyg inte har kunnat sättas enligt 15 kap. 27 § skollagen

¹ Senaste lydelse 2023:000.

² Senaste lydelse 2023:000.

gymnasieexamen ska i stället studiebevis utfärdas.

Betygen på de *kurser* som enligt elevens individuella studieplan ingår i det fullständiga programmet och betygen på de *kurser* som enligt studieplanen ligger utanför elevens fullständiga program ska redovisas var för sig i beviset.

Betyg på högskolekurser ska inte redovisas i beviset.

(2010:800) eller annars inte uppfyller kraven för gymnasieexamen ska i stället studiebevis utfärdas.

Betygen på de *nivåer i ett ämne* som enligt elevens individuella studieplan ingår i det fullständiga programmet och betygen på de *nivåer i ett ämne* som enligt studieplanen ligger utanför elevens fullständiga program ska redovisas var för sig i beviset.

-
1. Denna förordning träder i kraft den 4 juli 2023.
 2. Förordningen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025.

1.5 Förslag till förordning om ändring i skolförordningen (2011:185)

Härigenom föreskrivs i fråga om skolförordningen (2011:185)

dels att 5 a kap. 2 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 3 kap. 4 a § och 6 kap. 22 a §, och närmast före 6 kap. 22 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

4 a §

I grundskolan, specialskolan och sameskolan får huvudmannen besluta om andra lärotider för en elev än de som anges i 2–4 §§, om eleven läser på en högre nivå.

5 a kap.

2 §¹

Fjärrundervisning får, trots vad som anges i 21 kap. 4 § skollagen (2010:800), bara användas i

1. årskurserna 1–6 i grundskolan och *grundsärskolan*, årskurserna 1–7 i specialskolan samt sameskolan, vid undervisning i modersmål,

1. årskurserna 1–6 i grundskolan och *anpassade grundskolan*, årskurserna 1–7 i specialskolan samt sameskolan, vid undervisning i modersmål,

2. sameskolan vid undervisning i samiska,

3. årskurserna 1–6 i grundskolan för integrerad samisk undervisning,

4. årskurserna 4–6 i grundskolan, *grundsärskolan* och sameskolan och årskurserna 5–7 i specialskolan vid undervisning i moderna språk och teckenspråk, och

4. årskurserna 4–6 i grundskolan, *anpassade grundskolan* och sameskolan och årskurserna 5–7 i specialskolan vid undervisning i moderna språk och teckenspråk, och

5. årskurserna 4–6 i grundskolan vid undervisning i form av extra studietid.

I årskurserna 7–9 i grundskolan och *grundsärskolan* och årskurserna 8–10 i specialskolan får fjärrundervisning användas i samtliga ämnen och verksamheter som anges i 21 kap. 4 § skollagen.

I årskurserna 7–9 i grundskolan och *anpassade grundskolan* och årskurserna 8–10 i specialskolan får fjärrundervisning användas i samtliga ämnen och verksamheter som anges i 21 kap. 4 § skollagen.

Av 21 kap. 3 a § skollagen framgår att fjärrundervisning även får användas i kurser som en elev i grundskolan, specialskolan eller

¹ Senaste lydelse 2022:731.

sameskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan.

6 kap.

Betyg på utbildning som anordnas enligt gymnasieskolans ämnesplan

22 a §

När gymnasieskolans ämnesplan tillämpas ska 15 kap. 22–24 och 25 a–27 §§ skollagen (2010:800) tillämpas i stället för 10 kap. 17–22 §§, 12 kap. 17–22 §§ eller 13 kap. 18–21 b §§ samma lag och 8 kap. 1 a–1 d och 2–3 g §§ gymnasieförordningen (2010:2039) tillämpas i stället för 3–8 §§.

Betyg som sätts enligt första stycket ska utfärdas separat.

Denna förordning träder i kraft den 3 juli 2023.

1.6 Förslag till förordning om ändring i skolförordningen (2011:185)

Härigenom föreskrivs att 5 a kap. 2 § skolförordningen (2011:185) ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt förslag i avsnitt 1.5 Föreslagen lydelse

5 a kap.

2 §¹

Fjärrundervisning får, trots vad som anges i 21 kap. 4 § skollagen (2010:800), bara användas i

1. årskurserna 1–6 i grundskolan och anpassade grundskolan, årskurserna 1–7 i specialskolan samt sameskolan, vid undervisning i modersmål,

2. sameskolan vid undervisning i samiska,

3. årskurserna 1–6 i grundskolan för integrerad samisk undervisning,

4. årskurserna 4–6 i grundskolan, anpassade grundskolan och sameskolan och årskurserna 5–7 i specialskolan vid undervisning i moderna språk och teckenspråk, och

5. årskurserna 4–6 i grundskolan vid undervisning i form av extra studietid.

I årskurserna 7–9 i grundskolan och anpassade grundskolan och årskurserna 8–10 i specialskolan får fjärrundervisning användas i samtliga ämnen och verksamheter som anges i 21 kap. 4 § skollagen.

Av 21 kap. 3 a § skollagen framgår att fjärrundervisning även får användas *i kurser* som en elev i grundskolan, specialskolan eller sameskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan.

Av 21 kap. 3 a § skollagen framgår att fjärrundervisning även får användas *på nivåer i ett ämne* som en elev i grundskolan, specialskolan eller sameskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan.

1. Denna förordning träder i kraft den 4 juli 2023.

2. Förordningen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025.

1.7 Förslag till förordning om ändring i förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet

Härigenom föreskrivs att bilagan till förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet ska ha följande lydelse.

-
1. Denna förordning ska kungöras i Statens skolverks författningssamling.
 2. Förordningen träder i kraft den 3 juli 2023.

1 Skolans värdegrund och uppdrag

En likvärdig utbildning

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.

Skollagen föreskriver att utbildningen inom varje skolform och inom fritidshemmet ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Det finns också olika vägar att nå målet. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla.

Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.

2 Övergripande mål och riktlinjer

2.8 Rektorns ansvar

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

- utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet,
- skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas,

- skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges aktivt lärarstöd och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bland annat skolbibliotek och digitala verktyg,
- alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero,
- undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver,
- kontakt upprättas mellan skola och hem, om det uppstår problem och svårigheter för eleven i skolan,
- resursfördelningen och stödåtgärderna anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör,
- kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i utbildningen,
- undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet,
- i undervisningen i olika ämnen integrera ämnesövergripande kunskapsområden, exempelvis miljö, trafik, jämställdhet, konsumentfrågor samt riskerna med tobak, alkohol och andra droger,
- samarbetsformer utvecklas mellan förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att stödja varje elevs mångsidiga utveckling och lärande,
- samverkan kommer till stånd med förskolan för att skapa förutsättningar för en samsyn och ett förtroendefullt samarbete,
- formerna för samarbete mellan skolan och hemmen utvecklas och att föräldrarna får information om skolans mål och sätt att arbeta och om olika valalternativ,
- samverkan med skolor och arbetslivet utanför skolan utvecklas så att eleverna får konkreta erfarenheter av betydelse för deras val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning,
- den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning,
- personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen,
- skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens,
- skolans internationella kontakter utvecklas, och
- skolpersonalen får kännedom om de internationella överenskommelser som Sverige har förbundit sig att beakta i utbildningen.

3 Förskoleklassen

1 Skolans värdegrund och uppdrag

En likvärdig utbildning

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.

Skollagen föreskriver att utbildningen inom varje skolform och inom fritidshemmet ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Det finns också olika vägar att nå målet. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. *När det gäller grundskolan har skolan också ett särskilt ansvar för de elever som lätt uppfyller kriterierna för bedömning av kunskaper eller betygskriterierna.* Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla.

Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.

2 Övergripande mål och riktlinjer

2.8 Rektorns ansvar

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, *kriterierna*

för bedömning av kunskaper och betygskriterierna. Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

- utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet,
- skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas,
- skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges aktivt lärarstöd och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bland annat skolbibliotek och digitala verktyg,
- alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero,
- undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver,
- *elever får möjlighet att studera på en högre nivå,*
- kontakt upprättas mellan skola och hem, om det uppstår problem och svårigheter för eleven i skolan,
- resursfördelningen och stödåtgärderna anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör,
- kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i utbildningen,
- undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet,
- i undervisningen i olika ämnen integrera ämnesövergripande kunskapsområden, exempelvis miljö, trafik, jämställdhet, konsumentfrågor samt riskerna med tobak, alkohol och andra droger,
- samarbetsformer utvecklas mellan förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att stödja varje elevs mångsidiga utveckling och lärande,
- samverkan kommer till stånd med förskolan för att skapa förutsättningar för en samsyn och ett förtroendefullt samarbete,
- formerna för samarbete mellan skolan och hemmen utvecklas och att föräldrarna får information om skolans mål och sätt att arbeta och om olika valalternativ,
- samverkan med skolor och arbetslivet utanför skolan utvecklas så att eleverna får konkreta erfarenheter av betydelse för deras val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning,
- den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning,
- personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen,
- skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens,
- skolans internationella kontakter utvecklas, och

- skolpersonalen får kännedom om de internationella överenskommelser som Sverige har förbundit sig att beakta i utbildningen.

3 Förskoleklassen

1.8 Förslag till förordning om ändring i förordningen (SKOLFS 2010:250) om läroplan för specialskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall

Härigenom föreskrivs att bilagan till förordningen (SKOLFS 2010:250) om läroplan för specialskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall ska ha följande lydelse.

-
1. Denna förordning ska kungöras i Statens skolverks författningssamling.
 2. Förordningen träder i kraft den 3 juli 2023.

1 Skolans värdegrund och uppdrag

En likvärdig utbildning

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.

Skollagen föreskriver att utbildningen inom varje skolform och inom fritidshemmet ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Det finns också olika vägar att nå målet. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla.

Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.

2 Övergripande mål och riktlinjer

2.8 Rektorns ansvar

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

- utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet,
- skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas,

- skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges aktivt lärarstöd och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bland annat skolbibliotek och digitala verktyg,
- undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver,
- kontakt upprättas mellan skola och hem, om det uppstår problem och svårigheter för eleven i skolan,
- resursfördelningen och stödåtgärderna anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör,
- kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i utbildningen,
- undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet,
- i undervisningen i olika ämnen integrera ämnesövergripande kunskapsområden, exempelvis miljö, trafik, jämställdhet, konsumentfrågor samt riskerna med tobak, alkohol och andra droger,
- samarbetsformer utvecklas mellan förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att stödja varje elevs mångsidiga utveckling och lärande,
- samverkan kommer till stånd med förskolan för att skapa förutsättningar för en samsyn och ett förtroendefullt samarbete,
- formerna för samarbete mellan skolan och hemmen utvecklas och att föräldrarna får information om skolans mål och sätt att arbeta och om olika valalternativ,
- samverkan med skolor och arbetslivet utanför skolan utvecklas så att eleverna får konkreta erfarenheter av betydelse för deras val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning,
- den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning,
- personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen,
- skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens,
- skolans internationella kontakter utvecklas, och
- skolpersonalen får kännedom om de internationella överenskommelser som Sverige har förbundit sig att beakta i utbildningen.

3 Förskoleklassen

1 Skolans värdegrund och uppdrag

En likvärdig utbildning

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.

Skollagen föreskriver att utbildningen inom varje skolform och inom fritidshemmet ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Det finns också olika vägar att nå målet. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. *När det gäller specialskolan har skolan också ett särskilt ansvar för de elever som lätt uppfyller kriterierna för bedömning av kunskaper eller betygskriterierna.* Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla.

Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.

2 Övergripande mål och riktlinjer

2.8 Rektorns ansvar

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, *kriterierna*

för bedömning av kunskaper och betygskriterierna. Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

- utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet,
- skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas,
- skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges aktivt lärarstöd och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bland annat skolbibliotek och digitala verktyg,
- undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver,
- *elever får möjlighet att studera på en högre nivå,*
- kontakt upprättas mellan skola och hem, om det uppstår problem och svårigheter för eleven i skolan,
- resursfördelningen och stödåtgärderna anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör,
- kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i utbildningen,
- undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet,
- i undervisningen i olika ämnen integrera ämnesövergripande kunskapsområden, exempelvis miljö, trafik, jämställdhet, konsumentfrågor samt riskerna med tobak, alkohol och andra droger,
- samarbetsformer utvecklas mellan förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att stödja varje elevs mångsidiga utveckling och lärande,
- samverkan kommer till stånd med förskolan för att skapa förutsättningar för en samsyn och ett förtroendefullt samarbete,
- formerna för samarbete mellan skolan och hemmen utvecklas och att föräldrarna får information om skolans mål och sätt att arbeta och om olika valalternativ,
- samverkan med skolor och arbetslivet utanför skolan utvecklas så att eleverna får konkreta erfarenheter av betydelse för deras val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning,
- den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning,
- personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen,
- skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens,
- skolans internationella kontakter utvecklas, och
- skolpersonalen får kännedom om de internationella överenskommelser som Sverige har förbundit sig att beakta i utbildningen.

3 Förskoleklassen

1.9 Förslag till förordning om ändring i förordningen (SKOLFS 2010:251) om läroplan för sameskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall

Härigenom föreskrivs att bilagan till förordningen (SKOLFS 2010:251) om läroplan för sameskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall ska ha följande lydelse.

-
1. Denna förordning ska kungöras i Statens skolverks författningssamling.
 2. Förordningen träder i kraft den 3 juli 2023.

1 Skolans värdegrund och uppdrag

En likvärdig utbildning

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.

Skollagen föreskriver att utbildningen inom varje skolform och inom fritidshemmet ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Det finns också olika vägar att nå målet. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla.

Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.

2 Övergripande mål och riktlinjer

2.8 Rektorns ansvar

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

- utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet,
- skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas,

- skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges aktivt lärarstöd och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bland annat skolbibliotek och digitala verktyg,
- alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero,
- undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver,
- kontakt upprättas mellan skola och hem, om det uppstår problem och svårigheter för eleven i skolan,
- resursfördelningen och stödåtgärderna anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör,
- kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i utbildningen,
- undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet,
- i undervisningen i olika ämnen integreras ämnesövergripande kunskapsområden, exempelvis miljö, trafik, jämställdhet, konsumentfrågor samt riskerna med tobak, alkohol och andra droger,
- samarbetsformer utvecklas mellan förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att stödja varje elevs mångsidiga utveckling och lärande,
- samverkan kommer till stånd med förskolan för att skapa förutsättningar för en samsyn och ett förtroendefullt samarbete,
- formerna för samarbete mellan skolan och hemmen utvecklas och att föräldrarna får information om skolans mål och sätt att arbeta och om olika valalternativ,
- personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen,
- skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens,
- skolans internationella kontakter utvecklas, och
- skolpersonalen får kännedom om de internationella överenskommelser som Sverige har förbundit sig att beakta i utbildningen.

3 Förskoleklassen

1 Skolans värdegrund och uppdrag

En likvärdig utbildning

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.

Skollagen föreskriver att utbildningen inom varje skolform och inom fritidshemmet ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Det finns också olika vägar att nå målet. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. *När det gäller sameskolan har skolan också ett särskilt ansvar för de elever som lätt uppfyller kriterierna för bedömning av kunskaper eller betygskriterierna.* Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla.

Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.

2 Övergripande mål och riktlinjer

2.8 Rektorns ansvar

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, *kriterierna*

för bedömning av kunskaper och betygskriterierna. Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

- utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet,
- skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas,
- skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges aktivt lärarstöd och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bland annat skolbibliotek och digitala verktyg,
- alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero,
- undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver,
- *elever får möjlighet att studera på en högre nivå,*
- kontakt upprättas mellan skola och hem, om det uppstår problem och svårigheter för eleven i skolan,
- resursfördelningen och stödåtgärderna anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör,
- kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i utbildningen,
- undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet,
- i undervisningen i olika ämnen integrera ämnesövergripande kunskapsområden, exempelvis miljö, trafik, jämställdhet, konsumentfrågor samt riskerna med tobak, alkohol och andra droger,
- samarbetsformer utvecklas mellan förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att stödja varje elevs mångsidiga utveckling och lärande,
- samverkan kommer till stånd med förskolan för att skapa förutsättningar för en samsyn och ett förtroendefullt samarbete,
- formerna för samarbete mellan skolan och hemmen utvecklas och att föräldrarna får information om skolans mål och sätt att arbeta och om olika valalternativ,
- personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen,
- skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens,
- skolans internationella kontakter utvecklas, och
- skolpersonalen får kännedom om de internationella överenskommelser som Sverige har förbundit sig att beakta i utbildningen.

3 Förskoleklassen

1.10 Förslag till förordning om ändring i förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan

Härigenom föreskrivs att bilagan till förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan ska ha följande lydelse.

-
1. Denna förordning ska kungöras i Statens skolverks författningssamling.
 2. Förordningen träder i kraft den 3 juli 2023.

1 Skolans värdegrund och uppgifter

En likvärdig utbildning

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov.

Skollagen föreskriver att utbildningen inom varje skolform ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar, behov och kunskapsnivå. Det finns också olika vägar att nå målen. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla. Skolan har ett särskilt ansvar för elever med funktionsnedsättning.

Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Eleverna ska uppmuntras att utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska också verka för att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet. Oavsett om utbildningen är förlagd till en arbetsplats eller äger rum i skolan ska den präglas av ett jämställdhetsperspektiv.

2 Övergripande mål och riktlinjer

2.6 Rektorns ansvar

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

- utbildningen organiseras så att den så långt möjligt anpassas efter elevernas önskemål och val av kurser och att återvändsgränder i studiegången undviks,
- utbildningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och att den organiseras så att den ger utrymme för eleverna att mötas och arbeta tillsammans oberoende av könstillhörighet,

- lärarna anpassar undervisningens uppläggning, innehåll och arbetsformer efter elevernas skiftande behov och förutsättningar,
- skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas,
- alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero,
- utbildningen utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges handledning och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bland annat skolbibliotek och digitala verktyg,
- undervisningen, elevhälsan och studie- och yrkesvägledningen utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar, särskilt stöd samt andra stödåtgärder som de behöver,
- eleverna får information inför utbildningens början, får en väl utformad introduktion i utbildningen, i ämnen och kurser samt får stöd att formulera mål för sina studier,
- skolan i dialog med eleven upprättar en individuell studieplan för varje elev och reviderar den vid behov,
- lärare och annan personal får möjligheter till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap samt att lära av varandra för att utveckla utbildningen,
- samverkan mellan lärare kommer till stånd så att eleverna får ett sammanhang i sina studier,
- samverkan med universiteten och högskolorna samt arbetslivet utanför skolan utvecklas så att eleverna får en kvalitativt god utbildning samt en förberedelse för yrkesverksamhet och fortsatt utbildning,
- studie- och yrkesvägledningen organiseras så att eleverna får information om och vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av framtida utbildning och yrke,
- skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen och för att stärka elevernas språkliga och digitala kompetens,
- stimulera till internationella kontakter, samverkan och utbyten i utbildningen,
- skolpersonalen får kännedom om de internationella överenskommelser som Sverige har förbundit sig att beakta i utbildningen,
- vårdnadshavare får insyn i elevernas skolgång,
- kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i utbildningen,
- skolans arbete med kunskapsområden, där flera ämnen ska bidra och samordnas så att de utgör en helhet för eleven, och
- eleverna får kunskaper om konsument- och trafikfrågor samt riskerna med tobak, alkohol, narkotika och andra droger.

1 Skolans värdegrund och uppgifter

En likvärdig utbildning

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov.

Skollagen föreskriver att utbildningen inom varje skolform ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar, behov och kunskapsnivå. Det finns också olika vägar att nå målen. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen, *och åt de elever som lätt uppfyller betygskriterierna*. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla. Skolan har ett särskilt ansvar för elever med funktionsnedsättning.

Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Eleverna ska uppmuntras att utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska också verka för att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet. Oavsett om utbildningen är förlagd till en arbetsplats eller äger rum i skolan ska den präglas av ett jämställdhetsperspektiv.

2 Övergripande mål och riktlinjer

2.6 Rektorns ansvar

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

- utbildningen organiseras så att den så långt möjligt anpassas efter elevernas önskemål och val av kurser och att återvändsgränder i studiegången undviks,

- utbildningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och att den organiseras så att den ger utrymme för eleverna att mötas och arbeta tillsammans oberoende av könstillhörighet,
- lärarna anpassar undervisningens uppläggning, innehåll och arbetsformer efter elevernas skiftande behov och förutsättningar,
- skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas,
- alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero,
- utbildningen utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges handledning och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bland annat skolbibliotek och digitala verktyg,
- undervisningen, elevhälsan och studie- och yrkesvägledningen utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar, särskilt stöd samt andra stödåtgärder som de behöver,
- *underlätta för elever som studerar på en högre nivå,*
- eleverna får information inför utbildningens början, får en väl utformad introduktion i utbildningen, i ämnen och kurser samt får stöd att formulera mål för sina studier,
- skolan i dialog med eleven upprättar en individuell studieplan för varje elev och reviderar den vid behov,
- lärare och annan personal får möjligheter till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap samt att lära av varandra för att utveckla utbildningen,
- samverkan mellan lärare kommer till stånd så att eleverna får ett sammanhang i sina studier,
- samverkan med universiteten och högskolorna samt arbetslivet utanför skolan utvecklas så att eleverna får en kvalitativt god utbildning samt en förberedelse för yrkesverksamhet och fortsatt utbildning,
- studie- och yrkesvägledningen organiseras så att eleverna får information om och vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av framtida utbildning och yrke,
- skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen och för att stärka elevernas språkliga och digitala kompetens,
- stimulera till internationella kontakter, samverkan och utbyten i utbildningen,
- skolpersonalen får kännedom om de internationella överenskommelser som Sverige har förbundit sig att beakta i utbildningen,
- vårdnadshavare får insyn i elevernas skolgång,
- kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i utbildningen,
- skolans arbete med kunskapsområden, där flera ämnen ska bidra och samordnas så att de utgör en helhet för eleven, och
- eleverna får kunskaper om konsument- och trafikfrågor samt riskerna med tobak, alkohol, narkotika och andra droger.

1.11 Förslag till förordning om ändring i förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan

Härigenom föreskrivs att bilagan till förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan ska ha följande lydelse.

-
1. Denna förordning ska kungöras i Statens skolverks författningssamling.
 2. Förordningen träder i kraft den 4 juli 2023.
 3. Förordningen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025.

1 Skolans värdegrund och uppgifter

En likvärdig utbildning

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov.

Skollagen föreskriver att utbildningen inom varje skolform ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar, behov och kunskapsnivå. Det finns också olika vägar att nå målen. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen, och åt de elever som lätt uppfyller betygskriterierna. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla. Skolan har ett särskilt ansvar för elever med funktionsnedsättning.

Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Eleverna ska uppmuntras att utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska också verka för att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet. Oavsett om utbildningen är förlagd till en arbetsplats eller äger rum i skolan ska den präglas av ett jämställdhetsperspektiv.

2 Övergripande mål och riktlinjer

2.6 Rektorns ansvar

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

- utbildningen organiseras så att den så långt möjligt anpassas efter elevernas önskemål och val av *kurser* och att återvändsgränder i studiegången undviks,
- utbildningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och att den organiseras så att den ger utrymme för eleverna att mötas och arbeta tillsammans oberoende av könstillhörighet,

- lärarna anpassar undervisningens uppläggning, innehåll och arbetsformer efter elevernas skiftande behov och förutsättningar,
- skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas,
- alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero,
- utbildningen utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges handledning och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bland annat skolbibliotek och digitala verktyg,
- undervisningen, elevhälsan och studie- och yrkesvägledningen utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar, särskilt stöd samt andra stödåtgärder som de behöver,
- underlätta för elever som studerar på en högre nivå,
- eleverna får information inför utbildningens början, får en väl utformad introduktion i utbildningen, i ämnen och *kurser* samt får stöd att formulera mål för sina studier,
- skolan i dialog med eleven upprättar en individuell studieplan för varje elev och reviderar den vid behov,
- lärare och annan personal får möjligheter till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap samt att lära av varandra för att utveckla utbildningen,
- samverkan mellan lärare kommer till stånd så att eleverna får ett sammanhang i sina studier,
- samverkan med universiteten och högskolorna samt arbetslivet utanför skolan utvecklas så att eleverna får en kvalitativt god utbildning samt en förberedelse för yrkesverksamhet och fortsatt utbildning,
- studie- och yrkesvägledningen organiseras så att eleverna får information om och vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av framtida utbildning och yrke,
- skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen och för att stärka elevernas språkliga och digitala kompetens,
- stimulera till internationella kontakter, samverkan och utbyten i utbildningen,
- skolpersonalen får kännedom om de internationella överenskommelser som Sverige har förbundit sig att beakta i utbildningen,
- vårdnadshavare får insyn i elevernas skolgång,
- kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i utbildningen,
- skolans arbete med kunskapsområden, där flera ämnen ska bidra och samordnas så att de utgör en helhet för eleven, och
- eleverna får kunskaper om konsument- och trafikfrågor samt riskerna med tobak, alkohol, narkotika och andra droger.

1 Skolans värdegrund och uppgifter

En likvärdig utbildning

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov.

Skollagen föreskriver att utbildningen inom varje skolform ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar, behov och kunskapsnivå. Det finns också olika vägar att nå målen. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen, och åt de elever som lätt uppfyller betygskriterierna. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla. Skolan har ett särskilt ansvar för elever med funktionsnedsättning.

Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Eleverna ska uppmuntras att utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska också verka för att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet. Oavsett om utbildningen är förlagd till en arbetsplats eller äger rum i skolan ska den präglas av ett jämställdhetsperspektiv.

2 Övergripande mål och riktlinjer

2.6 Rektorns ansvar

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

- utbildningen organiseras så att den så långt möjligt anpassas efter elevernas önskemål och val av *nivåer i ett ämne* och att återvändsgränder i studieången undviks,

¹ Senaste lydelse SKOLFS 2023:000.

- utbildningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och att den organiseras så att den ger utrymme för eleverna att mötas och arbeta tillsammans oberoende av könstillhörighet,
- lärarna anpassar undervisningens uppläggning, innehåll och arbetsformer efter elevernas skiftande behov och förutsättningar,
- skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas,
- alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero,
- utbildningen utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges handledning och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bland annat skolbibliotek och digitala verktyg,
- undervisningen, elevhälsan och studie- och yrkesvägledningen utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar, särskilt stöd samt andra stödåtgärder som de behöver,
- underlätta för elever som studerar på en högre nivå,
- eleverna får information inför utbildningens början, får en väl utformad introduktion i utbildningen, i ämnen och *på nivåer i ett ämne* samt får stöd att formulera mål för sina studier,
- skolan i dialog med eleven upprättar en individuell studieplan för varje elev och reviderar den vid behov,
- lärare och annan personal får möjligheter till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap samt att lära av varandra för att utveckla utbildningen,
- samverkan mellan lärare kommer till stånd så att eleverna får ett sammanhang i sina studier,
- samverkan med universiteten och högskolorna samt arbetslivet utanför skolan utvecklas så att eleverna får en kvalitativt god utbildning samt en förberedelse för yrkesverksamhet och fortsatt utbildning,
- studie- och yrkesvägledningen organiseras så att eleverna får information om och vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av framtida utbildning och yrke,
- skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen och för att stärka elevernas språkliga och digitala kompetens,
- stimulera till internationella kontakter, samverkan och utbyten i utbildningen,
- skolpersonalen får kännedom om de internationella överenskommelser som Sverige har förbundit sig att beakta i utbildningen,
- vårdnadshavare får insyn i elevernas skolgång,
- kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i utbildningen,
- skolans arbete med kunskapsområden, där flera ämnen ska bidra och samordnas så att de utgör en helhet för eleven, och
- eleverna får kunskaper om konsument- och trafikfrågor samt riskerna med tobak, alkohol, narkotika och andra droger.

2 Elever som lätt når skolans mål får inte alltid den stimulans de har rätt till

Undervisningen ger inte tillräckligt med utmaningar för alla elever

Statens skolinspektions tillsyn och kvalitetsgranskningar visar att många elever inte får en undervisning som är tillräckligt stimulerande (Skolinspektionen 2018). Av Skolinspektionens skolenkät våren 2020 framgår att 28 procent av eleverna i årskurs 9 i grundskolan och 23 procent av eleverna som gick andra läsåret i gymnasieskolan upplevde att de inte får tillräckliga utmaningar i sitt skolarbete. Svarsfrekvensen var 82 procent i grundskolan och 82 procent i gymnasieskolan. Vid Skolinspektionens tolkning av svaren har svarsalternativen ”Stämmer helt och hållet” och ”Stämmer ganska bra” summerats när det gäller påståendet ”Jag får för lite utmanande arbetsuppgifter i skolan”. I årskurs 9 har 31 procent av pojkarna svarat stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra jämfört med 25 procent av flickorna. I andra läsåret i gymnasieskolan har 26 procent av pojkarna svarat stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra jämfört med 20 procent av flickorna (Skolinspektionen 2020).

Att ringa in gruppen elever som behöver mer intellektuella utmaningar och stimulans i undervisningen är inte helt enkelt. Där återfinns högpresterande elever, elever som har ett specialintresse för ett eller flera ämnen eller ämnesområden och elever som är särskilt begåvade inom ett eller flera områden. Elever som är särskilt begåvade kan ha en fallenhet för något ämne, t.ex. matematik, eller en stor problemlösningsförmåga. Särskilt begåvade elever har ofta en förmåga som är avgränsad till något område. Det är ovanligt att eleven har samma förmåga inom flera områden. Högpresterande elever presterar, som termen indikerar, bra i skolan, vilket t.ex. leder till höga betyg. När Skolinspektionen genomförde en kvalitetsgranskning av undervisning i gymnasieskolan för högpresterande elever följde myndigheten elever med höga meritvärden från grundskolan, dvs. som under sin grundskoletid varit högpresterande och därmed borde ha potential att fortsätta vara det (Skolinspektionen 2018).

Det bör nämnas att särskilt begåvade elever, dvs. elever som vanligen är särskilt begåvade inom ett visst område, kan återfinnas bland mer generellt högpresterande elever. De ingår dock inte alltid i denna grupp. Det finns inte någon enhetlig definition av gruppen särskilt begåvade elever (se t.ex. Skolverket 2015a).

En av Skolinspektionens kvalitetsgranskningar visar att matematikundervisningen utmärker sig när det gäller brist på individanpassade utmaningar. På över 40 procent av de granskade matematiklektionerna fick eleverna inte tillräckliga utmaningar. Undervisningen på en tredjedel av de observerade lektionerna på naturvetenskapsprogrammet behövde anpassas bättre till de högpresterande eleverna. I stället för att utmanas i sitt lärande kunde högpresterande elever stundtals få sitta sysslösa i klassrummet eller få göra om samma typ av uppgifter som de redan genomfört. Granskningen visar även att lärarsamverkan när det gäller undervisning av högpresterande elever sällan prioriteras i skolans övergripande organisation (Skolinspektionen 2018). Av en tematisk analys som Skolinspektionen gjort framgår dessutom att lärarna vid de undersökta skolorna ofta

prioriterar att eleverna ska nå ett godkänt betyg, vilket får konsekvensen att lärarna inte hinner med att ge de elever som skulle gynnas av att fördjupa sitt lärande tillräckliga utmaningar. Undervisningen tenderar att läggas på en medelnivå för att passa så många elever som möjligt. Av analysen framgår också att elever som inte får tillräckliga utmaningar, och ofta får vänta in sina klasskamrater innan de får en ny uppgift, riskerar att förlora motivationen för studierna (Skolinspektionen 2016).

Sammanfattningsvis indikerar Skolinspektionens rapporter och analyser att elever som har potential att vara högpresterande riskerar att få en undervisning som inte utmanar och som inte ger dem möjlighet att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Frågan har också uppmärksammats i statliga utredningar. Enligt 2015 års skolkommission behöver svensk skola inte bara vidta åtgärder för att stärka de lägst presterande elevgrupperna i utbildningssystemet, utan skolan behöver även bli bättre på att främja lärandet för de högpresterande eleverna (SOU 2017:35). Det framgår också av Gymnasieutredningens betänkande att skolor generellt behöver bli bättre på att ge stöd och stimulans till eleverna (SOU 2016:77).

Särskilt begåvade och högpresterande elever behöver undervisning som är anpassad för dem

I sammanställningen Tre korta texter om att förstå särskilt begåvade barn i den svenska skolan (Persson 2015) anges att frågan om intellektuell förmåga rörde nytt intresse i Sverige i samband med Lissabonfördraget, som EU antog 2007. Vikten av innovation, kreativitet, entreprenörskap och kunskap lyfts särskilt fram i fördraget. Enligt Persson har det varit ett problem i svensk skolkultur att särskild begåvning förstås som något slags privilegium och att särskilt begåvade elever därför inte behöver någon hjälp. De aktuella eleverna behöver dock stimulans och önskar större social acceptans av lärare och klasskamrater. Vidare krävs det enligt Persson förståelse för hur särskilt viktig lärarrollen är för dem.

Hur stor andel av en elevkull som räknas till gruppen särskilt begåvade elever varierar i forskningssammanhang. Det finns, som nämns ovan, ingen enhetlig definition av gruppen. I Skolverkets stödmaterial för att stimulera och stödja grund- och gymnasieskolors arbete med särskilt begåvade elever refereras till forskning och praxis som beskriver spannet 2–10 procent. Andelen elever som kan betraktas som extremt begåvade uppskattas till 0,1–0,5 procent. Det är dock viktigt att i detta sammanhang även nämna en större grupp, de s.k. högpresterande eleverna, som utgör ca 15–20 procent. En gemensam nämnare för dessa grupper är att de inte sällan blir understimulerade i undervisningen (Skolverket 2015a).

Westling Allodi (2015) anger i en artikel att det är vanligt att särskilt begåvade elever går i vanliga skolor och klasser men att undervisningen för dem har individuella inslag genom olika former av individuellt stöd och olika slag av acceleration och berikning. Med acceleration förstås i detta sammanhang elever som arbetar framåt i egen takt, som är betydligt högre än deras klasskamraters. Acceleration kan även vara att eleven går vidare i ett eller flera ämnen till nästa nivå i utbildningssystemet. Berikning avser att en elev fördjupar sig inom ett område eller breddar sina studier genom att studera inom kunskapsfält som ligger utanför skolans ämnesinnehåll. Andra sätt att stödja högpresterande elever är enligt

Westling Allodi olika former av rådgivande samtal, individuell handledning och coaching.

Det förekommer även, i varierande utsträckning i olika länder, att det inom eller utanför det formella skolsystemet anordnas extra kurser och evenemang av olika slag. Westling Allodi refererar till en internationell kartläggning som visar på en förändring i synsätt där flera utbildningssystem går ifrån en syn på begåvning som något ärvt och stabilt som berör en begränsad grupp av elever som undervisas i särskilda program. I stället anammar flera utbildningssystem en bredare definition av begåvning som betonar fallenhet i kombination med ansträngning och en policy som i högre utsträckning uppmuntrar till berikning och differentiering i vanliga grupper. Westling Allodi refererar även till att Bailey et al. (2008), i en systematisk forskningsöversikt av fungerande pedagogiska insatser för särskilt begåvade elever i en rad olika länder, visar att individanpassat lärande och differentiering inom ramen för vanlig klassundervisning varit en framgångsrik metod. I samma forskningsöversikt rekommenderas också olika slags individualiserade program, organisatoriska lösningar med nivågruppering och olika former av differentiering inom en grupp med varierande nivåer av förmågor. Flera modeller verkar enligt översikten vara effektiva. Lärarens ledarskap i klassrummet och samspelet eleverna emellan lyfts fram som viktiga för att skapa goda lärandesituationer.

Sammantaget visar både Persson och Westling Allodi att en gemensam nämnare är att särskilt begåvade elever behöver stimulans och anpassningar utifrån sina olika förutsättningar och behov för att kunna utveckla sin potential fullt ut.

I betänkandet SOU 2017:35 anger 2015 års skolkommission att de nedåtgående resultat som visats i internationella kunskapsmätningar för elever i Sverige under början av 2000-talet, som studierna TIMSS¹⁰ och PISA¹¹, inte bara berör lågpresterande utan även högpresterande elever. Kommissionen anser att det finns ett behov av att bygga upp kunskap om goda arbetssätt för både låg- och högpresterande elever. Det är viktigt att elever som behöver mer stimulans och utmaningar i skolarbetet får det och att lärare anpassar undervisningen även utifrån högpresterande och särskilt begåvade elevers behov och förutsättningar.

Om undervisningen inte individanpassas kan studieresultaten försämrats

Skolinspektionen framhåller att utan anpassade utmaningar riskerar högpresterande elever att inte utveckla uthållighet och studieteknik (Skolinspektionen 2018). I ett stödmaterial på Skolverkets webbplats refereras till flera forskare och det anges att det är först när elever utsätts för utmaningar som de med väl anpassad undervisning kan lära sig studieteknik, hitta metoder för att arbeta sig igenom uppgifter som ger motstånd och får

¹⁰ TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study) är en internationell komparativ studie som undersöker elevers kunskaper i matematik och naturvetenskap i årskurs 4 och 8.

¹¹ PISA (Programme for International Student Assessment) har genomförts vart tredje år sedan 2000 och undersöker 15-åriga elevers kunskaper i läsförståelse, matematik och naturvetenskap.

erfarenhet av att gå vidare efter tillfälliga misslyckanden (Skolverket 2015b).

För att särskilt begåvade elever ska kunna visa och utveckla sina förmågor krävs vidare att skolan uppmärksammar dem och ger dem utmaningar på rätt nivå. Det handlar om acceptans och förståelse från lärarnas sida, acceptans och tolerans mellan elever och att särskilt begåvade elever får möjlighet att uppleva delaktighet och utmaningar med andra särskilt begåvade och högpresterande elever.

Särskilt begåvade elever som inte får lämplig undervisning och stöd riskerar att bli understimulerade eller hamna i utanförskap. Understimulans och ett negativt bemötande kan leda till stökiga elever i klassrummet. En konsekvens kan bli att eleverna inte vill gå till skolan eller följa undervisningen eftersom de känner att de redan kan det som de ska lära sig i skolan. Det kan också leda till att eleverna inte känner sig accepterade av samhället och i förlängningen till ensamhet och slutenhet.

Det finns särskilt begåvade elever som uteblivit från lärarledd undervisning i skolan under största delen av sin grundskoletid. Eleverna har upplevt att de i för hög grad behövt undertrycka sin personlighet och sin begåvning för att passa in och bli accepterade. De har fått agera extralärare eller förväntats höja moral och etik i klassrummet i stället för att få undervisning och fokusera på sin egen utveckling. Många betenden hos särskilt begåvade elever kan ibland misstolkas som uttryck för svårigheter med uppmärksamhet eller socialt samspel (Skolverket 2015b).

Enligt Skolinspektionen kan bristande individanpassning och stöd leda till att högpresterande elever inte upplever undervisningen som stimulerande och anpassad efter dem. Det kan påverka deras studiemotivation med sjunkande studieresultat som följd (Skolinspektionen 2016). Bristande ledning och stimulans kan enligt Skolinspektionen medföra att eleven aktivt underpresterar i ett försök att passa in och därmed får negativa upplevelser av skolgången. Det kan leda till psykisk ohälsa och att eleven uteblir från undervisningen. Det är också större risk att omotiverade eller uttråkade elever sysselsätter sig med annat än lärande på lektionerna eller ställer till med oreda. Vidare ser myndigheten utifrån ett antal skolbesök en koppling mellan lärares förmåga att hålla strukturerade, välplanerade lektioner med varierat innehåll och elevernas studiero och motivation. Skolinspektionen pekar på att högpresterande elever ofta inte får tillräcklig återkoppling och tydliga instruktioner. Otydlighet i undervisningen leder lätt till prestationsrelaterad stress hos dessa elever.

Skolinspektionen lyfter också elevhälsans betydelse för högpresterande elever (Skolinspektionen 2018). För att elevernas stress ska hållas på en rimlig nivå behöver skolan ha en helhetssyn och arbeta aktivt för att motverka prestationsrelaterad stress. Elevhälsan har en central roll i detta arbete.

Kunskapen om elevernas behov behöver öka och stöd- och utvecklingsinsatser behövs

Regeringen gav i Skolverkets regleringsbrev för 2019 myndigheten i uppdrag att lämna förslag på hur skolors arbete med elever i grund- och gymnasieskolan, som har lätt att nå kunskapskraven i ett eller flera ämnen, kan stärkas och stödjas. I redovisningen av uppdraget bekräftas att elever

som snabbare når skolans mål, elever som har särskilt intresse eller fallenhet för ett eller flera ämnen och elever som har en särskild begåvning av olika skäl inte alltid får den ledning och stimulans som behövs för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt (Skolverket 2020).

Skolverket bedömer att det finns goda möjligheter för elever till utmanande undervisning och studier på högre nivå inom det nuvarande regelsystemet. Skolverket föreslår därför inga genomgripande författningsförändringar, men lämnar förslag som syftar till att förbättra de reella möjligheterna för elever som snabbare når skolans mål att nå längre i sitt lärande. Enligt myndigheten behövs även ökad kunskap om hur man tillgodoser behoven hos elever som behöver särskilda utmaningar. Myndigheten bedömer att det behövs insatser för att kunskapen ska öka hos flera olika personalkategorier i skolan, bl.a. skolchefer, rektorer och lärare. Lärarna behöver ökad kompetens och möjligheter att pedagogiskt differentiera undervisningen utifrån elevernas förutsättningar. Vidare är, enligt Skolverket, sättet som rektorn leder och organiserar skolan centralt i arbetet med att ge både högpresterande och särskilt begåvade elever den utbildning de har rätt till.

Det pågår försöksverksamheter med spetsutbildningar ...

Det har sedan 2012 i grundskolan och 2009 i gymnasieskolan funnits försöksverksamheter med riksrekryterande spetsutbildning i Sverige. Spetsutbildningarna regleras i särskilda förordningar (se avsnitt 3).

Läsåret 2020/21 bedrevs spetsutbildning i försöksverksamheterna vid 24 grundskolor och 23 gymnasieskolor.

Spetsutbildningen skiljer sig från ordinarie utbildning genom att den erbjuder eleverna särskild fördjupning och breddning och en högre studietakt inom ett ämne eller ämnesområde. Högstadiееlever får erbjudas möjligheten att läsa en eller flera gymnasiekurser och gymnasieelever ska kunna läsa kurser vid en högskola vid sidan av viss del av sina gymnasiestudier. Spetsutbildningarna i försöksverksamheterna rekryterar elever från hela landet. Läsåret 2020/21 gick 2 145 elever en spetsutbildning i grundskolan och 1 315 elever gick en spetsutbildning i gymnasieskolan. Det bör nämnas att det vid sidan av försöksverksamheten med gymnasial spetsutbildning dessutom finns riksrekryterande estetisk spetsutbildning inom den ordinarie gymnasieutbildningen. Totalt gick 1 779 elever en sådan utbildning läsåret 2020/21 (Skolverket 2021).

... men det räcker inte för att nå alla elever som behöver extra utmaningar

Skolinspektionens granskningar och Skolverkets utvärderingar av spetsutbildningarna och redovisning av uppdraget om elever som snabbare når kunskapskraven visar att det behöver skapas tydligare möjligheter och en tydlig struktur i utbildningssystemet för att fånga upp och möta behoven hos de elever som är högpresterande eller särskilt begåvade och som lätt når skolans mål (Skolinspektionen 2016 och 2018 samt Skolverket 2019 och 2020).

Spetsutbildning finns endast på ett fåtal orter i landet, vilket för de flesta elever innebär att de är tvungna att flytta eller resa långt från hemorten för

att kunna påbörja en sådan utbildning. Dessutom får varje år endast högst 30 elever påbörja en spetsutbildning. Det är alltså få elever som har en reell möjlighet att ta del av en sådan utbildning. Det är problematiskt att det svenska skolväsendet inte har ett regelsystem där det, parallellt med de befintliga spetsutbildningarna, är möjligt att i tillräcklig grad möta högpresterande eller särbegåvade elever med utgångspunkt i den ordinarie undervisningen på hemorten.

3 Nuvarande reglering

Elever har rätt till en likvärdig utbildning

Skolväsendet i Sverige omfattar skolformerna förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning. Alla ska, oberoende av geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden, ha lika tillgång till utbildning i skolväsendet om inte annat följer av särskilda bestämmelser i skollagen. Vidare ska utbildningen inom skolväsendet vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas (1 kap. 1, 8 och 9 §§ skollagen).

Utbildning inom skolväsendet får anordnas både av det allmänna och av enskilda (1 kap. 1 § skollagen). Kommuner är huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning och en region får i viss utsträckning vara huvudman för gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning. Staten är huvudman för specialskolan och sameskolan. Enskilda får efter ansökan godkännas som huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola och anpassad gymnasieskola. Det är i de flesta fall Statens skolinspektion som handlägger sådana ärenden (2 kap. 2–5 och 7 §§ skollagen).

Utbildningen inom skolväsendet ska främja alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära (1 kap. 4 § skollagen). Elever som lätt uppfyller de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling (3 kap. 2 § skollagen). Skolans huvuduppgift är att ge alla elever förutsättningar att nå målen för utbildningen, dvs. tillräckliga kunskaper för att de ska klara framtida studier och yrkesliv. Grundskolan ska ge eleverna kunskaper och värden och utveckla elevernas förmåga att tillägna sig dessa. Utbildningen ska utformas så att den bidrar till personlig utveckling samt förbereder eleverna för aktiva livsval och ligger till grund för fortsatt utbildning. Utbildningen ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och ge en god grund för ett aktivt deltagande i samhällslivet (10 kap. 2 § skollagen).

Elever i grundskolan ska under sin tid i skolformen få en total undervisningstid om minst 6 890 timmar. Denna minsta undervisningstid fördelas i en timplan över de ämnen som en elev i grundskolan ska få undervisning i. Enligt skollagen ska undervisningen i grundskolan omfatta ämnena bild, engelska, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, matematik, musik, de naturorienterade ämnena biologi, fysik och kemi, de samhällsorienterade ämnena geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap, slöjd, svenska eller svenska som andraspråk och teknik.

Härutöver ska det som ämnen finnas moderna språk som ska erbjudas varje elev inom ramen för språkval och, för elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, modersmål. Vidare ska det finnas elevens val och skolans val. Undervisningen i elevens val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undervisningstid utöver den totala undervisningstiden och om avvikelser när det gäller vilka ämnen som undervisningen ska omfatta, se 10 kap. 4–6 §§ skollagen och bilaga 1 till skolförordningen (2011:185).

Liknande bestämmelser som för grundskolan finns för anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan.

Det finns bestämmelser om lärotiderna i både skollagen och skolförordningen

Den obligatoriska verksamheten får enligt skollagen omfatta högst 190 dagar per läsår och åtta timmar eller, i förskoleklassen och de två lägsta årskurserna, sex timmar per dag. Obligatorisk verksamhet får inte förläggas till lördagar, söndagar eller andra helgdagar. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får dock meddela föreskrifter om avvikelser från lärotiderna för elever i anpassade grundskolan och specialskolan. Utbildningen i varje årskurs ska bedrivas under ett läsår, som består av en höst- och vårtermin. Läsåret ska ha minst 178 skoldagar och minst 12 lovdagar och börja i augusti och sluta i juni. Dagarna för höst- och vårterminens början och slut beslutas av huvudmannen (7 kap. 17 §, 10 kap. 3 §, 11 kap. 4 §, 12 kap. 3 § och 13 kap. 3 § skollagen och 3 kap. 2 och 3 §§ skolförordningen).

Elevernas skolarbete ska enligt skolförordningen förläggas måndag–fredag och vara så jämnt fördelat över dessa dagar som möjligt. Skolarbetet ska även förläggas så att eleverna så långt som möjligt får sammanhållna skoldagar. Antalet skoldagar i veckan får begränsas till fyra för en grupp elever i årskurs 1 eller 2, om det finns särskilda skäl. I anpassade grundskolan och specialskolan får rektorn också besluta om andra lärotider för en elev, om det finns särskilda skäl med hänsyn till elevens fysiska eller psykiska förutsättningar. Ett sådant beslut får omfatta högst ett läsår. Innan rektorn fattar beslut ska eleven och elevens vårdnadshavare få tillfälle att yttra sig. Om det behövs ska rektorn höra företrädare för elevhälsan innan beslutet fattas. Rektorn får inte delegera den aktuella beslutsbefogenheten till någon annan (3 kap. 4 och 5 §§ skolförordningen).

Elever kan både gå om årskurser och börja en högre årskurs än normalt

Grundskolan och anpassade grundskolan har nio årskurser, som delas in i lågstadium, mellanstadium och högstadium. Lågstadiet består av årskurs 1–3, mellanstadiet av årskurs 4–6 och högstadiet av årskurs 7–9. Specialskolan har tio årskurser. Dess lågstadium består av årskurs 1–4, dess mellanstadium av årskurs 5–7 och dess högstadium av årskurs 8–10. Sameskolan har däremot bara sex årskurser, som delas in i lågstadium och mellanstadium. Lågstadiet består av årskurs 1–3 och mellanstadiet av årskurs 4–6 (10 kap. 3 §, 11 kap. 4 §, 12 kap. 3 § och 13 kap. 3 § skollagen). Varje elev ska vid slutet av läsåret normalt flyttas till närmast högre årskurs. Rektorn får besluta att en elev inte ska flyttas till närmast högre

årskurs, om detta med hänsyn till elevens utveckling och personliga förhållanden i övrigt är lämpligast för eleven. Innan rektorn fattar beslut i en sådan fråga ska elevens vårdnadshavare få tillfälle att yttra sig. Rektorn får också på begäran av en elevs vårdnadshavare besluta att eleven får gå om en årskurs. En elev i förskoleklassen får flyttas till årskurs 1 i skolan, om skolans rektor bedömer att eleven har goda förutsättningar för det och elevens vårdnadshavare medger det. Rektorn får vidare besluta att en elev i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan ska flyttas till en högre årskurs än den som eleven redan tillhör eller normalt ska tillhöra, om eleven har goda förutsättningar att delta i utbildningen i den högre årskursen och elevens vårdnadshavare medger det (4 kap. 4–7 §§ skolförordningen).

Elevens hemkommun ansvarar för att eleven får utbildning i grundskolan

Hemkommunen ansvarar för att utbildning i grundskolan kommer till stånd för alla som enligt skollagen har rätt att gå i grundskolan och som inte fullgör sin skolgång på annat sätt. Denna skyldighet ska fullgöras genom att hemkommunen anordnar grundskola i den omfattning som krävs för att bereda utbildning för alla i kommunen som är berörda. Om det finns särskilda skäl, får hemkommunen komma överens med en annan kommun om att denna i sin grundskola ska ta emot elever vars grundskoleutbildning hemkommunen ansvarar för. En elev har rätt att bli mottagen i en grundskola som anordnas av en annan kommun än den som ska svara för elevens utbildning, om eleven med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i den kommunens grundskola. En kommun får även i andra fall ta emot en elev från en annan kommun i sin grundskola efter önskemål av elevens vårdnadshavare. En elev som har tagits emot i en kommuns grundskola ett visst läsår har rätt att gå kvar hela läsåret, även om de förhållanden som låg till grund för mottagandet ändras under läsåret. Om det för eleven återstår endast en årskurs, har eleven också rätt att gå kvar sista årskursen (10 kap. 24, 25, 27 och 28 §§ skollagen).

För fristående grundskolor gäller att de ska vara öppna för alla elever som har rätt till utbildning i grundskolan. Utbildningen får dock begränsas till att avse vissa årskurser, elever som är i behov av särskilt stöd och vissa elever som utbildningen är speciellt anpassad för (10 kap. 35 § skollagen).

Det pågår en försöksverksamhet med riksrekryterande spetsutbildning i grundskolan

Förordningen (2011:355) om försöksverksamhet med riksrekryterande spetsutbildning i grundskolans högre årskurser gäller för utbildning som påbörjas under tiden 1 juli 2012–30 juni 2024. Med spetsutbildning avses i förordningen en utbildning inom grundskolans årskurser 7–9 som inrymmer särskild fördjupning och breddning inom det eller de ämnen som spetsutbildningen är inriktad mot. Syftet med spetsutbildningen är, utöver vad som följer av syftet med utbildningen i grundskolan enligt skollagen, att ge eleverna möjlighet att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling (1 §).

Statens skolverk har inför vart och ett av läsåren 2012/13–2014/15 fått besluta att huvudmän för grundskolan får delta i försöksverksamheten

enligt förordningen. Skolverkets beslut enligt förordningen får inte överklagas. Den huvudman som deltar i försöksverksamheten får under de tio läsår som följer efter Skolverkets beslut starta spetsutbildning i årskurs 7.

Fjärrundervisning får användas under vissa förutsättningar

I skollagen avses med fjärrundervisning interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare är åtskilda i rum men inte i tid (1 kap. 3 §). Grundläggande bestämmelser om fjärrundervisning i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan har samlats i 21 kap. samma lag. Enligt kapitlet får fjärrundervisning användas i dessa skolformer endast under de förutsättningar och med de begränsningar som följer av kapitlet och föreskrifter som har meddelats i anslutning till kapitlet. I kapitlet anges sedan att fjärrundervisning bara får användas om det för viss undervisning inte finns någon lärare inom huvudmannens skolenhet som uppfyller kraven på legitimation och behörighet och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan. Fjärrundervisning kan dock ändå få användas om elevunderlaget för en viss skolenhet är så begränsat att ordinarie undervisning inom skolenheten leder till betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för huvudmannen (2 och 3 §§).

I grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan får enligt 21 kap. 4 § fjärrundervisning användas endast i ämnena engelska, matematik, moderna språk, modersmål, de naturorienterande ämnena biologi, fysik och kemi, de samhällsorienterande ämnena geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap, samiska, svenska, svenska som andraspråk, teckenspråk och teknik. Regeringen har ett bemyndigande att meddela föreskrifter om begränsningar i fråga om i vilka årskurser som fjärrundervisning får användas i de angivna skolformerna (21 kap. 5 § skollagen). Regeringen har med stöd av detta bemyndigande i skolförordningen angett att fjärrundervisning bara får användas i vissa ämnen i lågstadiet och mellanstadiet. I högstadiet får dock fjärrundervisning användas i samtliga ämnen som anges i 21 kap. 4 § skollagen (5 a kap. 2 § skolförordningen).

En huvudman som avser att använda fjärrundervisning i ett visst ämne eller i en viss kurs ska fatta ett beslut om det. Huvudmannen får besluta om att använda fjärrundervisning för högst ett läsår åt gången (21 kap. 9 § skollagen).

Elever som deltar i fjärrundervisning ska göra det i lokaler som skolenheten disponerar och det ska finnas en handledare vid fjärrundervisningen. I grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan ska handledaren finnas närvarande där eleverna befinner sig. Handledaren ska vara en för detta ändamål lämplig person (21 kap. 12 och 13 §§ skollagen).

Utbildningen i gymnasieskolan är frivillig för eleverna

Allmänna bestämmelser om bl.a. gymnasieskolans syfte och målgrupp finns i 15 kap. skollagen. Närmare bestämmelser om bl.a. utbildningarnas innehåll och utformning finns i 16 kap. Bestämmelser om gymnasieskolan som har beslutats av regeringen, antingen med stöd av bemyndiganden i

skollagen eller med stöd av regeringens s.k. restkompetens (8 kap. 7 § regeringsformen) har huvudsakligen samlats i gymnasieförordningen (2010:2039).

Gymnasieskolan ska enligt huvudregeln vara öppen endast för ungdomar som avslutat sin grundskoleutbildning eller motsvarande utbildning och som påbörjar sin gymnasieutbildning under tiden till och med det första kalenderhalvåret det år de fyller 20 år (15 kap. 5 § skollagen). Utbildningen är frivillig för eleverna, som alltså inte har någon skolplikt. En elev som har påbörjat gymnasieskolan har dock, precis som eleverna i grundskolan, en skyldighet att delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Om en elev utan giltigt skäl uteblir från verksamheten ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Elevens vårdnadshavare behöver dock inte informeras samma dag om det finns särskilda skäl. Utbildningen ska bedrivas under läsår som omfattar en hösttermin och en vårtermin (15 kap. 10 och 16 §§ skollagen).

Utbildningen i gymnasieskolan består av nationella program, som är yrkesprogram eller högskoleförberedande program. För varje nationellt program ska det finnas examensmål som innehåller mål för programmet. I gymnasieskolan finns också utbildning i form av introduktionsprogram och vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år. Det ska i gymnasieskolan finnas en ämnesplan för varje ämne i ett nationellt program och vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år. Utbildningen inom varje ämne ges i form av en eller flera kurser (15 kap. 7 §, 16 kap. 6, 21 och 23 §§ och 17 a kap. 11 och 12 §§ skollagen). Elever på yrkesprogrammen har enligt skollagen rätt till minst 2 430 undervisningstimmar om 60 minuter och elever på högskoleförberedande program har rätt till minst 2 180 undervisningstimmar om 60 minuter (garanterad undervisningstid). Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får dock meddela föreskrifter om avvikelser från den garanterade undervisningstiden. Omfattningen av studierna på nationella program anges i gymnasiepoäng (16 kap. 18 och 19 §§ skollagen). För elever som har betyg från en utbildning som omfattar minst 2 500 gymnasiepoäng på ett nationellt program i gymnasieskolan ska gymnasieexamen utfärdas, om vissa ytterligare villkor för en sådan examen är uppfyllda (16 kap. 26 § skollagen). Villkoren innebär inte att gymnasieexamen får utfärdas först när eleven har gått i gymnasieskolan under en viss tid. Det finns alltså ingen uttrycklig tidsgräns för hur länge en gymnasieutbildning ska pågå, men det anges i skollagen att de nationella programmen är avsedda att genomgå på tre läsår. Huvudmannen får dock besluta att utbildningen får fördelas på längre tid än tre läsår (16 kap. 15 §). Förlängd undervisning är också en stödåtgärd i gymnasieskolan. Huvudmannen får enligt gymnasieförordningen besluta att undervisningen på ett nationellt program för en elev i gymnasieskolan får fördelas över längre tid än tre år, om eleven har läst ett reducerat program eller om det med hänsyn till elevens förutsättningar i övrigt finns särskilda skäl för det (9 kap. 7 §).

Om huvudmannen har fått tillstånd till det av Skolverket får denne emellertid också besluta att en utbildning på ett nationellt program i gymnasieskolan får fördelas på kortare tid än tre läsår (16 kap. 15 § skollagen). Av förarbetena till bestämmelsen framgår att det i vissa fall

kan vara motiverat att erbjuda ett nationellt program på kortare tid än tre år (prop. 1997/98:169 s. 29). Det finns ingen annan bestämmelse om förkortad undervisning i gymnasieskolan, liknande den ovan nämnda bestämmelsen i gymnasieförordningen om stöd i form av förlängd undervisning. Ett beslut om förkortad utbildning kräver alltså, till skillnad från ett beslut om att undervisningen för en enskild elev får fördelas över längre tid, ett särskilt tillstånd från Skolverket.

Inom de nationella programmen får det finnas inriktningar och särskilda varianter, som börjar det första, andra eller tredje läsåret. Inriktningarna är nationella. Frågan om en särskild variant ska godkännas ska enligt skollagen prövas av Skolverket. Regeringen har ett bemyndigande att meddela föreskrifter om vilka nationella inriktningar som ska finnas. Vidare får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela ytterligare föreskrifter om nationella inriktningar och särskilda varianter (16 kap. 7–10 §§ skollagen).

Det finns bestämmelser om läsåret i gymnasieförordningen

Det finns mer detaljerade bestämmelser om läsåret i gymnasieförordningen. Läsåret i gymnasieskolan ska omfatta 40 veckor och ha minst 178 skoldagar och minst 12 lovdagar. Läsåret ska börja i augusti och sluta senast i juni. Huvudmannen får för en viss utbildning besluta om andra tider om utbildningsinslag förutsätter andra läsårstider. Dagarna för höst- och vårterminens början och slut beslutas av huvudmannen. Elevernas skolarbete ska förläggas måndag–fredag och vara så jämnt fördelat över dessa dagar som möjligt. Skolarbetet ska även förläggas så att eleverna så långt som möjligt får sammanhållna skoldagar och skoldagarna ska vara så jämnt fördelade över läsåret som möjligt. När skolarbetet förläggs till en arbetsplats utanför skolan ska den arbetstid som gäller på arbetsplatsen tillämpas, om inte rektorn beslutar annat (3 kap. 1–3 §§ gymnasieförordningen).

Det finns också bestämmelser om undervisningstid och utökat program i gymnasieförordningen

För nationella program i gymnasieskolan beslutar huvudmannen enligt gymnasieförordningen om antalet undervisningstimmar för varje kurs, varje ämnesområde och gymnasiearbetet samt om hur undervisningstiden ska fördelas över läsåren. Huvudmannen ska redovisa hur eleven har fått sin garanterade undervisningstid (4 kap. 22 § gymnasieförordningen).

En elev får delta frivilligt i undervisning i en eller flera kurser som ligger utanför elevens fullständiga program, om eleven på ett tillfredsställande sätt kan antas genomföra såväl kurserna på den ordinarie studievägen som de frivilliga kurserna (utökat program). Beslutet fattas av rektorn. En elev på ett yrkesprogram i gymnasieskolan har emellertid utan särskilt beslut rätt att som utökat program läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet till högskoleutbildning på grundnivå. Huvudmannen är dock bara skyldig att tillgodose detta om eleven senast vid utgången av det andra läsåret har anmält att han eller hon vill läsa de aktuella kurserna. En elev som följer ett utökat program har rätt till garanterad undervisningstid utöver vad som föreskrivs i skollagen (4 kap. 23 § gymnasieförordningen).

Det pågår en försöksverksamhet med riksrekryterande spetsutbildning i gymnasieskolan

En försöksverksamhet med riksrekryterande gymnasial spetsutbildning i matematik eller naturvetenskapliga, teknikvetenskapliga, samhällsvetenskapliga eller humanistiska ämnen bedrivs enligt förordningen (2008:793) om försöksverksamhet med riksrekryterande gymnasial spetsutbildning. Förordningen gäller för utbildning som påbörjas under tiden 1 juli 2009–30 juni 2024. Med spetsutbildning enligt förordningen avses en gymnasial utbildning som innehåller gymnasiekurser med särskild fördjupning och breddning inom det ämne eller ämnesområde som spetsutbildningen är inriktad mot, utöver vad som får förekomma på det nationella program och den inriktning som närmast motsvarar spetsutbildningen. Utbildningen ska också göra det möjligt för en elev att vid sidan av viss del av sina gymnasiestudier läsa kurser vid ett universitet eller en högskola (1 §).

Undervisningen får i vissa fall läggas ut på entreprenad enligt 23 kap. skollagen

Sådan entreprenad som regleras i 23 kap. skollagen är en samarbetsform som står öppen för såväl kommunala som enskilda huvudmän. En definition av entreprenad finns i 23 kap. 2 § första stycket. Där anges att med entreprenad avses i skollagen att en huvudman sluter avtal med någon annan om att denne ska utföra uppgifter inom utbildning eller annan verksamhet som huvudmannen ansvarar för enligt lagen. Huvudmannen behåller huvudmannskapet för uppgifter som utförs på entreprenad. Att huvudmannen behåller huvudmannskapet innebär att det fortfarande är huvudmannen, dvs. den som överlämnar eller beställer entreprenaden, som ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen och andra författningar. Beställaren ansvarar t.ex. fortfarande för att utbildningen håller tillräckligt hög kvalitet. Ett avtal om entreprenad får enligt den nämnda paragrafens andra stycke endast slutas under de förutsättningar som anges i 23 kap.

Uppgifter som faller utanför utbildningsansvaret enligt skollagen, såsom lokalvård, omfattas inte av entreprenadbestämmelserna.

De bestämmelser som finns för en utbildning eller en annan verksamhet enligt skollagen ska, med de undantag som anges i 23 kap. eller i föreskrifter som har meddelats i anslutning till kapitlet, gälla även vid entreprenad (23 kap. 2 § tredje stycket).

En kommun eller en region får enligt 23 kap. 3 § skollagen genom ett sådant entreprenadavtal som avses i 23 kap. 1 § första stycket samma lag utföra uppgifter åt en annan huvudman inom skolväsendet, trots bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen. I sistnämnda paragraf anges att kommuner och regioner bara får ägna sig åt angelägenheter som har anknytning till kommunens eller regionens område eller deras medlemmar (den s.k. lokaliseringsprincipen). Bestämmelsen i 23 kap. 3 § skollagen reglerar således ett undantag från kommunallagens lokaliseringsprincip och innebär att även kommuner och regioner kan vara utförare av en entreprenad. Även staten kan vara utförare av entreprenad, i egenskap av huvudman för specialskolan och sameskolan. Staten får dock bara utföra vissa begränsade uppgifter på entreprenad (23 kap. 4 §).

Det framgår inte av de inledande bestämmelserna i 23 kap. skollagen i vilka skolformer och för vilka uppgifter entreprenad är tillåtet. Det framgår i stället av andra bestämmelser i kapitlet. Möjligheterna att överlämna uppgifter som är hänförliga till undervisning på entreprenad inom grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan är emellertid begränsade. Uppgifter som avser undervisning i lovskola får inom grundskolan överlämnas på entreprenad endast till en annan huvudman inom skolväsendet och uppgifter som avser undervisning i teckenspråk eller samiska eller integrerad samisk undervisning i grundskolan får överlämnas på entreprenad endast till staten. Uppgifter som avser undervisning i karaktärsämnen som har en yrkesinriktad eller estetisk profil får inom gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan överlämnas på entreprenad till en enskild fysisk eller juridisk person. Slutligen får uppgifter som avser modersmålsundervisning eller fjärr- eller distansundervisning överlämnas till en annan huvudman inom skolväsendet på entreprenad såväl inom grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan som inom gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan. Uppgifter som avser distansundervisning får dock bara överlämnas till en huvudman som har godkänts som utförare av distansundervisning (23 kap. 12–17 §§ skollagen). Det finns dock en möjlighet för regeringen att om det finns särskilda skäl efter ansökan av en kommun, en region eller en enskild huvudman medge att kommunen, regionen eller den enskilde huvudmannen i andra fall än som anges i skollagen får överlämna åt någon annan att bedriva undervisning inom skolväsendet på entreprenad (23 kap. 19 § skollagen).

Om en huvudman överlämnar uppgiften att bedriva undervisning på entreprenad, får huvudmannen även överlämna den myndighetsutövning som hör till en lärares undervisningsuppgift till utföraren (23 kap. 5 § skollagen).

Ny terminologi i promemorian

Den 1 juli 2022 träder ändringar i skollagen i kraft som handlar om en ny princip för betygssättning och att betygskriterier och kriterier för bedömning av kunskaper ska ersätta kunskapskrav och kravnivåer. Med betygskriterier avses sådana kriterier som används för att beskriva vilka kunskaper som typiskt sett ska uppnås för ett visst betyg. Med kriterier för bedömning av kunskaper avses kriterier som inte används för betygssättning, utan för att bedöma elevers kunskapsutveckling i årskurser där man inte sätter betyg (prop. 2021/22:36 s. 125 och 126). Ändringarna gäller grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan. Den 15 juli 2022 träder ändringar i skollagen i kraft som innebär att ämnesbetyg ersätter kursbetyg i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan. Dessa skolformer kommer alltså att bli ämnesutformade. Utbildningen inom varje ämne ska inte längre ges i form av en eller flera kurser, utan ett ämne ska bestå av en eller flera nivåer. Dessa ändringar rörande ämnesbetyg ska tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025 (prop. 2021/22:36, bet. 2021/22:UbU7, rskr. 2021/22:156). I denna promemoria används de nya

uttrycken betygskriterier, kriterier för bedömning av kunskaper och nivåer i ämnen, se också avsnitt 8.

Den 2 juli 2023 träder ändringar i skollagen i kraft som innebär att grundsärskolan och gymnasiesärskolan byter namn till anpassade grundskolan respektive anpassade gymnasieskolan (prop. 2021/22:162, bet. 2021/22:UbU27, rskr. 2021/22:429). I denna promemoria används de nya namnen på dessa skolformer.

4 Elever i grundskolan, sameskolan och specialskolan ska kunna läsa på en högre nivå

4.1 Skolans ansvar för elever som behöver studera på en högre nivå ska anges i läroplanerna

Förslag: Det ska framgå av läroplanerna för grundskolan, specialskolan och sameskolan att skolan har ett särskilt ansvar även för de elever som lätt uppfyller betygskriterierna eller kriterierna för bedömning av kunskaper.

Rektorn ska ha ett särskilt ansvar för att elever får möjlighet att studera på en högre nivå.

Skälen för förslaget: Det är viktigt att skollagens föreskrifter om elevers lärande och personliga utveckling får genomslag i praktiken. Kraven på att alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver och att elever som lätt uppfyller de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling innebär att undervisningen ska individanpassas. Om det inte sker kan det leda till att elever tappar motivation för skolarbetet och presterar sämre än de annars skulle göra.

Av redogörelsen i avsnitt 3 framgår att det finns ett betydande underlag från Statens skolinspektion och från statliga utredningar som pekar mot att elever som har potential att vara högpresterande riskerar att få en undervisning som inte utmanar och som inte ger dem möjlighet att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Av underlaget från Skolinspektionen framgår också att elevernas möjligheter att få ledning och stimulans inte enbart handlar om undervisningen, utan även om hur rektorn leder och organiserar skolan. Det ska dock inte underskattas att det kan vara svårt för lärarna att samtidigt undervisa elever med stora variationer i kunskaper, behov och intressen, vilket bekräftas av Statens skolverks redovisning av uppdraget om elever som snabbare når kunskapskraven. Hela skolans organisation behöver alltså involveras i arbetet med högpresterande elever. Rektorns ledarskap och en skolorganisation som stödjer undervisning som gynnar högpresterande elever på en skola, dvs. som kan skapa förutsättningar för lärarna att möta alla elever, är betydelsefulla. Rektorns roll som pedagogisk ledare och chef för lärarna behöver därför uppmärksammas mer, så att skolans

organisation kan möta eleverna på ett bättre sätt. Det kan t.ex. handla om att rektorn skapar gemensam planeringstid för lärarna när det gäller ämnen där lärare med olika behörighet kan behöva samverka för att bättre möta de aktuella eleverna.

Även elevhälsan, personal med specialpedagogisk kompetens samt studie- och yrkesvägledare har en roll att fylla när det gäller att utforma en undervisning som kan möta de särskilt begåvade och högpresterande eleverna. Elevhälsan kan behövas för insatser på individ- eller gruppnivå för att underlätta grupperns samspel eller stödja utvecklingen av undervisningen på andra sätt.

För att fler elever ska få större utmaningar i undervisningen och möjlighet att studera på en högre nivå finns det anledning att i skolans styrdokument ytterligare betona skolans ansvar för elever som är särskilt begåvade eller högpresterande. Den elevgrupp som i dag lyfts fram i läroplanerna är elever som har svårigheter att nå målen för utbildningen, då det anges att skolan har ett särskilt ansvar för dessa elever. Ett tydliggörande i läroplanerna av skolans ansvar även för särskilt begåvade och högpresterande elever bör förbättra förutsättningarna för att de uppmärksammas och får den undervisning som de har rätt till.

På grund av det anförda föreslås att det ska framgå av läroplanerna för grundskolan, specialskolan och sameskolan att skolan har ett särskilt ansvar även för de elever som lätt uppfyller betygskriterierna eller kriterierna för bedömning av kunskaper. Det föreslås också att det av läroplanerna ska framgå att rektorn har ett särskilt ansvar för att elever får möjlighet att studera på en högre nivå.

4.2 Rektorn ska få besluta att en elev får läsa gymnasieämnen

Förslag: Rektorn ska kunna besluta att en elev i grundskolan, specialskolan eller sameskolan får läsa en eller flera nivåer i ett ämne enligt gymnasieskolans ämnesplan, om eleven bedöms ha goda förutsättningar att klara studierna och elevens vårdnadshavare medger det.

Nivåer i ett ämne som en elev i grundskolan, specialskolan eller sameskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan ska betygssättas enligt de bestämmelser som gäller för gymnasieskolan. Sådana betyg ska utfärdas separat.

Skälen för förslaget

Det ska bli lättare att anordna mer utmanande undervisning i grundskolan, specialskolan och sameskolan

Det förekommer att en elev i grundskolan läser ett ämne i en högre årskurs än den eleven går, t.ex. att en elev i årskurs 7 läser matematik med elever i årskurs 9. Elever i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan kan också efter rektorns beslut börja i en högre årskurs än vad som är vanligt för åldern (se avsnitt 34). På några ställen i landet finns det dessutom en möjlighet för elever på högstadiet i grundskolan att inom

ramen för en försöksverksamhet med spetsutbildning läsa kurser på gymnasienivå.

Den nuvarande ordinarie regleringen lägger emellertid hinder i vägen för elever i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan som vill läsa ett ämne i gymnasieskolan. Den som inte är elev i gymnasieskolan men som vill ha betyg därifrån har visserligen rätt att genomgå prövning för att få betyg från gymnasieskolan (8 kap. 25 § gymnasieförordningen). Elever i de obligatoriska skolformerna, t.ex. grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan, har dock inte rätt att ta del av undervisning i ett ämne enligt gymnasieskolans ämnesplan, eftersom gymnasieskolan endast är öppen för ungdomar som avslutat sin grundskoleutbildning eller motsvarande utbildning (15 kap. 5 § skollagen).

Elever som accelererar snabbare i ett ämne än sina klasskamrater, och som tidigare än dem uppfyller kriterierna för bedömning av kunskaper eller betygskriterierna i ett ämne, kan ha förutsättningar för att läsa ämnet på en högre nivå även om det inte är lämpligt att de hoppar över hela årskurser. Elever i anpassade grundskolan får dock läsa ämnen enligt grundskolans kursplaner, om de har förutsättningar för det (11 kap. 8 § skollagen). Dessa elever har alltså redan i dag möjlighet att läsa på en högre nivå.

Elever i grundskolan, specialskolan och sameskolan behöver få större möjlighet att utvecklas efter sina egna förutsättningar för att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. I sin redovisning av uppdraget om elever som snabbare når kunskapskraven föreslår Statens skolverk att det i skollagen ska införas bestämmelser om att en elev i grundskolan får delta frivilligt i undervisning enligt gymnasieskolans ämnesplan, om eleven har goda förutsättningar att delta i undervisningen och elevens vårdnadshavare medger det. Beslutet föreslås fattas av rektorn. Om sådana bestämmelser införs bör rektorns beslut bygga på en bedömning av om eleven har förutsättningar att läsa på en högre nivå och fattas efter samråd med eleven och elevens vårdnadshavare. Det är viktigt att eleven bedöms klara studierna och själv vill ha en större utmaning, så att studierna kan bli framgångsrika. Detsamma bör gälla för elever i specialskolan och sameskolan, eftersom även dessa elever kan behöva den extra stimulans och utmaning som studier i gymnasieämnen kan ge.

Hur undervisningen ska organiseras för att bäst möta eleverna är en fråga som lämpligast bör lösas utifrån lokala förutsättningar. Exempelvis kan dock en skolenhet som har tillräckligt många elever som har förutsättningar att läsa ämnen på gymnasienivå anordna undervisningen samlat för dessa elever. Om undervisning på gymnasienivå bara behöver anordnas för någon enstaka elev kan undervisningen i stället differentieras så att eleven får sin undervisning inom ramen för den ordinarie undervisningsgruppen, men med innehåll från gymnasieskolan. Det kan även bli aktuellt att utveckla samarbeten med en eller flera gymnasieskolor.

Det föreslås därför att rektorn ska få besluta att en elev i grundskolan, specialskolan eller sameskolan får läsa en eller flera nivåer i ett ämne enligt gymnasieskolans ämnesplan, om eleven bedöms ha goda förutsättningar att klara studierna och elevens vårdnadshavare medger det. Det föreslås också att det ska införas bestämmelser i skollagen som upplyser

om att undervisningen för elever i de nämnda skolformerna i vissa fall får omfatta nivåer i ett ämne enligt gymnasieskolans ämnesplan.

Studier på gymnasienivå ska betygssättas enligt gymnasieskolans bestämmelser

Precis som andra elever behöver högpresterande elever tydliga instruktioner och regelbunden återkoppling för att undgå stress. Som framgår av avsnitt 2 visar en kvalitetsgranskning från Statens skolinspektion att högpresterande elever behöver särskilt stor tydlighet i instruktioner och återkoppling för att kunna prestera högt i en bredd av ämnen. Får eleverna inte det kan den prestationsrelaterade stressen bli ett hinder för fortsatta höga prestationer enligt Skolinspektionen. Det är därför viktigt att återkoppling bl.a. sker i form av betyg så att elevernas prestationer synliggörs och bekräftas. Om studier på en högre nivå inom t.ex. grundskolan betygssätts kan de också lättare tillgodoräknas och eleverna får därmed bättre förutsättningar att gå fortare fram i sina studier inom gymnasieskolan. I försöksverksamheten med riksrekryterande spetsutbildning i grundskolans högre årskurser tillämpas gymnasieskolans bestämmelser om betygssättning när eleverna läser gymnasiekurser och betygen på de kurserna ska utfärdas separat. Utvärderingen av försöksverksamheten visar att detta har fungerat väl. Det är därför lämpligt att samma ordning som i försöksverksamheten tillämpas för elever som läser gymnasieämnen inom en vanlig grundskoleutbildning eller i specialskolan eller sameskolan.

Därför föreslås att nivåer i ett ämne som en elev i grundskolan, specialskolan eller sameskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan ska betygssättas enligt de bestämmelser som gäller för gymnasieskolan. Sådana betyg ska utfärdas separat.

4.3 Eleven ska få tid till studierna på en högre nivå

Förslag: Om en elev i grundskolan, specialskolan eller sameskolan läser på en högre nivå, ska huvudmannen få besluta att elevens läsår ska ha en annan omfattning eller börja och sluta vid andra tidpunkter än vad som anges i skolförordningen. Huvudmannen ska också få besluta att elevens skolarbete inte ska förläggas måndag–fredag eller vara så jämnt fördelat över dessa dagar som möjligt. Elevens skolarbete ska inte heller behöva förläggas så att eleven så långt som möjligt får sammanhållna skoldagar.

Ett bemyndigande ska införas i skollagen som möjliggör att sådana bestämmelser införs i skolförordningen.

Skälen för förslaget

Elevens skolarbete ska kunna förläggas mer flexibelt

Elever i grundskolan, specialskolan eller sameskolan som läser på en högre nivå kan behöva utföra sitt skolarbete på delvis andra tider än de som gäller för övriga elever. Om eleverna t.ex. får undervisning i gymnasieskolans ämnen på en annan skola än deras ordinarie kan deras

schema behöva anpassas till denna skolas schema. Behovet av flexibilitet blir särskilt stort om de elever från grundskolan, specialskolan eller sameskolan som ska läsa i gymnasieskolan kommer från flera olika skolor.

Att planera de aktuella elevernas undervisning på en högre nivå ställer således högre krav på flexibilitet än vad planeringen av deras övriga undervisning gör. För att eleverna ska kunna delta i både sin vanliga utbildning och utbildningen på gymnasienivå behöver huvudmännen ha goda förutsättningar att anpassa elevernas schema. Krav på sammanhållna skoldagar och på en jämn fördelning av skolarbetet över veckan kan motverka den flexibilitet som krävs för dessa elever.

Eftersom eleverna är unga, får en större arbetsbörda och kan behöva få undervisningen förlagd på ett annat sätt än normalt, är det vidare viktigt att skolans organisation är utformad på ett sätt som är gynnsamt för dessa elever. Som framgår av avsnitt 4.1 behöver flera olika personalkategorier samverka för att möta de särskilt begåvade och högpresterande eleverna. Det gäller inte bara undervisningen utan även förutsättningarna för att studierna ska fungera på ett bra sätt.

Det föreslås därför att om en elev i grundskolan, specialskolan eller sameskolan läser på en högre nivå ska huvudmannen få besluta att elevens skolarbete ska förläggas på ett annat sätt än vad som gäller enligt skolförordningen. Det innebär att elevens skolarbete inte ska behöva förläggas måndag–fredag eller vara så jämnt fördelat över dessa dagar som möjligt. Elevens skolarbete ska inte heller behöva förläggas så att eleven så långt som möjligt får sammanhållna skoldagar.

Det ska kunna göras undantag när det gäller läsårets omfattning

Det finns bestämmelser i skolförordningen om läsårets omfattning (se avsnitt 3). För elever i specialskolan får rektorn redan i dag besluta om andra lärotider än vad som anges i skolförordningen (3 kap. 5 §). Rektorn kan t.ex. anpassa läsårets omfattning om det finns särskilda skäl med hänsyn till elevens fysiska eller psykiska förutsättningar. I såväl specialskolan som i grundskolan och sameskolan kan det dock behöva göras undantag från skolförordningens bestämmelser om läsårets omfattning, för att en elev i någon av dessa skolformer ska kunna läsa gymnasieämnen och för att undervisningen ska kunna samordnas mellan olika huvudmän och skolor. Till exempel kan läsårets början behöva anpassas till andra huvudmäns terminsstart eller undervisning kan behöva förläggas till lov-dagar. Eftersom högre krav ställs på de elever i grundskolan, specialskolan och sameskolan som väljer att läsa på en högre nivå är det viktigt att bestämmelserna om lärotider inte hindrar eleven från att studera på en högre nivå.

På grund av det anförda föreslås att huvudmannen när det gäller en elev i grundskolan, specialskolan eller sameskolan som läser på en högre nivå ska få besluta om undantag från skolförordningens bestämmelser om läsårets omfattning. Huvudmannen ska även få besluta att läsåret ska börja eller sluta vid andra tidpunkter än vad som anges i skolförordningen.

För att möjliggöra de undantag från skolförordningen som föreslås i detta avsnitt föreslås att det befintliga bemyndigandet i skollagen ändras. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får med stöd av bemyndigandet meddela föreskrifter om avvikelser från lagens

bestämmelser om lärotider för elever i anpassade grundskolan och specialskolan (7 kap. 17 §). Bemyndigandet ska utvidgas så att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer även får meddela föreskrifter om avvikelser från lagens bestämmelser om lärotider för elever i grundskolan och sameskolan som läser på en högre nivå.

4.4 Fjärrundervisning ska i vissa fall få användas för gymnasieämnen

Förslag: Fjärrundervisning ska alltid få användas för en elev i grundskolan, specialskolan eller sameskolan på nivåer i ett ämne som eleven läser enligt gymnasieskolans ämnesplan.

Skälen för förslaget: Fjärrundervisning kan vara ett alternativ för att organisera undervisning i grundskolan, specialskolan och sameskolan på en högre nivå än vad som för närvarande är möjligt. Det kan t.ex. vara svårt för huvudmannen att ordna undervisning i ett gymnasieämne för en elev i någon av de nämnda skolformerna om det inte finns en närliggande gymnasieskola eller om den närliggande gymnasieskolan inte anordnar undervisning i just det ämnet eleven har förutsättningar att läsa. Vidare är andelen lärare med behörighet att undervisa i ett ämne i både grundskolan och gymnasieskolan relativt låg, vilket kan göra det svårt för huvudmannen att både rekrytera behöriga lärare och att hitta någon sådan lärare inom sin egen organisation. Av avsnitt 2 framgår att Statens skolverks redovisning av uppdraget om elever som snabbare når kunskapskraven visar att det finns ett behov av att skapa goda möjligheter för fjärrundervisning som ett alternativ för att på ett bra sätt möta elevers behov av utmaningar. Enligt Skolverket lyfts fjärrundervisning bl.a. av Sveriges Kommuner och Regioner och Friskolornas riksförbund som en möjlighet för att möta alla elevers behov av utmaningar oavsett var i landet de bor. Den sammantagna bedömningen är att fjärrundervisning är ett sätt att underlätta för huvudmännen att erbjuda elever extra utmaningar i sitt lärande. Det finns därför ett behov av att införa bestämmelser i skollagen och skolförordningen som medger att huvudmannen anordnar sådan undervisning utan de vanliga begränsningarna.

Som framgår av avsnitt 3 får fjärrundervisning i dag bara användas om något av vissa grundläggande villkor är uppfyllt, t.ex. om det för viss undervisning inte finns någon lärare inom huvudmannens skolenhet som uppfyller kraven på legitimation och behörighet och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan. Fjärrundervisning kan även få användas om elevunderlaget för en viss skolenhet är så begränsat att ordinarie undervisning inom skolenheten leder till betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för huvudmannen (21 kap. 3 § skollagen). Fjärrundervisning kan dock vara en förutsättning för att en elev i grundskolan, specialskolan eller sameskolan ska få läsa enligt gymnasieskolans ämnesplaner. Det bör alltså inte, när det är fråga om en elev i någon av de skolformerna som läser ett gymnasieämne, vara ett krav för fjärrundervisning att något av de grundläggande villkoren för att sådan undervisning ska få användas är uppfyllt. Fjärrundervisning bör

vidare få användas även om det är fråga om ett ämne som fjärrundervisning annars inte får användas i enligt skollagen. Fjärrundervisning bör alltså kunna användas även i andra ämnen än de som anges i skollagens kapitel om fjärrundervisning (21 kap. 4 § skollagen), för att möjliggöra för elever med olika typer av begåvning att studera på högre nivå.

För elevens utbildning i övrigt, dvs. den delen av utbildningen som eleven inte läser enligt gymnasieskolans ämnesplan, bör de allmänna förutsättningarna för att fjärrundervisning ska få användas enligt skollagen gälla (se avsnitt 3). Undervisning på plats i skolan bör alltså även i fortsättningen vara huvudregel när det gäller denna övriga utbildning.

Det bör understrykas att det är huvudmannen för en utbildning som bestämmer om fjärrundervisning ska användas i utbildningen. Det är inte någon rättighet för eleverna att få fjärrundervisning. Huvudmannen ansvarar för utbildningen och dess genomförande. Om fjärrundervisning ska användas måste verksamheten vara anpassad för det så att fjärrundervisningen håller god kvalitet.

På grund av det ovan anförda föreslås att fjärrundervisning alltid ska få användas för en elev i grundskolan, specialskolan eller sameskolan på nivåer i ett ämne som eleven läser enligt gymnasieskolans ämnesplan. Det ska också införas bestämmelser i skollagen och skolförordningen som upplyser om att fjärrundervisning även får användas på nivåer i ett ämne som en elev i någon av de nämnda skolformerna läser enligt gymnasieskolans ämnesplan.

4.5 Entreprenad ska i vissa fall få användas när det gäller gymnasieämnena

Förslag: Uppgifter som avser undervisning i ett ämne enligt gymnasieskolans ämnesplan ska inom grundskolan, specialskolan och sameskolan få överlämnas på entreprenad till en huvudman för gymnasieskola.

Skälen för förslaget: Det kan finnas organisatoriska svårigheter med att få till stånd undervisning enligt gymnasieskolans ämnesplaner i grundskolan, specialskolan och sameskolan. Elevunderlaget kan t.ex. vara litet. Det kan också saknas behöriga lärare. Entreprenadmöjligheter kan underlätta för huvudmännen att erbjuda undervisning enligt gymnasieskolans ämnesplaner. Om en huvudman får sluta avtal med någon annan om att denne ska utföra uppgifter som avser undervisning i gymnasieämnena kan huvudmannen erbjuda sådan undervisning även om denne själv saknar förutsättningar att utföra undervisningen.

För att göra det möjligt för fler elever i grundskolan, specialskolan och sameskolan att i enlighet med vad som föreslås i avsnitt 4.2 läsa gymnasieämnena bör uppgifter som avser undervisning i sådana ämnen få överlämnas på entreprenad till en huvudman för en gymnasieskola. Den andra huvudmannen bör kunna vara kommunal eller enskild. Såväl kommuner och regioner som enskilda kan vara huvudmän för gymnasieskolan. Den huvudman som enligt ett entreprenadavtal tar över ansvaret för undervisningen i gymnasieämnena blir dock inte huvudman när det gäller

denna undervisning, eftersom den huvudman som överlämnar uppgifter på entreprenad behåller huvudmannskapet för uppgifterna.

Som framgår av avsnitt 4.4 kan för övrigt fjärrundervisning användas i gymnasieämnena som en elev i grundskolan, specialskolan eller sameskolan läser efter beslut av rektorn. Det innebär att fjärrundervisning kan användas i ett gymnasieämne som exempelvis huvudmannen för specialskolan, som endast finns på ett fåtal orter, har överlämnat till en huvudman för en gymnasieskola på entreprenad. Det kan underlätta för den elev som bor långt ifrån den huvudman som enligt entreprenadavtalet anordnar den gymnasiala utbildningen. Det bör även nämnas att eleverna under vissa förutsättningar kan få distansundervisning som särskilt stöd (se 22 kap. 5 § skollagen).

Det bör understrykas att det alltid är huvudmannen för en utbildning som bestämmer om utbildningen ska överlämnas på entreprenad till någon annan, i den mån skollagen tillåter det.

På grund av det anförda föreslås att uppgifter som avser undervisning i ett ämne enligt gymnasieskolans ämnesplan inom grundskolan, specialskolan och sameskolan ska få överlämnas på entreprenad till en huvudman för en gymnasieskola.

5 Elever i gymnasieskolan ska få större möjligheter att nå längre i sin kunskapsutveckling

5.1 Skolans ansvar för elever som behöver studera på en högre nivå ska anges i läroplanen

Förslag: Det ska framgå av läroplanen för gymnasieskolan att särskild uppmärksamhet ska ägnas åt både de elever som har svårigheter att nå målen för utbildningen och de elever som lätt uppfyller betygskriterierna.

Rektorn ska ha ett särskilt ansvar för att underlätta för elever som studerar på en högre nivå.

Skälen för förslaget

Högpresterande elever behöver uppmärksammas mer i gymnasieskolan

Elever som har ett särskilt intresse eller en särskild fallenhet för ett eller flera ämnen och elever som har en särskild begåvning får inte alltid den anpassning av undervisningen som de behöver för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt. Det kan minska elevernas studiemotivation och försämra deras studieteknik. Detta kan i sin tur leda till att de får sämre studieresultat eller att de inte klarar av sina studier, vilket kan få stora konsekvenser för deras framtid. Det finns bl.a. exempel på särskilt begåvade elever som dolt sin begåvning för att passa

in. I värsta fall riskerar eleverna att hamna i utanförskap eller drabbas av psykisk ohälsa (se avsnitt 2).

För att möta alla elever utifrån deras behov kan rektorer, lärare och annan personal i gymnasieskolan därför behöva utveckla arbetet med individanpassade utmaningar, trygg och uppmuntrande klassrumsmiljö, tydlighet i instruktioner och konstruktiv återkoppling. Detta bekräftas av såväl Statens skolinspektion som Statens skolverk (se avsnitt 2).

På ett organisatoriskt plan behöver lärarna få bättre förutsättningar att samverka om utbildningen utifrån elevernas behov och strukturera arbetet för att motverka deras prestationsrelaterade stress. Skolinspektionen framhåller rektorns pedagogiska ledarskap som en väsentlig del i arbetet med utvecklingsområdena genom att rektorn behöver prioritera och skapa strukturer som gynnar utvecklingen av hela utbildningen. Även elevhälsan och studie- och yrkesvägledningen är av betydelse när det gäller att uppmärksamma eleverna och utforma en undervisning som kan möta deras behov samt vägleda om studier på en högre nivå än den som elevens utbildning normalt kan erbjuda.

Frågan om elevernas möjligheter att få tillräckliga utmaningar i undervisningen och att få studera på en högre nivå inrymmer också en rättvis- och likvärdighetsaspekt. Det finns vårdnadshavare som av exempelvis socioekonomiska eller språkliga skäl har sämre förutsättningar än andra att bevaka sina barns rättigheter. Det är viktigt att alla elever uppmärksammas i skolan och ges rätt utmaningar. Skolan måste identifiera och fånga upp högpresterande eller särskilt begåvade elever oavsett familjebakgrund eller om de kommer från områden med socioekonomiska utmaningar eller områden med goda socioekonomiska förutsättningar.

Undervisningen i gymnasieskolan kan bli mer stimulerande för eleverna genom att de ges möjlighet att fördjupa sig i olika ämnen och studera på högre nivå.

Möjligheter att tillgodose elevernas behov av extra stimulans finns men behöver utökas

Eleverna kan redan i dag välja mellan olika program och inriktningar. Elever som har en särskild fallenhet och ett intresse för språk kan t.ex. välja humanistiska programmets språkinriktning och elever som är intresserade av teknik och matematik kan t.ex. välja teknikprogrammet med inriktning teknikvetenskap. Ibland är dock dessa program- och inriktningsval inte tillräckliga för elever i behov av större utmaningar i undervisningen. Eleverna kanske vill och behöver fördjupa sig mer än vad som är möjligt inom den vanliga programstrukturen.

Det förekommer att eleverna ges möjligheter till fördjupning eller breddning i sin utbildning, men det beror i hög grad på vilken skola de går på då skolornas utbud av program och kurser varierar. Det beror också på om det finns fler högpresterande elever i den skola där eleven går eftersom det då naturligt finns en större efterfrågan på undervisning som innehåller större utmaningar än den ordinarie undervisningen och därmed bättre förutsättningar för huvudmannen att anordna sådan undervisning

De utökade möjligheterna att använda fjärrundervisning enligt 21 kap. skollagen, som började tillämpas den 1 juli 2021, kan vidare göra det lättare för elever som behöver mer utmaningar i undervisningen att få

sådan undervisning, särskilt om de går på skolor där få elever efterfrågar detta. Genom fjärrundervisning kan en elev erbjudas undervisning på fler nivåer i ett gymnasieämne än annars, om huvudmannen saknar egna lärare för nivåerna eller om elevunderlaget är begränsat.

Det finns alltså vissa möjligheter till fördjupning och breddning i gymnasieskolan, men för att dessa möjligheter ska bli en realitet för fler elever behöver det ansvar som skolan har för elever som är särskilt begåvade eller högrepresterande betonas. Läroplanen för gymnasieskolan lyfter i dag fram elever som har svårigheter att nå målen för utbildningen, då det anges att särskild uppmärksamhet ska ägnas åt dessa elever. Ett sätt att markera skolans ansvar även för de elever som lätt når målen är att, på motsvarande sätt som föreslås i avsnitt 4.1 för grundskolan, sameskolan och specialskolan, tydliggöra det i gymnasieskolans styrdokument. Ett sådant tydliggörande bör förbättra förutsättningarna för att de elever i gymnasieskolan som lätt uppfyller betygsriterierna uppmärksammas och får den undervisning som de har rätt till.

På grund av det anförda föreslås att det ska framgå av läroplanen för gymnasieskolan att särskild uppmärksamhet ska ägnas åt både de elever som har svårigheter att nå målen för utbildningen och de elever som lätt uppfyller betygsriterierna.

Det föreslås också att det ska framgå av läroplanen att rektorn har ett särskilt ansvar för att underlätta för elever som studerar på en högre nivå.

5.2 Utökat program ska få användas för högskolekurser

Förslag: Rektorn ska kunna besluta att högskolekurser får ingå i ett utökat program i gymnasieskolan, om eleven på ett tillfredsställande sätt kan antas genomföra såväl sin ordinarie gymnasieutbildning som högskolekurserna. En elev som följer ett sådant utökat program ska inte ha rätt till garanterad undervisningstid utöver den som föreskrivs i skollagen.

Betyg på högskolekurser ska inte redovisas i elevens examens- eller studiebevis från gymnasieskolan.

Skälen för förslaget

Det förekommer att elever läser högskolekurser under sin gymnasietid

Det förekommer att gymnasieelever läser högskolekurser under sin gymnasietid för att de behöver mer fördjupning än vad gymnasieskolan kan erbjuda. Eleverna läser olika typer av högskolekurser och det är högskolan som beslutar om en elev efter ansökan kan antas till högskoleutbildning. Högskolekurserna ligger utanför elevens gymnasieutbildning och redovisas inte i elevens examens- eller studiebevis från gymnasieskolan.

I 7 kap. högskoleförordningen finns bestämmelser om tillträde till högskoleutbildning, inklusive behörighetsvillkor och urvalsgrunder. För att bli antagen till en högskoleutbildning på grundnivå krävs det att den sökande har grundläggande behörighet och dessutom den särskilda

behörighet som kan vara föreskriven (2 §). Vid urval ska högskolan ta hänsyn till de sökandes meriter, t.ex. betyg eller resultat från högskoleprovet. Grundläggande behörighet kan t.ex. uppnås genom gymnasieexamen men högskoleförordningen ger högskolorna möjlighet att besluta om undantag. Denna möjlighet har t.ex. använts vid antagning till högskolekurser för elever vid riksrekryterande gymnasial spetsutbildning. De förslag som lämnas i denna promemoria bedöms inte föranleda behov av förändringar i högskoleförordningens bestämmelser om tillträde till högskoleutbildning. Högskolekurser ska få ingå i ett utökat program.

En elev i gymnasieskolan får delta frivilligt i undervisning på en eller flera nivåer i ett ämne som ligger utanför elevens fullständiga program, om eleven på ett tillfredsställande sätt kan antas genomföra såväl utbildningen på nivåerna i ämnet på den ordinarie studievägen som utbildningen på de frivilliga nivåerna i ämnet. Detta benämns utökat program. Beslutet om utökat program fattas av rektorn. En elev som följer ett utökat program har rätt till garanterad undervisningstid utöver vad som föreskrivs i skollagen (4 kap. 23 § gymnasieförordningen). De kurser som avses i paragrafen och som ligger utanför programmet förutsätts vara nivåer i ett gymnasieämne.

För en utbildning enligt förordningen om försöksverksamhet med riksrekryterande gymnasial spetsutbildning gäller att den ska göra det möjligt för en elev att vid sidan av viss del av sina gymnasiestudier läsa kurser vid ett universitet eller en högskola (2 §). Det skulle kunna vara lämpligt att i gymnasieförordningen tydliggöra att en elev i gymnasieskolan kan läsa högskolekurser, även om det är fråga om kurser som tillhör en annan utbildningsform. Innan det blir aktuellt för en elev att läsa kurser inom högskolan bör dock ett omfattande arbete ha gjorts för att undersöka möjligheterna till breddning och fördjupning av elevens studier inom gymnasieskolan. Att studera inom högskolan för en gymnasieelev bör bygga på en bedömning att en eller flera högskolekurser är det som krävs för att möta elevens behov av utmaningar i sina studier, samt att eleven har ansökt till och antagits till högskoleutbildning. Ett alternativ för att underlätta för elever som har antagits till högskoleutbildning är att låta högskolekurser ingå i ett utökat program i gymnasieskolan. En elev skulle därmed som en del av ett utökat program i gymnasieskolan inte bara kunna läsa sådana nivåer i ett gymnasieämne som normalt inte ingår i elevens program, utan även högskolekurser. Högskolekurserna kan därmed sägas utgöra en del av elevens totala utbildning under gymnasietiden. Genom att synliggöra elevens totala utbildning under gymnasietiden blir det tydligt för såväl eleven som lärarna och rektorn vilken omfattning elevens studier faktiskt har. Huvudmannen kan också på en övergripande nivå, inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet, följa upp och utvärdera elevs studier på högre nivå. En elev i gymnasieskolan är naturligtvis fortfarande oförhindrad att läsa en högskolekurs även om rektorn för elevens gymnasieutbildning inte särskilt har beslutat att kursen får ingå i ett utökat program. I ett sådant fall ligger dock högskolekursen helt utanför elevens utbildning i gymnasieskolan.

En elev som följer ett utökat program med högskolekurser bör inte ha rätt till garanterad undervisningstid i gymnasieskolan utöver vad som föreskrivs i skollagen.

Därför föreslås att rektorn ska få besluta om att högskolekurser får ingå i ett utökat program i gymnasieskolan, om eleven på ett tillfredsställande sätt kan antas genomföra såväl sin ordinarie gymnasieutbildning som högskolekurserna. En elev som följer ett sådant utökat program ska dock inte ha rätt till garanterad undervisningstid utöver vad som föreskrivs i skollagen. Det ska anges i gymnasieförordningen att det i högskoleförordningen finns bestämmelser om tillträde till högskolekurser. Betyg på högskolekurser ska inte redovisas i elevens examens- eller studiebevis från gymnasieskolan. Eftersom högskolekurser tillhör en annan utbildningsform och ska betygssättas enligt de bestämmelser som gäller för den utbildningsformen bör betygen på kurserna, även om kurserna ingår i ett utökat program, inte redovisas i elevens examens- eller studiebevis från gymnasieskolan. Elevens eventuella högskolepoäng bör i stället, som för övriga högskolestudenter, redovisas av högskolan.

5.3 Eleven ska få tid till högskolestudierna

Förslag: Om en elev i gymnasieskolan deltar i en eller flera kurser vid en högskola, ska huvudmannen få besluta att elevens läsår ska ha en annan omfattning eller börja och sluta vid andra tidpunkter än vad som anges i gymnasieförordningen. Huvudmannen ska också få besluta att elevens skolarbete inte ska förläggas måndag–fredag eller vara så jämnt fördelat över dessa dagar som möjligt. Elevens skolarbete ska inte heller behöva förläggas så att eleven så långt som möjligt får sammanhållna skoldagar och skoldagarna ska inte behöva vara så jämnt fördelade över läsåret som möjligt.

Skälen för förslaget

Elevens skolarbete ska kunna förläggas mer flexibelt

För att underlätta för elever som läser högskolekurser under sin gymnasietid behöver det finnas en möjlighet till flexibilitet i schemalaggningen när det gäller dessa elever. Det bör t.ex. vara möjligt att frigöra en halvdag i veckan för högskolestudier. En strävan efter sammanhållna skoldagar och en jämn fördelning av skolarbetet över tiden kan motverka elevernas reella möjligheter att läsa på högre nivå. Det kan behöva finnas en möjlighet att avvika från bestämmelserna om skolarbetets förläggning när det gäller en elev som läser högskolekurser. Som framgår av avsnitt 5.1 spelar skolans organisation en central roll för att de elever som behöver mer utmaningar i undervisningen ska kunna få sådan undervisning. Vilka organisatoriska förutsättningar huvudmän ges är därför av avgörande betydelse. Skolans personal, t.ex. rektorer, lärare samt studie- och yrkesvägledare, kan underlätta för elever som behöver extra utmaningar i form av högskolestudier genom att hitta former för samarbete med en högskola. Detta kan dock ställa särskilda krav på skolans schemaläggning och skolan kan behöva föra en dialog med högskolan om skolarbetets förläggning. I planeringen behöver huvudmannen också bevaka att eleverna får sin garanterade undervisningstid. Om gymnasieskolans huvudman ges en

större flexibilitet när det gäller hur elevens skolarbete ska förläggas bör huvudmannen lättare kunna möta elevens behov av studier på högre nivå.

Därför föreslås att om en elev i gymnasieskolan deltar i en eller flera kurser vid en högskola ska huvudmannen få besluta att elevens skolarbete ska förläggas på ett annat sätt än vad som gäller enligt gymnasieförordningen. Det innebär att elevens skolarbete inte ska behöva förläggas måndag–fredag och vara så jämnt fördelat över dessa dagar som möjligt. Elevens skolarbete ska inte heller behöva förläggas så att eleven så långt som möjligt får sammanhållna skoldagar och skoldagarna ska inte behöva vara så jämnt fördelade över läsåret som möjligt.

Det ska kunna göras undantag när det gäller läsårets omfattning

Det finns bestämmelser i gymnasieförordningen om läsårets omfattning (se avsnitt 3), men dessa medger inte den flexibilitet som kan krävas för att eleverna ska kunna läsa högskolekurser. Lovdagar kan behöva användas för undervisning och läsåret under gymnasieskolans första och andra år kan t.ex. behöva göras längre för att möjliggöra koncentrationsläsning under dessa år. På så sätt kan tid frigöras det sista året som kan användas för högskolestudier.

För att frigöra tid som eleverna kan använda för att läsa högskolekurser bör huvudmannen t.ex. kunna besluta att elevernas läsår, som normalt omfattar 40 veckor, ska omfatta ytterligare tid. Denna undantagsmöjlighet bör gälla utöver de möjligheter att förlägga skolarbetet mer flexibelt som föreslås ovan. Eftersom högre krav ställs på de elever i gymnasieskolan som väljer att läsa högskolekurser är det rimligt att det när det gäller dessa elever även går att göra undantag från gymnasieförordningens bestämmelser om läsårets omfattning. Det är viktigt att bestämmelserna om lärotider inte utgör ett hinder för elevens möjlighet att studera på en högre nivå.

Det föreslås därför att huvudmannen ska få besluta om undantag från gymnasieförordningens bestämmelser om läsårets omfattning när det gäller en elev i gymnasieskolan som deltar i en eller flera kurser vid en högskola. Huvudmannen ska även få besluta att läsåret ska börja eller sluta vid andra tidpunkter än vad som anges i gymnasieförordningen.

5.4 En elev ska kunna genomföra gymnasieutbildningen snabbt

<p>Förslag: Huvudmannen ska för en elev kunna besluta att en utbildning inom ett nationellt program i gymnasieskolan får fördelas på kortare tid än tre läsår, om eleven medger det.</p>

Skälen för förslaget: Det behöver finnas en tydlig och enkel möjlighet till förhöjd studietakt i gymnasieskolan för en enskild elev som bedöms ha behov av det och som kan klara av att fullfölja sin gymnasieutbildning på kortare tid än normalt. Som framgår av avsnitt 3 finns det ingen uttrycklig tidsgräns för hur länge en gymnasieutbildning ska pågå, men det anges i skollagen att de nationella programmen är avsedda att genomgå på tre

läsår. Det finns dock vissa möjligheter till förhöjd studietakt i gymnasieskolan. Om huvudmannen har fått tillstånd till det av Statens skolverk får denne besluta att en utbildning på ett nationellt program i gymnasieskolan får fördelas på kortare tid än tre läsår (16 kap. 15 § skollagen). Det finns ingen bestämmelse som ger huvudmannen möjlighet att besluta att en enskild elev får genomgå sin utbildning på kortare tid än tre år.

För många elever med kapacitet till högre studietakt kan utmaningar i form av att t.ex. läsa fördjupande nivåer i ett ämne eller högskolekurser inom en ordinarie treårig gymnasieutbildning vara tillräckliga. Men det finns också elever som både vill och kan klara av gymnasieskolan på kortare tid än tre läsår för att därefter gå vidare mot nya utmaningar i högre utbildning. Innan ett beslut om förhöjd studietakt fattas måste det noga övervägas om detta är den bästa lösningen för eleven.

Ett beslut om snabbare studietakt får ses som ingripande för den enskilda eleven och bör därför ytterst fattas av huvudmannen. Av kommunallagen framgår dock att huvudmannen kan delegera till en anställd att fatta sådana beslut. Huvudmannen kan alltså låta rektorn besluta om att en enskild elev får genomgå sin gymnasieutbildning på kortare tid än tre år. Det är i vart fall lämpligt att rektorn involveras i beslutet eftersom rektorn är närmare eleven och känner honom eller henne bättre än vad huvudmannen gör. Huvudmannen, eller rektorn, och eleven måste förstås också vara överens om att eleven ska läsa i snabbare takt och olika alternativ för hur elevens studier kan organiseras bör belysas och diskuteras. Det är viktigt att eleven trots den snabbare studietakten får en studiesituation som är hållbar med avseende på skoldagar och möjlighet till återhämtning så att elevens ökade ambition inte leder till ett misslyckande. Det bör i detta sammanhang framhållas att även en elev som efter ett särskilt beslut av huvudmannen får läsa i snabbare studietakt har rätt till det minsta antal undervisningstimmar som regleras i skollagen (garanterad undervisningstid).

På grund av det ovan anförda föreslås att huvudmannen ska för en enskild elev få besluta att en utbildning inom ett nationellt program i gymnasieskolan får fördelas på kortare tid än tre läsår, om eleven medger det.

6 Insatser för att utveckla förutsättningarna för studier på högre nivå

6.1 Stödjande insatser ska riktas till flera olika personalkategorier inom skolan

Förslag: Statens skolverk ska få i uppdrag att stärka och stödja skolors arbete med att ge elever som lätt uppfyller kriterierna för bedömning av kunskaper eller betygskriterierna den ledning och stimulans de har rätt till. Vissa insatser som avser skolans förutsättningar för att ge alla elever tillräckliga utmaningar ska riktas till skolchefer och rektorer. Stödinsatser i form av kompetensutveckling ska riktas till lärare och till personal inom elevhälsan.

Skälen för förslaget

Skolorna behöver stöd för att bättre möta de högpresterande och särskilt begåvade eleverna

Av avsnitt 2 framgår att skolan behöver bli bättre på att främja lärandet för de högpresterande och särskilt begåvade eleverna. Undervisningen och skolans organisation behöver stärkas för att dessa elever ska få en utmanande undervisning som är anpassad efter deras förmåga och förutsättningar. Det innebär att det finns utmaningar på flera nivåer hos huvudmannen. Det kan handla om hur rektorn ser till att det finns förutsättningar för lärarna att genomföra en undervisning som passar alla elever, om själva undervisningen och även om samverkan mellan skolor. För att förslagen i denna promemoria ska få avsedd effekt behövs stödjande insatser och det är lämpligt att Skolverket ansvarar för insatserna.

Därför föreslås att Skolverket ska få i uppdrag att stärka och stödja skolors arbete med att ge elever som lätt uppfyller kriterierna för bedömning av kunskaper eller betygskriterierna den ledning och stimulans de har rätt till. Uppdraget bör omfatta samtliga skolformer som omfattas av promemorians förslag, dvs. grundskolan, specialskolan, sameskolan och gymnasieskolan.

Stödinsatserna ska riktas till flera olika personalkategorier

Skolchefer och rektorer kan behöva stöd som fokuserar på hur de kan analysera, organisera och sörja för övriga personalkategoriernas kompetensutveckling så att alla elever får den ledning och stimulans som de har rätt till. Det kan särskilt behövas insatser när det gäller hur skolchefer kan stödja rektorer för att dessa ska få förutsättningar att se till att elever som behöver utmaningar i undervisningen får det stöd de behöver.

Lärare med behörighet att undervisa i olika årskurser och ämnen kan behöva särskilda kompetensutvecklingsinsatser. Vissa insatser bör särskilt fokusera på hur lärarna kan bedriva en differentierad undervisning och tillgodose elevers behov av breddning och fördjupning i ett eller flera ämnen. Insatserna bör bygga på framgångsfaktorer vid planering, genomförande och uppföljning av sådan undervisning. Även lärare med specialpedagogisk kompetens och personal från elevhälsan kan behöva ökad kunskap.

Det föreslås därför att Skolverkets insatser som avser skolans förutsättningar för att ge alla elever tillräckliga utmaningar ska riktas till skolchefer och rektorer. Stödinsatser i form av kompetensutveckling ska riktas till lärare och till personal inom elevhälsan.

6.2 Informationsinsatser ska riktas till högskolan

Förslag: Statens skolverk ska få i uppdrag att informera universitet och högskolor om de utökade möjligheterna att läsa på en högre nivå inom gymnasieskolan. Skolverket ska i detta arbete inhämta synpunkter från Universitetskanslersämbetet, Universitets- och högskolerådet och andra berörda myndigheter.

Skälen för förslaget: Universitet och högskolor har en viktig roll när det gäller elever som kan gynnas i sin utveckling av att läsa högskolekurser samtidigt som de går i gymnasieskolan. Det kan därför finnas anledning att uppmärksamma lärosätena på de utökade möjligheter att läsa på en högre nivå inom gymnasieskolan som föreslås i denna promemoria.

Det kan även vara av intresse för universitet och högskolor hur utbildningen i gymnasieskolan organiseras så att eleverna ska kunna kombinera sin gymnasieutbildning med högskolekurser.

Det föreslås därför att Skolverket ska få i uppdrag av regeringen att informera universitet och högskolor om de utökade möjligheter att läsa på högre nivå inom gymnasieskolan som föreslås i denna promemoria. I detta arbete ska Skolverket inhämta synpunkter från Universitetskanslers-ämberet, Universitets- och högskolerådet och andra berörda myndigheter.

7 Ytterligare rättsligt stöd för behandling av personuppgifter behövs inte

Bedömning: EU:s dataskyddsförordning, lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning, förordningen med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning, offentlighets- och sekretesslagen och skollagens bestämmelser om behandling av personuppgifter och tystnadsplikt utgör tillräcklig reglering för den personuppgiftsbehandling som kan komma att ske hos kommuner och enskilda skolhuvudmän med anledning av förslagen i denna promemoria. Det behöver således inte införas någon ytterligare reglering för denna behandling.

Skälen för bedömningen

Det finns EU-rättsliga och nationella bestämmelser om personuppgiftsbehandling

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), här benämnd dataskyddsförordningen, är i alla delar bindande och direkt tillämplig i samtliga EU:s medlemsländer. Dataskyddsförordningen syftar till att harmonisera skyddet av fysiska personers grundläggande rättigheter och friheter vid behandling av personuppgifter och att säkerställa det fria flödet av personuppgifter mellan medlemsstaterna (skäl 3 till förordningen). Förordningen utgör den generella regleringen av personuppgiftsbehandling inom EU. Den kompletteras i Sverige av bl.a. lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning, här benämnd dataskyddslagen. Dataskyddslagen är subsidiär till annan lag eller förordning, dvs. bestämmelser om behandling av personuppgifter som finns i sektorsspecifika lagar och förordningar och som avviker från dataskyddslagen har företräde (1 kap. 6 § dataskyddslagen).

Behovet av reglering av den behandling av personuppgifter som sker på utbildningsområdet analyserades i samband med införandet av dataskyddsförordningen och dataskyddslagen i propositionen *Behandling av personuppgifter på utbildningsområdet* (prop. 2017/18:218). Där gjordes bedömningen att dataskyddsförordningen och dataskyddslagen utgör tillräcklig reglering för den personuppgiftsbehandling som bl.a. offentliga huvudmän ägnar sig åt. När det gäller enskilda huvudmän ansågs det finnas behov av kompletterande bestämmelser om behandling av vissa uppgifter, bl.a. s.k. känsliga personuppgifter. Sådana bestämmelser har förts in i 26 a kap. skollagen.

Det krävs en rättslig grund för att kunna behandla personuppgifter

Behandling av personuppgifter som faller under dataskyddsförordningens tillämpningsområde får bara ske om det finns en tillämplig rättslig grund. De rättsliga grunderna regleras i artikel 6.1 i dataskyddsförordningen och är samtycke (artikel 6.1 a), avtal (artikel 6.1 b), rättslig förpliktelse (artikel 6.1 c), skydd av vissa intressen (artikel 6.1 d), uppgift av allmänt intresse och myndighetsutövning (artikel 6.1 e) samt intresseavvägning (artikel 6.1 f). Om det inte finns någon rättslig grund är behandlingen inte laglig och får därmed inte utföras. De olika rättsliga grunderna är i viss mån överlappande. Flera rättsliga grunder kan därför vara tillämpliga avseende en och samma behandling.

Utrymmet för att myndigheter ska kunna basera en behandling av personuppgifter på den rättsliga grunden samtycke är begränsat (skäl 43 till dataskyddsförordningen). Det är vidare inte tillåtet för myndigheter att behandla personuppgifter med stöd av den rättsliga grunden intresseavvägning. De rättsliga grunderna rättslig förpliktelse, uppgift av allmänt intresse och myndighetsutövning ska vidare fastställas i enlighet med unionsrätten eller en medlemsstats nationella rätt (artikel 6.3). Den rättsliga grunden ska vara tydlig och precis och dess tillämpning bör vara förutsägbar för de personer som omfattas av den (skäl 41 till dataskyddsförordningen).

Närmare om den rättsliga grunden uppgift av allmänt intresse

I propositionen *Ny dataskyddslag* framför regeringen att begreppet uppgift av allmänt intresse måste ges en vid betydelse (prop. 2017/18:105 s. 56 f.). Att den rättsliga grunden ska vara fastställd innebär att uppgiften av allmänt intresse måste ha stöd i rättsordningen. En uppgift av allmänt intresse är fastställd i enlighet med svensk rätt bl.a. om den följer av lag eller annan författning. De åtgärder som myndigheter vidtar för att utföra uppdrag som framgår av författningar har därmed i sig en legal grund, som har offentliggjorts genom tydliga, precisa och förutsebara regler.

Vidare ska unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionell mot det legitima mål som eftersträvas (dataskyddsförordningen artikel 6.3). I nämnda proposition konstateras att bestämmelsen motsvarar det krav som Europakonventionen ställer på lagstiftaren i en rättsstat. Utgångspunkten bör därför vara att dataskyddsförordningens krav är uppfyllt i fråga om bl.a. de uppgifter av allmänt intresse som fastställs i enlighet med svensk rätt (prop. 2017/18:105 s. 50).

För att behandling av personuppgifter ska vara tillåten enligt artikel 6.1 e i dataskyddsförordningen krävs också att ändamålet med behandlingen är nödvändigt för att utföra uppgiften av allmänt intresse (artikel 6.3). Detta ska inte tolkas som att uppgiften av allmänt intresse måste vara avgränsad så att den bara kan utföras på ett sätt. Den metod som den personuppgiftsansvarige väljer för att utföra sin uppgift måste dock – som all offentlig förvaltning – vara ändamålsenlig, effektiv och proportionerlig och får därmed inte medföra ett onödigt intrång i enskildas privatliv. Kravet på att ändamålet ska vara nödvändigt för att utföra en uppgift av allmänt intresse innebär alltså i sig en spärr mot helt onödig behandling av personuppgifter eller sådan behandling som utgör ett oproportionerligt intrång i privatlivet som inte kunnat förutses (prop. 2017/18:105 s. 60).

Ovanstående ligger till grund för 2 kap. 2 § 1 dataskyddslagen, där det anges att personuppgifter får behandlas med stöd av artikel 6.1 e i EU:s dataskyddsförordning om behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse som följer av lag eller annan författning, av kollektivavtal eller av beslut som har meddelats med stöd av lag eller annan författning.

Närmare om de rättsliga grunderna myndighetsutövning och rättslig förpliktelse

Som framgått får personuppgifter också behandlas om syftet med behandlingen är nödvändig som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning (artikel 6.1 e och artikel 6.3 dataskyddsförordningen). Även myndighetsutövning som rättslig grund måste ha stöd i rättsordningen på det sätt som angetts ovan i fråga om uppgift av allmänt intresse.

I propositionen Ny dataskyddslag anges att utgångspunkten i svensk rätt är att det som i Sverige brukar anses som myndighetsutövning faller under begreppet. Myndighetsutövning behöver ha stöd i gällande rätt och befogenheten att utöva myndighet är därför alltid fastställd i en författning i Sverige (prop. 2017/18:105 s. 62 f.). I 2 kap. 2 § 2 dataskyddslagen tydliggörs att personuppgifter får behandlas med stöd av artikel 6.1 e i EU:s dataskyddsförordning om behandlingen är nödvändig som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning enligt lag eller annan författning.

En behandling av personuppgifter är även tillåten om den är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige (artikel 6.1 c dataskyddsförordningen). Även denna grund måste ha stöd i rättsordningen på det sätt som angetts ovan. Detta ligger till grund för 2 kap. 1 § dataskyddslagen. När personuppgiftsbehandlingen grundar sig på en rättslig förpliktelse ska syftet med behandlingen fastställas i den rättsliga grunden (artikel 6.3). Detta krav torde innebära att en förpliktelse inte kan läggas till grund för behandling av personuppgifter om syftet med behandlingen inte framgår (prop. 2017/18:105 s. 54).

Det gäller särskilda krav för behandling av känsliga personuppgifter

I dataskyddsförordningen finns det ett principiellt förbud mot att behandla särskilda kategorier av personuppgifter (artikel 9.1). Det är fråga om uppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening samt uppgifter om

hälsa eller om en fysisk persons sexualliv eller sexuella läggning. Användningen av termen ras innebär inte att unionen godtar teorier som söker fastställa förekomsten av skilda människoraser (skäl 51). Det är också förbjudet att behandla genetiska uppgifter och biometriska uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person.

Uppgifterna får dock behandlas bl.a. om behandlingen är nödvändig med hänsyn till ett viktigt allmänt intresse, på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, vilken ska stå i proportion till det eftersträvade syftet, vara förenligt med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehålla bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen (artikel 9.2 g).

Sådana uppgifter som avses i artikel 9.1 i förordningen benämns i dataskyddslagen känsliga personuppgifter (3 kap. 1 § dataskyddslagen). Känsliga personuppgifter får enligt dataskyddslagen behandlas av en myndighet om uppgifterna har lämnats till myndigheten och behandlingen krävs enligt lag, om behandlingen är nödvändig för handläggningen av ett ärende eller i annat fall, om behandlingen är nödvändig med hänsyn till ett viktigt allmänt intresse och inte innebär ett otillbörligt intrång i den registrerades personliga integritet. Det är vid sådan behandling förbjudet att utföra sökningar i syfte att få fram ett urval av personer grundat på känsliga personuppgifter (3 kap. 3 § dataskyddslagen).

När det gäller enskild verksamhet enligt skollagen finns det särskilda bestämmelser i 26 a kap. skollagen som kompletterar dataskyddsförordningen och dataskyddslagen. Kapitlet innehåller också en upplysning om att det för myndigheter och vissa andra organ finns bestämmelser om behandling av känsliga personuppgifter och om sökbegränsningar i dataskyddslagen. I kapitlet anges att känsliga personuppgifter får behandlas hos en enskild huvudman om behandlingen är nödvändig för en hantering som motsvarar handläggning av ett ärende hos en myndighet eller i annat fall, om behandlingen är nödvändig i verksamheten och inte innebär ett otillbörligt intrång i den registrerades personliga integritet. Det är vid sådan behandling förbjudet att utföra sökningar i syfte att få fram ett urval av personer grundat på känsliga personuppgifter. Regeringen får dock meddela föreskrifter om undantag från vissa sökbegränsningar för såväl kommunala som enskilda huvudmän. Regeringen har meddelat sådana föreskrifter i förordningen (2018:1366) om sökbegränsningar vid behandling av personuppgifter i vissa utbildningsformer och i viss verksamhet hos kommuner.

Anordnande av utbildning är både en uppgift av allmänt intresse och ett viktigt allmänt intresse

Regeringen har i propositionen *Behandling av personuppgifter på utbildningsområdet* uttalat att anordnande och bedrivande av utbildning både är en uppgift av allmänt intresse enligt artikel 6.1 e i dataskyddsförordningen och ett sådant viktigt allmänt intresse som krävs för behandling av känsliga personuppgifter enligt artikel 9.2 g i förordningen (prop. 2017/18:218 s. 52). Vidare uttalas att de åtgärder som huvudmännen vidtar i syfte att utföra uppdragen eller uppfylla åligganden enligt skollagen och anslutande föreskrifter har en legal grund, som har offentliggjorts genom tydliga, pre-

cisa och förutsebara regler som står i proportion till de mål som eftersträvas. Uppgiften av allmänt intresse, dvs. att tillhandahålla, anordna och bedriva utbildning, är således fastställd genom skollagen med anslutande föreskrifter (prop. 2017/18:218 s. 61).

I denna promemoria föreslås att det ska införas bestämmelser i skollagen och skolförordningen (2011:185) om att rektorn får besluta att en elev i grundskolan, specialskolan eller sameskolan får läsa en eller flera nivåer i ett ämne enligt gymnasieskolans ämnesplan, om eleven bedöms ha goda förutsättningar att klara studierna och elevens vårdnadshavare medger det. Huvudmannen ska få besluta om andra lärotider för en elev som läser på en högre nivå. När det gäller gymnasieskolan föreslås att det i gymnasieförordningen (2010:2039) ska införas bestämmelser om att huvudmannen får besluta om andra lärotider för en elev som deltar i en eller flera kurser vid en högskola. Det ska också regleras i skollagen att huvudmannen ska kunna besluta att ett nationellt program ska få fördelas på kortare tid än tre läsår, om eleven medger det. Vidare ska det anges i skollagen att uppgifter som avser undervisning i ett ämne enligt gymnasieskolans ämnesplan inom grundskolan, specialskolan och sameskolan får överlämnas på entreprenad till en huvudman för en gymnasieskola. Liksom när det gäller annan verksamhet enligt skollagen är det därmed fråga om i svensk rätt fastställda uppgifter av allmänt intresse. Den behandling av personuppgifter som är nödvändig för att en elev ska kunna läsa i snabbare takt och på en högre nivå kan därmed ske med stöd av den rättsliga grunden uppgift av allmänt intresse i dataskyddsförordningen.

En liten del av verksamheten i kommunala skolor utgör vidare ärendehandläggning som innebär myndighetsutövning mot enskild. Det kan handla om ärenden som rör mottagande av elever eller särskilt stöd. Den behandling av personuppgifter som är nödvändig för myndighetsutövningen kan i dessa fall göras med stöd av den rättsliga grunden myndighetsutövning. Även den rättsliga grunden uppgift av allmänt intresse är dock tillämplig för nämnda moment, eftersom dessa ingår i uppgiften att anordna utbildning. På motsvarande sätt ingår det i uppgiften att anordna utbildning moment som även följer av rättsliga förpliktelser. Som anges i propositionen Behandling av personuppgifter på utbildningsområdet innehåller skollagen många rättsliga förpliktelser för de huvudmän som bedriver skolverksamhet (prop. 2017/18:218 s. 70).

Eftersom anordnande och bedrivande av utbildning även utgör ett viktigt allmänt intresse får, som angetts ovan, också känsliga personuppgifter behandlas i verksamheten, förutsatt att behandlingen är nödvändig. Vissa av förslagen i promemorian berör specialskolan, som vänder sig till elever som har en funktionsnedsättning och en uppgift om en funktionsnedsättning är en känslig personuppgift om hälsa. När det gäller sameskolan, som omfattas av samma förslag, kan uppgiften att en elev går i en sådan skola inte ensamt avslöja elevens etniska ursprung, då även andra barn än barn till samer får fullfölja sin skolplikt i sameskolan om det finns särskilda skäl (7 kap. 7 § skollagen). Uppgiften kan dock tillsammans med andra uppgifter, t.ex. ett efternamn av samiskt ursprung, avslöja ett sådant ursprung (prop. 2017/18:218 s. 132 f.). Detta innebär att känsliga uppgifter måste behandlas av huvudmannen för utbildningen. Behandlingen av sådana känsliga personuppgifter omfattas av dataskyddslagen när det gäller kom-

munala skolor (3 kap. 3 § första stycket 3) och av skollagen när det gäller fristående skolor (26 a kap. 4 §).

Den dataskyddsreglering som finns är tillräcklig

Sammanfattningsvis har såväl kommunala som fristående skolor rättslig grund för nödvändig behandling av även känsliga personuppgifter. Behandlingen innebär inte ett otillbörligt intrång i den registrerades personliga integritet och uppfyller dataskyddsförordningens krav på proportionalitet. Det bör framhållas att relativt få elever bedöms beröras av förslagen.

Av principerna för behandling av personuppgifter i dataskyddsförordningen framgår att uppgifterna ska behandlas på ett lagligt, korrekt och öppet sätt i förhållande till den registrerade (artikel 5.1 a). Uppgifterna ska också behandlas på ett sätt som bl.a. säkerställer lämplig säkerhet för personuppgifterna (artikel 5.1 f). Det är den personuppgiftsansvarige som ansvarar för och ska kunna visa att principerna efterlevs (prop. 2017/18:218 s. 50). Att personuppgifter som rör barn anses särskilt skyddsvärda framgår också av flera av dataskyddsförordningens bestämmelser och betonas i skälen (se skäl 38 och exempelvis artikel 12.1).

Den behandling av känsliga personuppgifter som sker med anledning av förslagen i denna promemoria bedöms vidare vara förenlig med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd. Dataskyddsförordningens krav på lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen är uppfyllt genom den nuvarande regleringen om dataskydd i dataskyddslagen och 26 a kap. skollagen, som innefattar bestämmelser om sökbegränsningar. Det finns även bestämmelser om sekretess i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) för kommunal skolverksamhet och bestämmelser om tystnadsplikt i skollagen för fristående skolor. Sammantaget bedöms det inte behövas något ytterligare rättsligt stöd för behandling av personuppgifter med anledning av förslagen i denna promemoria.

8 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Samtliga lag- och förordningsändringar ska träda i kraft den 3 juli 2023, utom de som är en följd av att utbildning i gymnasieskolan som påbörjas efter den 30 juni 2025 ska vara ämnesutformad. De lag- och förordningsändringarna ska i stället träda i kraft den 4 juli 2023 och tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025.

Skälen för förslaget: Förslagen i denna promemoria handlar om att elever ska kunna läsa på en högre nivå än vad deras ordinarie skolform kan erbjuda och i snabbare takt. Det föreslås ändringar i skollagen, skolförordningen, gymnasieförordningen, förordningen om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, förordningen om läroplan för spe-

cialskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall, förordningen om läroplan för sameskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall och förordningen om läroplan för gymnasieskolan.

Det är angeläget att de nya bestämmelserna träder i kraft och kan börja tillämpas så snart som möjligt för att elever som har behov av att studera på en högre nivå och i snabbare takt får möjlighet att göra det. Det är också lämpligt att de nya bestämmelserna träder i kraft inför ett nytt läsår. Samtliga lag- och förordningsändringar föreslås därför träda i kraft den 3 juli 2023, utom de som beror på att utbildning i gymnasieskolan som påbörjas efter den 30 juni 2025 ska vara ämnesutformad.

Som anges i avsnitt 3 träder den 15 juli 2022 ändringar i skollagen i kraft som innebär att ämnesbetyg ersätter kursbetyg i gymnasieskolan. Utbildningen inom varje ämne ska inte längre ges i form av en eller flera kurser, utan ett ämne ska bestå av en eller flera nivåer. Dessa ändringar ska tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. När det gäller förslagen i denna promemoria innebär det i några fall att flera ändringar behöver göras i samma paragraf i skollagen, skolförordningen och gymnasieförordningen samt i bilagan till förordningen om läroplan för gymnasieskolan och att dessa behöver börja tillämpas vid olika tidpunkter. Det föreslås därför att ändringarna i var och en av de nämnda författningarna genomförs genom två olika ändringsförfattningar, dels en ändringsförfattning som avser kurser i gymnasieskolan, dels en ändringsförfattning som avser nivåer i gymnasieskolan. Av författningstekniska skäl kan de två ändringsförfattningarna inte träda i kraft samma dag. De lag- och förordningsändringar som föreslås i denna promemoria och som är en följd av att utbildning i gymnasieskolan som påbörjas efter den 30 juni 2025 ska vara ämnesutformad (avsnitten 1.2, 1.4, 1.6 och 1.11) ska därför träda i kraft den 4 juli 2023 och tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025.

9 Konsekvenser

Vad ska uppnås med förslagen?

Förslagen i denna promemoria innebär att fler elever än i dag får möjligheter att läsa på en högre nivå och i snabbare takt (se förslagen i avsnitt 4 om grundskolan, specialskolan och sameskolan och i avsnitt 5 om gymnasieskolan). Förslagen förväntas skapa bättre förutsättningar för elever att få ledning och stimulans inom grundskolan, specialskolan, sameskolan och gymnasieskolan genom att de får större möjligheter att dels läsa på en högre nivå, dels läsa med förhöjd studietakt inom respektive skolform. Förslagen förväntas leda till bättre undervisningssituationer och möjligheter till höjda kunskapsresultat i dessa skolformer.

Vilka berörs av förslagen?

Statens skolverk har gjort uppskattningar av hur många elever som har läst gymnasiekurser i grundskolan eller gått snabbare igenom grundskolan. För att uppskatta detta elevantal och det antal elever som har börjat grundskolans årskurs 1 tidigare än normalt, har Skolverket tagit fram statistik över antalet elever i gymnasieskolans första år som läsåret

2018/19 var yngre än om de påbörjat grundskolans årskurs 1 det år de fyllt sju år och därefter läst samtliga grundskolans läsår utan att hoppa över någon årskurs. Det har inte varit möjligt att ta fram statistik över hur många elever som läst ett eller flera ämnen i högre takt. Läsåret 2018/19 var det i hela landet totalt 1 866 elever i gymnasieskolans första år som var yngre än förväntat. Skolverket bedömer att antalet elever som har gått fortare igenom grundskolan som minst är 257 och som mest är 1 866. Uppskattningarna innehåller inte uppgifter om antal huvudmän eller skolor där eleverna som gått fortare fram har varit inskrivna.

För närvarande pågår en försöksverksamhet med riksrekryterande s.k. spetsutbildning i grundskolans högre årskurser och med riksrekryterande gymnasial spetsutbildning i gymnasieskolan. Läsåret 2020/21 deltog 2 145 elever i årskurserna 7–9 i spetsutbildning inom grundskolan. Av dessa var 1 276 pojkar och 869 flickor. Det var 9 kommunala och 7 enskilda huvudmän som anordnade sådan spetsutbildning läsåret 2020/21, vid totalt 24 grundskolor. Samma läsår deltog totalt 1 315 elever, 726 män och 589 kvinnor, i försöksverksamheten i gymnasieskolan. Det var 18 kommunala och 3 enskilda huvudmän vid 21 gymnasieskolor som deltog det läsåret.

Elever i grundskolan, specialskolan, sameskolan och gymnasieskolan som är högpresterande eller som har ett särskilt intresse och fallenhet för ett eller flera ämnen berörs av förslagen i denna promemoria. Som siffrorna ovan visar berörs bara en mindre andel av alla elever i skolväsendet av förslagen, även om antalet elever som kan komma i fråga för att läsa på högre nivå och i snabbare takt kan förväntas öka då förslagen genomförs samtidigt som det bedrivs spetsutbildningar. Det gäller både elever hos offentliga huvudmän (kommuner och regioner) och elever hos enskilda huvudmän i grundskolan och gymnasieskolan. Det gäller även elever i specialskolan och sameskolan, skolformer som har staten som huvudman. Utbildningen i specialskolan anordnas av Specialpedagogiska skolmyndigheten och utbildningen i sameskolan anordnas av Sameskolstyrelsen.

Skolhuvudmän berörs av förslagen, liksom personal i skolan som t.ex. lärare och rektorer. Även statliga myndigheter berörs. Förutom de ovan nämnda, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Sameskolstyrelsen, berörs Skolverket, Statens skolinspektion, Universitetskanslersämbetet, universitet och högskolor, Centrala studiestödsnämnden och Överklagandenämnden för studiestöd.

Kommunerna får bättre förutsättningar att möta de elever som lätt når skolans mål

Förslagen i denna promemoria påverkar inte den grundläggande ansvarsfördelningen mellan staten och skolhuvudmännen, bl.a. kommuner. Vid utarbetandet av förslagen har risken för ökade krav på dokumentation och en ökning av andra arbetsuppgifter för huvudmannens personal noga vägt mot den nytta förslagen kommer att få för eleverna samt de möjligheter som förslagen innebär för huvudmännen att möta de elever som lättare uppfyller betygsriterierna. Förslagen bedöms få positiva effekter för elevernas kunskapsutveckling.

Förslagen medför inga nya obligatoriska uppgifter för kommunerna som kräver statlig finansiering

Enligt den kommunala finansieringsprincipen ska beslut som innebär nya obligatoriska uppgifter för kommunerna som regel åtföljas av en statlig finansiering via det generella statsbidraget. Principen gäller när riksdagen, regeringen eller en myndighet fattar bindande beslut om ändrade regler för en verksamhet (prop. 2006/07:100 s. 221).

Förslagen om att det ska vara möjligt att läsa nivåer i ett ämne enligt gymnasieskolans ämnesplan i grundskolan (avsnitt 4.2) kan medföra försumbara kostnader, om huvudmannen för grundskolan samarbetar med en gymnasieskola. På samma sätt kan förslaget om att skolarbetet ska kunna förläggas mer flexibelt för elever i gymnasieskolan som läser högskolekurser (avsnitt 5.3) medföra försumbara kostnader. Skolledningen kan behöva avsätta tid och resurser för lärarnas planering av undervisningen eller för att organisatoriskt lösa grundskolans samverkan med gymnasieskolan eller gymnasieskolans samverkan med högskolan. De nämnda förslagen är dock helt frivilliga för huvudmannen och innebär således inte att det införs några nya obligatoriska uppgifter för de kommunala huvudmännen.

De läroplansändringar som föreslås och som bl.a. innebär att rektorn ska ha ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får möjlighet att studera på en högre nivå är enbart förtydliganden i förhållande till skollagen (se avsnitten 4.1 och 5.1). Inte heller förslagen om att utökad program i gymnasieskolan ska få användas för högskolekurser (avsnitt 5.2) och att en enskild elev kan få genomgå gymnasieskolan snabbare (avsnitt 5.5) medför några nya skyldigheter för de kommunala huvudmännen. Förslagen innebär i stället att huvudmännen får bättre förutsättningar att möta de elever som lätt uppfyller betygskriterierna.

Sammanfattningsvis innebär förslagen inga nya obligatoriska uppgifter som ska åtföljas av en statlig finansiering.

Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen

Den kommunala självstyrelsen regleras bl.a. i 14 kap. regeringsformen. Enligt 14 kap. 3 § regeringsformen bör en inskränkning i den kommunala självstyrelsen inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har föranlett inskränkningen. Innebörden av bestämmelsen är att en eventuell inskränkning i den kommunala självstyrelsen ska prövas mot en proportionalitetsprincip. Den slutliga bedömningen av hur denna prövning faller ut görs av riksdagen i samband med att riksdagen tar ställning i lagstiftningsärendet (prop. 2009/10:80 s. 296).

Förslagen i denna promemoria innebär inte några utökade skyldigheter för kommuner och regioner som påverkar den kommunala självstyrelsen. I stället ger förslagen bättre möjligheter att tillgodose elevers behov av ledning och stimulans. De kommunala huvudmännens möjligheter att uppfylla befintliga skyldigheter för att eleverna ska kunna nå längre i sin kunskapsutveckling utökas. Det är redan ett krav enligt skollagen att elever som lätt uppfyller de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling (3 kap. 2 §). De föreslagna

ändringarna i läroplanerna är som nämns i föregående avsnitt enbart förtydliganden i förhållande till skollagen.

Konsekvenser för enskilda huvudmän

De flesta förslagen i denna promemoria rör både offentliga och enskilda huvudmän. De bedömningar som görs i fråga om konsekvenser för kommunerna gäller också enskilda huvudmän för fristående skolor. Läsåret 2020/21 gick 178 207 elever i 828 fristående grundskolor som drevs av 186 enskilda huvudmän. Samma läsår gick 110 461 elever i 460 fristående gymnasieskolor som drevs av 98 enskilda huvudmän.

Förslagen att elever kan få läsa på en högre nivå bedöms inte medföra några särskilda ekonomiska konsekvenser för enskilda huvudmän. Förslagen ger dem i stället nya tänkbara tillvägagångssätt som är frivilliga att använda och därmed ökade möjligheter att uppfylla befintliga skyldigheter. Eventuella ekonomiska konsekvenser är således beroende av huvudmannens egna val när det gäller hur utbildning ska bedrivas.

Förslagen bedöms inte få några negativa konsekvenser för konkurrensen mellan olika aktörer och för små företag. Viss konkurrens kan uppstå mellan huvudmän när det gäller att erbjuda en utbildning som attraherar elever. Den typen av konkurrens förekommer dock redan i dag när det gäller det ordinarie utbildningsutbudet inom grund- och gymnasieskolan. Vidare ska såväl små som stora enskilda huvudmän, om de uppfyller de villkor som föreslås i denna promemoria, få erbjuda studier enligt gymnasieskolans ämnesplaner. Samarbeten mellan skolformer kan också vara nödvändiga oavsett om det är en stor eller liten huvudman som erbjuder utbildning på en högre nivå. Förslagen om fjärrundervisning och entreprenad betyder att små huvudmän som har svårt att på egen hand anordna viss utbildning får fler möjligheter att göra detta. Därmed innebär förslagen att villkoren för små och stora huvudmän i detta avseende blir mer lika.

Skolverkets kostnader bedöms rymmas inom myndighetens förvaltningsanslag

I promemorian föreslås att Skolverket ska få olika uppdrag. Myndigheten ska stärka och stödja skolors arbete med att ge elever som lätt uppfyller kriterierna för bedömning av kunskaper eller betygskriterierna den ledning och stimulans de har rätt till samt rikta informationsinsatser till högskolor (avsnitt 6). Kostnaderna för dessa uppdrag bedöms kunna rymmas inom myndighetens förvaltningsanslag. Promemoriens förslag bygger på Skolverkets förslag i redovisningen av uppdraget om elever som snabbare når kunskapskraven. I redovisningen bedömer även Skolverket att kostnaderna för genomförande-, stöd- och kompetensutvecklingsinsatser när det gäller förslagen i redovisningen kan hanteras inom myndighetens förvaltningsanslag (Skolverket 2020).

Specialpedagogiska skolmyndigheten och Sameskolstyrelsen påverkas eftersom de svarar för specialskolan respektive sameskolan

I avsnitt 4.2 föreslås att rektorn ska få besluta att en elev i specialskolan eller sameskolan får läsa en eller flera nivåer i ett ämne enligt gymnasieskolans ämnesplan. Som nämns ovan är staten huvudman för specialsko-

lan och sameskolan. Utbildningen i specialskolan består av årskurs 1–10 och anordnas av Specialpedagogiska skolmyndigheten. Utbildningen i sameskolan, som omfattar årskurs 1–6, anordnas av Sameskolstyrelsen. Läsåret 2020/21 gick 720 elever i specialskolan och 174 elever i sameskolan.

Promemorians förslag innebär inte några nya obligatoriska uppgifter som kräver finansiering, utan ger i stället specialskolan och sameskolan möjlighet att bättre möta högpresterande och särbegåvade elevers behov av en väl anpassad undervisning.

De genomförande-, stöd- och kompetensutvecklingsinsatser som Skolverket förslås ansvara för när det gäller promemorians förslag ska omfatta samtliga berörda skolformer, dvs. även specialskolan och sameskolan. Trots att staten är huvudman för dessa skolformer bedöms det rimligt att även dessa får del av Skolverkets insatser. Konsekvensen skulle annars bli att personal i dessa skolformer får sämre förutsättningar än annan skolpersonal att anordna och genomföra en anpassad utbildning för högpresterande och särbegåvade elever.

De statligt finansierade högskolorna kan påverkas i viss utsträckning

Utbildningar på grundnivå inom högskolan finansieras huvudsakligen via statliga anslag utifrån antalet studenter och deras prestation. Detta gäller även för studenter som samtidigt är elever i skolväsendet. Förslagen om studier på högre nivå i gymnasieskolan kan innebära ökade kostnader för högskolan, då fler elever än i dag kan antas söka sig till högskolorna och antas till högskolekurser. Då varje ansökan från en elev i gymnasieskolan behöver hanteras manuellt kan högskolornas kostnader för antagning öka. Förslagen bedöms dock omfatta en liten grupp elever som har särskilda förutsättningar att tillgodogöra sig högskoleutbildning. Dessutom bedöms endast ett fåtal högskolekurser bli aktuella för dessa elever. Eleverna kan också redan i dag ansöka och antas till högskolekurser. Eventuella administrativa kostnader kopplade till ansökningsprocessen bör därför kunna hanteras inom ramen för högskolornas anslag.

Förslagen är positiva ur ett barnrätts- och elevperspektiv

Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) har alla barn samma rättigheter och lika värde (artikel 2). Konventionen fastslår också att vad som bedöms vara barnets bästa ska beaktas i första hand vid alla åtgärder som rör barn samt att alla barn har rätt att uttrycka sin mening i frågor som berör dem (artiklarna 3 och 12). Barn har enligt konventionen också rätt till utbildning (artikel 28). I skollagen anges att barnets bästa ska vara utgångspunkten i all utbildning enligt lagen (1 kap. 10 §).

Förslagen i promemorian syftar till att öka likvärdigheten i utbildning inom skolväsendet och ge elever som snabbare når skolans mål större möjligheter att utvecklas och få tillräckliga utmaningar i sitt lärande, oavsett var i landet de bor. Det kommer att vara frivilligt för eleverna att ta del av dessa möjligheter. Förslagen tillgodoser vissa elevers behov av mer stimulans och utmanande undervisning och av att kunna få läsa på en högre nivå. Ett betydande antal elever efterlyser de möjligheter som förslagen ger (se avsnitt 2).

Sammantaget bedöms förslagen vara positiva för eleverna och bidra till att Sverige uppfyller sina åtaganden enligt barnkonventionen.

Förslagen är även positiva ur ett funktionshinderperspektiv

Sverige har tillträtt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. I den konventionen anges att konventionsstaterna, för att förverkliga rätten till utbildning för personer med funktionsnedsättning utan diskriminering och på lika villkor, ska säkerställa ett sammanhållet utbildningssystem på alla nivåer och livslångt lärande. Konventionsstaterna ska också bl.a. säkerställa att personer med funktionsnedsättning inte utestängs från det allmänna utbildningssystemet på grund av funktionsnedsättning och att de, på samma villkor som andra, får tillgång till en inkluderande och kostnadsfri grundutbildning av kvalitet (artikel 24). Enligt skollagen ska alla elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som gäller, ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser (3 kap. 2 §).

Förslagen i denna promemoria om att elever ska få större möjligheter att studera på högre nivå bedöms få positiva konsekvenser för alla elever som bedöms ha fallenhet och intresse för sådana studier. Förslagen om fjärrundervisning och entreprenad i avsnitten 4.4 och 4.5 bedöms bidra särskilt till att elever med funktionsnedsättning lättare kan studera på en högre nivå om de på grund av sin funktionsnedsättning har svårt att delta i den ordinarie undervisningen.

Sammantaget bedöms förslagen vara positiva ur ett funktionshinderperspektiv och bedöms bidra till att Sverige uppfyller sina åtaganden enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Konsekvenser för rektorer, lärare och viss annan personal i skolan

I avsnitt 4.2 föreslås att rektorn ska få besluta att en elev i grundskolan, specialskolan eller sameskolan ska få möjlighet att läsa på en högre nivå. Huvudmannen ska få besluta om andra lärotider för en elev som läser på en högre nivå i någon av de nämnda skolorna än vad som gäller för andra elever (avsnitt 4.3). Vidare föreslås att rektorn ska få besluta om att utökade program i gymnasieskolan ska få användas för högskolekurser (avsnitt 5.2). Det lämnas även förslag om att huvudmannen när det gäller en enskild elev ska få besluta att en utbildning eller en del av en utbildning inom ett nationellt program i gymnasieskolan får fördelas på kortare tid än tre läsår, om eleven medger det (avsnitt 5.5). Det innebär en viss arbetsinsats för rektorn att fatta sådana beslut. Det bedöms dock bli fråga om en begränsad ökning av antalet beslut. De ändringar som föreslås i läroplanerna när det gäller rektorns ansvar för elevers möjlighet att studera på en högre nivå är endast förtydliganden i förhållande till gällande rätt. Det är alltså inte fråga om en ny uppgift för rektorerna.

Lärarna, personal med specialpedagogisk kompetens och elevhälsans personal har en central roll när det gäller elever som studerar på en högre nivå. Förslagen i promemorian innebär ytterligare arbetsuppgifter för

personalen. Lärarna får dock även fler möjligheter att erbjuda eleverna en passande utbildning och lärarna själva kan få positiva utmaningar i sin profession.

I avsnitt 6.1 föreslås att Skolverket ska genomföra insatser för kompetensutveckling när det gäller elever som lätt uppfyller kriterierna för bedömning av kunskaper eller betygskriterierna. Insatserna ska riktas till lärare och annan personal i skolan och kan antas komma att utgöra en del av lärarnas ordinarie kompetensutveckling. Kompetensutvecklingen bedöms stärka lärarnas profession och underlätta för dem och annan personal som får del av Skolverkets stödande insatser att ge eleverna den ledning och stimulans som de har rätt till enligt skollagen.

Förslagen bedöms vara positiva för jämställdheten

Syftet med jämställdhetspolitiken är att ge lika rättigheter och möjligheter för kvinnor och män respektive flickor och pojkar att forma samhället och sina egna liv. Diskrimineringslagen förbjuder diskriminering som har samband med kön och diskriminering får inte förekomma i skolan. Inget av förslagen bedöms påverka könsfördelningen bland eleverna.

Skolverkets uppskattning av hur många elever som läser i snabbare takt eller på högre nivå är som mest 1 866 elever, men har inte fördelats mellan könen. I försöksverksamheterna med spetsutbildning har något fler pojkar än flickor deltagit. Generellt kan nämnas att flickor presterar bättre som grupp i skolan än pojkar. Det finns stora skillnader i skolresultat mellan flickor och pojkar, där pojkar och unga män som grupp har lägre kunskapsresultat. Promemorians förslag bedöms dock komma både pojkar och flickor och kvinnor och män till del på jämlika villkor.

Förslagen som innebär att elever ska kunna läsa på en högre nivå innebär att både flickor och pojkar och kvinnor och män kan få tillräckliga utmaningar i sitt lärande. Förslagen bör också bidra till att båda könen i lika stor utsträckning kan få den ledning och stimulans i sitt lärande som de har rätt till. Inom de nuvarande spetsutbildningarna, där matematik och naturvetenskapliga ämnen dominerar, är antalet pojkar och män generellt högre än antalet flickor och kvinnor. Aktuellt förslag om möjligheten att läsa på högre nivå omfattar många ämnen, och bör därmed bidra till att både pojkar och flickor och kvinnor och män vill ta del av studier på en högre nivå i någon form. Förslagen bedöms alltså vara positiva för jämställdheten.

Förslagen kan ha positiv påverkan på det integrationspolitiska målet och målet för regeringens politik mot segregation

Hur utbildning och undervisning är utformade påverkar nyanlända elevers möjligheter att uppnå goda kunskapsresultat och fullfölja sin skolgång. Elever som är nyanlända eller som har gått kort tid i svensk skola kan ha svårigheter i många skolämnen på grund av brister i svenska språket. Samtidigt kan eleverna ha en stark utbildningsbakgrund och ha kommit långt i vissa ämnen. Förslagen i denna promemoria kan innebära att elever får större utmaningar och möjlighet till kunskapsutveckling i ämnen där svenska språket är av mindre betydelse. Förslagen kan således bidra till att främja elevers lärande och kunskapsresultat genom att ge dem bättre förutsättningar att lyckas med sina studier. Det bidrar på längre sikt till att

stärka deras förutsättningarna för etablering på arbetsmarknaden och integration i samhället.

Utbildning och undervisningens utformning är också viktiga för målet att minska segregation och skapa jämlika och jämställda uppväxt- och levnadsvillkor samt goda livschanser för alla. Genom att barn och unga ges bättre förutsättningar att uppnå goda kunskapsresultat och ökad studiemotivation, läggs grunden för att de ska få goda framtidsutsikter. Skolan har en viktig roll när det gäller att motverka sambandet mellan en elevs eventuellt svaga socioekonomiska bakgrund och kunskapsresultat. I skolans uppdrag ingår att stödja elever som har svagare socioekonomisk bakgrund och begränsat stöd hemifrån så att de kan uppnå sin fulla potential inom ramen för utbildningen.

Konsekvenser för Sveriges medlemskap i Europeiska unionen

Förslagen berör inte frågor som regleras i EU-rätten.

10 Författningskommentar

10.1 Förslaget till lag om ändring i skollagen (2010:800)

7 kap. Skolplikt och rätt till utbildning

Deltagande i utbildning

Närvaro

17 § En elev i förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli.

Den obligatoriska verksamheten får omfatta högst 190 dagar per läsår och åtta timmar eller, i förskoleklassen och de två lägsta årskurserna, sex timmar per dag. Sådan verksamhet får inte förläggas till lördagar, söndagar eller andra helgdagar.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avvikelser från andra stycket för elever i grundskolan och sameskolan som läser på en högre nivå och för elever i anpassade grundskolan och specialskolan.

Om en elev i förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan eller sameskolan utan giltigt skäl uteblir från den obligatoriska verksamheten, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag.

I paragrafen regleras elevernas skyldighet att delta i utbildning i förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan.

Enligt andra stycket får den obligatoriska verksamheten omfatta högst 190 dagar per läsår och åtta timmar eller, i förskoleklassen och de två lägsta årskurserna, sex timmar per dag. Sådan verksamhet får inte förläggas till lördagar, söndagar eller andra helgdagar. *Tredje stycket* innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om avvikelser från andra stycket för elever i anpassade grundskolan och specialskolan. En ändring görs i stycket så att bemyndigandet utvidgas till att även omfatta elever i

grundskolan och sameskolan som läser på en högre nivå. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får alltså även för sådana elever meddela föreskrifter om avvikelser från bestämmelserna om lärotider. Att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avvikelser för elever i anpassade grundskolan och specialskolan som läser på en högre nivå följer redan av bemyndigandets hittillsvarande omfattning. Med högre nivå avses en nivå som ligger över den aktuella skolformen, t.ex. gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan eller högskolan.

Övervägandena finns i avsnitt 4.3.

10 kap. Grundskolan

Kapitlets innehåll

1 § I detta kapitel finns

- allmänna bestämmelser (2–13 §§),
- bestämmelser om betyg (14–23 §§),
- bestämmelser om lovskola (23 a–23 f §§),
- *bestämmelser om utbildning enligt gymnasieskolans ämnesplan (23 g §)*,
- bestämmelser om grundskola med offentlig huvudman (24–34 §§), och
- bestämmelser om fristående grundskola (35–41 §§).

I paragrafen beskrivs innehållet i 10 kap. om grundskolan.

Paragrafen ändras genom att det i en ny strecksats anges att det i kapitlet finns bestämmelser om utbildning enligt gymnasieskolans ämnesplan.

Ämnen

4 § Undervisningen ska omfatta följande ämnen:

- bild,
- engelska,
- hem- och konsumentkunskap,
- idrott och hälsa,
- matematik,
- musik,
- naturorienterande ämnen: biologi, fysik och kemi,
- samhällsorienterande ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap,
- slöjd,
- svenska eller svenska som andraspråk, och
- teknik.

Härutöver ska det som ämnen finnas moderna språk som ska erbjudas varje elev inom ramen för språkval och, för elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, modersmål.

Vidare ska det finnas elevens val och skolans val. Undervisningen i elevens val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Skolans val får omfatta ett lokalt tillval, om Statens skolverk har godkänt en plan för undervisningen.

Av 23 g § framgår att undervisningen i vissa fall får omfatta kurser enligt gymnasieskolans ämnesplan.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka ämnen som grundskolans elever ska få undervisning i.

I *fjärde stycket*, som är nytt, finns en upplysning om att det av 23 g § framgår att undervisningen i vissa fall får omfatta kurser enligt gymnasieskolans ämnesplan.

Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Utbildning enligt gymnasieskolans ämnesplan

23 g § Rektorn får besluta att en elev i grundskolan får läsa en eller flera kurser enligt gymnasieskolans ämnesplan, om eleven bedöms ha goda förutsättningar att klara studierna och elevens vårdnadshavare medger det.

Kurser som en elev i grundskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan ska betygsättas enligt de bestämmelser som gäller för gymnasieskolan.

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om utbildning i grundskolan enligt gymnasieskolans ämnesplan. Motsvarande bestämmelser när det gäller specialskolan och sameskolan finns i 12 kap. 23 a § respektive 13 kap. 21 c §.

Enligt *första stycket* får rektorn besluta att en elev i grundskolan får läsa en eller flera kurser enligt gymnasieskolans ämnesplan. Av 2 kap. 10 § framgår att rektorn får uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare vid skolenheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fatta sådana beslut. I gymnasieskolan ska det finnas en ämnesplan för varje ämne i ett nationellt program och vidareutbildningen i form av ett fjärde tekniskt år. Utbildningen inom varje ämne ges i form av en eller flera kurser (16 kap. 21 och 23 §§ och 17 a kap. 11 och 12 §§).

Av stycket framgår vidare att det är en förutsättning för att eleven ska få läsa en gymnasiekurs att eleven bedöms ha goda förutsättningar att klara studierna. Det ska alltså göras en individuell bedömning av elevens förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Elevens vårdnadshavare måste också medge att eleven får läsa kursen. Det krävs alltså samtycke för att eleven ska kunna läsa en kurs enligt en ämnesplan som gäller för gymnasieskolan.

Andra stycket innehåller en bestämmelse om att kurser som en elev i grundskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan ska betygsättas enligt de bestämmelser som gäller för gymnasieskolan. Bestämmelser om betyg i gymnasieskolan finns i 15 kap. 21–29 §§ och i 8 kap. gymnasieförordningen (2010:2039).

Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

12 kap. Specialskolan

Kapitlets innehåll

1 § I detta kapitel finns

- allmänna bestämmelser (2–13 a §§),
- bestämmelser om betyg (14–23 §§),
- *bestämmelser om utbildning enligt gymnasieskolans ämnesplan (23 a §), och*
- bestämmelser om huvudmannens skyldigheter i särskilda fall (24–26 §§).

I paragrafen beskrivs innehållet i 12 kap. om specialskolan.

Paragrafen ändras genom att det i en ny strecksats anges att det i kapitlet finns bestämmelser om utbildning enligt gymnasieskolans ämnesplan.

Ämnen

4 § Undervisningen ska omfatta följande ämnen:

- bild,
- engelska,
- hem- och konsumentkunskap,
- idrott och hälsa,
- matematik,
- naturorienterande ämnen: biologi, fysik och kemi,
- rörelse och drama eller musik,

- samhällsorienterande ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap,
- slöjd,
- svenska eller svenska som andraspråk,
- teckenspråk, och
- teknik.

För hörande elever gäller att ämnet musik ersätter ämnet rörelse och drama. För elever som tagits emot enligt 7 kap. 6 § första stycket 1 och 3 gäller att ämnet svenska ersätter ämnet teckenspråk, om dessa elever inte har behov av teckenspråk.

Härutöver ska det som ämnen finnas moderna språk som ska erbjudas varje elev inom ramen för språkval och, för elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, modersmål.

Vidare ska det finnas elevens val och skolans val. Undervisningen i elevens val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen.

Av 23 a § framgår att undervisningen i vissa fall får omfatta kurser enligt gymnasieskolans ämnesplan.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka ämnen som specialskolans elever ska få undervisning i.

I femte stycket, som är nytt, finns en upplysning om att det av 23 a § framgår att undervisningen i vissa fall får omfatta kurser enligt gymnasieskolans ämnesplan.

Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Utbildning enligt gymnasieskolans ämnesplan

23 a § *Rektorn får besluta att en elev i specialskolan får läsa en eller flera kurser enligt gymnasieskolans ämnesplan, om eleven bedöms ha goda förutsättningar att klara studierna och elevens vårdnadshavare medger det.*

Kurser som en elev i specialskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan ska betygsättas enligt de bestämmelser som gäller för gymnasieskolan.

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om utbildning i specialskolan enligt gymnasieskolans ämnesplan. Motsvarande bestämmelser när det gäller grundskolan och sameskolan finns i 10 kap. 23 g § respektive 13 kap. 21 c §.

Enligt första stycket får rektorn besluta att en elev i specialskolan får läsa en eller flera kurser enligt gymnasieskolans ämnesplan. Av 2 kap. 10 § framgår att rektorn får uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare vid skolenheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fatta sådana beslut. I gymnasieskolan ska det finnas en ämnesplan för varje ämne i ett nationellt program och vidareutbildningen i form av ett fjärde tekniskt år. Utbildningen inom varje ämne ges i form av en eller flera kurser (16 kap. 21 och 23 §§ och 17 a kap. 11 och 12 §§).

Av stycket framgår vidare att det är en förutsättning för att eleven ska få läsa en gymnasiekurs att eleven bedöms ha goda förutsättningar att klara studierna. Det ska alltså göras en individuell bedömning av elevens förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Elevens vårdnadshavare måste också medge att eleven får läsa kursen. Det krävs alltså samtycke för att eleven ska kunna läsa en kurs enligt en ämnesplan som gäller för gymnasieskolan.

Andra stycket innehåller en bestämmelse om att kurser som en elev i specialskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan ska betygsättas enligt de bestämmelser som gäller för gymnasieskolan. Bestämmelser om betyg i gymnasieskolan finns i 15 kap. 21–29 §§ och i 8 kap. gymnasieförordningen.

Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

13 kap. Sameskolan

Kapitlets innehåll

- 1 § I detta kapitel finns
- allmänna bestämmelser (2–14 §§),
 - bestämmelser om betyg (15–21 a §§),
 - bestämmelser om utbildning enligt gymnasieskolans ämnesplan (21 c §), och
 - bestämmelser om huvudmannens skyldigheter i särskilda fall (22–24 §§).

I paragrafen beskrivs innehållet i 13 kap. om sameskolan.

Paragrafen ändras genom att det i en ny strecksats anges att det i kapitlet finns bestämmelser om utbildning enligt gymnasieskolans ämnesplan.

Ämnen

- 4 § Undervisningen ska omfatta följande ämnen:
- bild,
 - engelska,
 - hem- och konsumentkunskap,
 - idrott och hälsa,
 - matematik,
 - musik,
 - naturorienterande ämnen: biologi, fysik och kemi,
 - samhällsorienterande ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap,
 - samiska,
 - slöjd,
 - svenska eller svenska som andraspråk, och
 - teknik.

Härutöver ska det som ämnen finnas moderna språk som ska erbjudas varje elev inom ramen för språkval och, för elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, modersmål.

Vidare ska det finnas elevens val och skolans val. Undervisningen i elevens val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen.

Av 21 c § framgår att undervisningen i vissa fall får omfatta kurser enligt gymnasieskolans ämnesplan.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka ämnen som sameskolans elever ska få undervisning i.

I *fjärde stycket*, som är nytt, finns en upplysning om att det av 21 c § framgår att undervisningen i vissa fall får omfatta kurser enligt gymnasieskolans ämnesplan.

Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Utbildning enligt gymnasieskolans ämnesplan

21 c § *Rektorn får besluta att en elev i sameskolan får läsa en eller flera kurser enligt gymnasieskolans ämnesplan, om eleven bedöms ha goda förutsättningar att klara studierna och elevens vårdnadshavare medger det.*

Kurser som en elev i sameskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan ska betygssättas enligt de bestämmelser som gäller för gymnasieskolan.

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om utbildning i sameskolan enligt gymnasieskolans ämnesplan. Motsvarande bestämmelser när det gäller grundskolan och specialskolan finns i 10 kap. 23 g § respektive 12 kap. 23 a §.

Enligt *första stycket* får rektorn besluta att en elev i sameskolan får läsa en eller flera kurser enligt gymnasieskolans ämnesplan. Av 2 kap. 10 § framgår att rektorn får uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare vid skolenheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fatta sådana

beslut. I gymnasieskolan ska det finnas en ämnesplan för varje ämne i ett nationellt program och vidareutbildningen i form av ett fjärde tekniskt år. Utbildningen inom varje ämne ges i form av en eller flera kurser (16 kap. 21 och 23 §§ och 17 a kap. 11 och 12 §§).

Av stycket framgår vidare att det är en förutsättning för att eleven ska få läsa en gymnasiekurs att eleven bedöms ha goda förutsättningar att klara studierna. Det ska alltså göras en individuell bedömning av elevens förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Elevens vårdnadshavare måste också medge att eleven får läsa kursen. Det krävs alltså samtycke för att eleven ska kunna läsa en kurs enligt en ämnesplan som gäller för gymnasieskolan.

Andra stycket innehåller en bestämmelse om att kurser som en elev i sameskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan ska betygssättas enligt de bestämmelser som gäller för gymnasieskolan. Bestämmelser om betyg i gymnasieskolan finns i 15 kap. 21–29 §§ och i 8 kap. gymnasieförordningen.

Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

16 kap. Utbildning på nationella program i gymnasieskolan

Utbildningens längd

15 § De nationella programmen är avsedda att genomgås på tre läsår.

Huvudmannen får besluta att utbildningen får fördelas på längre tid än tre läsår.

Om huvudmannen har fått tillstånd till det av Statens skolverk, får denne besluta att en utbildning får fördelas på kortare tid än tre läsår.

Huvudmannen får för en enskild elev besluta att en utbildning får fördelas på kortare tid än tre läsår, om eleven medger det.

Paragrafen innehåller bestämmelser om längden på de nationella programmen i gymnasieskolan.

Huvudregeln, att ett nationellt program i gymnasieskolan ska omfatta tre läsår, framgår av paragrafens första stycke. I andra och tredje styckena finns bestämmelser om att huvudmannen får besluta att utbildningen får fördelas på längre eller kortare tid.

I det nya *fjärde stycket* anges att huvudmannen för en enskild elev får besluta att en utbildning får fördelas på kortare tid än tre läsår. Av kommunallagen (2017:725) framgår att huvudmannen får uppdra åt en anställd, t.ex. rektorn, att fatta sådana beslut. Bestämmelsen innebär inte att den garanterade undervisningstiden enligt 18 § inskränks. Även en elev som efter ett särskilt beslut av huvudmannen får genomgå gymnasieskolan på kortare tid har alltså rätt till det minsta antal undervisningstimmar som föreskrivs i lagen.

Till skillnad från tredje stycket, som avser beslut om att en hel utbildning får fördelas på kortare tid än tre läsår, avser det fjärde stycket beslut om utbildningen för en enskild elev. Huvudmannen får besluta att en enskilds elevs utbildning får fördelas på kortare tid än tre läsår endast om eleven medger det.

Övervägandena finns i avsnitt 5.5.

21 kap. Fjärrundervisning i vissa skolformer

Kapitlets innehåll

- 1 §** I detta kapitel finns bestämmelser om
- allmänna förutsättningar för fjärrundervisning i vissa skolformer (2–3 a §§),
 - när fjärrundervisning får användas i vissa obligatoriska skolformer (4 och 5 §§),
 - när fjärrundervisning får användas i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan (6 §),
 - när fjärrundervisning får användas i utbildning vid särskilda ungdomshem (7 §),
 - försöksverksamhet (8 §),
 - beslut om fjärrundervisning (9 §),
 - utförare av fjärrundervisning (10 §),
 - krav på fjärrundervisning (11–13 §§), och
 - bemyndigande (14 §).

I paragrafen beskrivs kapitlets innehåll.

I den första strecksatsen görs en ändring som föranleds av att det införs en ny paragraf, 3 a §, i anslutning till två andra paragrafer som behandlar allmänna förutsättningar för fjärrundervisning i vissa skolformer.

3 a § Trots 3 § får fjärrundervisning alltid användas för en elev i grundskolan, specialskolan eller sameskolan i kurser som eleven läser enligt gymnasieskolans ämnesplan.

I paragrafen, som är ny, finns en bestämmelse om ett undantag från de allmänna förutsättningar för fjärrundervisning i vissa skolformer som regleras i 3 §.

Enligt paragrafen får fjärrundervisning alltid användas för en elev i grundskolan, specialskolan eller sameskolan i kurser som eleven läser enligt gymnasieskolans ämnesplan. Det kan vara fråga om en elev som enligt ett sådant beslut av rektorn som regleras i 10 kap. 23 g § första stycket, 12 kap. 23 a § eller 13 kap. 21 c § får läsa en eller flera kurser enligt gymnasieskolans ämnesplan.

I gymnasieskolan ska det finnas en ämnesplan för varje ämne i ett nationellt program och vidareutbildningen i form av ett fjärde tekniskt år. Utbildningen inom varje ämne ges i form av en eller flera kurser (16 kap. 21 och 23 §§ och 17 a kap. 11 och 12 §§).

Bestämmelsen innebär att eleven kan få fjärrundervisning även om det finns en legitimerad och behörig lärare inom huvudmannens skolenhet och även om elevunderlaget för skolenheten inte är begränsat, dvs. även om de grundläggande villkoren för fjärrundervisning i 3 § inte är uppfyllda.

Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

När fjärrundervisning får användas i vissa obligatoriska skolformer

4 § I grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan får fjärrundervisning användas endast i ämnena

- engelska,
- matematik,
- moderna språk,
- modersmål,
- naturorienterande ämnen: biologi, fysik och kemi,
- samhällsorienterande ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap,
- samiska,
- svenska,
- svenska som andraspråk,
- teckenspråk, och
- teknik.

I grundskolan får fjärrundervisning även användas för extra studietid och integrerad samisk undervisning.

Av 3 a § framgår att fjärrundervisning även får användas i kurser som en elev i grundskolan, specialskolan eller sameskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan.

Paragrafen innehåller en uppräknig av i vilka ämnen som fjärrundervisning får användas i de obligatoriska skolformerna grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan.

I det nya *tredje stycket* finns en upplysning om att det av 3 a § framgår att fjärrundervisning även får användas i kurser som en elev i grundskolan, specialskolan eller sameskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan.

Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

23 kap. Entreprenad och samverkan

12 a § Uppgifter som avser undervisning i en kurs enligt gymnasieskolans ämnesplan får överlämnas till en huvudman för gymnasieskola på entreprenad inom

- 1. grundskolan,*
- 2. specialskolan, och*
- 3. sameskolan.*

I paragrafen regleras en huvudmans möjligheter att överlämna viss undervisning i grundskolan, specialskolan eller sameskolan på entreprenad.

Uppgifter som avser undervisning i en kurs enligt gymnasieskolans ämnesplan får enligt paragrafen överlämnas på entreprenad inom grundskolan, specialskolan och sameskolan. Det kan vara fråga om undervisning av en elev som enligt ett sådant beslut av rektorn som regleras i 10 kap. 23 g § första stycket, 12 kap. 23 a § eller 13 kap. 21 c § får läsa kurser enligt gymnasieskolans ämnesplan.

Uppgifterna får endast överlämnas till en utförare som är huvudman för en gymnasieskola. Av 2 kap. 2, 3 och 5 §§ framgår att kommuner och regioner samt enskilda som har godkänts som huvudmän kan vara huvudmän för gymnasieskolan.

I gymnasieskolan ska det finnas en ämnesplan för varje ämne i ett nationellt program och vidareutbildningen i form av ett fjärde tekniskt år. Utbildningen inom varje ämne ges i form av en eller flera kurser (16 kap. 21 och 23 §§ och 17 a kap. 11 och 12 §§).

Övervägandena finns i avsnitt 4.5.

10.2 Förslaget till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Den 15 juli 2022 träder ändringar i skollagen i kraft som innebär att utbildningen i gymnasieskolan inom varje ämne inte längre ska ges i form av en eller flera kurser, utan ett ämne ska bestå av en eller flera nivåer. Ändringarna ska tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025 (prop. 2021/22:36, bet. 2021/22:UbU7, rskr. 2021/22:156).

10 kap. Grundskolan

Ämnen

4 § Undervisningen ska omfatta följande ämnen:

- bild,

- engelska,
- hem- och konsumentkunskap,
- idrott och hälsa,
- matematik,
- musik,
- naturorienterande ämnen: biologi, fysik och kemi,
- samhällsorienterande ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap,
- slöjd,
- svenska eller svenska som andraspråk, och
- teknik.

Härutöver ska det som ämnen finnas moderna språk som ska erbjudas varje elev inom ramen för språkval och, för elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, modersmål.

Vidare ska det finnas elevens val och skolans val. Undervisningen i elevens val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Skolans val får omfatta ett lokalt tillval, om Statens skolverk har godkänt en plan för undervisningen.

Av 23 g § framgår att undervisningen i vissa fall får omfatta *nivåer i ett ämne* enligt gymnasieskolans ämnesplan.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka ämnen som grundskolans elever ska få undervisning i.

I *fjärde stycket* görs en ändring så att det anges att det av 23 g § framgår att undervisningen i vissa fall får omfatta nivåer i ett ämne enligt gymnasieskolans ämnesplan, i stället för kurser enligt planen.

Övervägandena finns i avsnitt 8.

Utbildning enligt gymnasieskolans ämnesplan

23 g § Rektorn får besluta att en elev i grundskolan får läsa en eller flera *nivåer i ett ämne* enligt gymnasieskolans ämnesplan, om eleven bedöms ha goda förutsättningar att klara studierna och elevens vårdnadshavare medger det.

Nivåer i ett ämne som en elev i grundskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan ska betygssättas enligt de bestämmelser som gäller för gymnasieskolan.

I paragrafen finns bestämmelser om utbildning i grundskolan enligt gymnasieskolans ämnesplan. Motsvarande bestämmelser när det gäller specialskolan och sameskolan finns i 12 kap. 23 a § respektive 13 kap. 21 c §.

I *första stycket* görs en ändring som innebär att rektorn får besluta att en elev i grundskolan får läsa en eller flera nivåer i ett ämne enligt gymnasieskolans ämnesplan, i stället för en eller flera kurser enligt planen. I gymnasieskolan ska det finnas en ämnesplan för varje ämne i ett nationellt program och vidareutbildningen i form av ett fjärde tekniskt år. Ett ämne består av en eller flera nivåer (16 kap. 21 och 23 §§ och 17 a kap. 11 och 12 §§).

Bestämmelsen i *andra stycket* om att kurser som en elev i grundskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan ska betygssättas enligt de bestämmelser som gäller för gymnasieskolan ändras så att den avser nivåer i ett ämne som en elev i grundskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan, i stället för kurser enligt planen.

Övervägandena finns i avsnitt 8.

12 kap. Specialskolan

Ämnen

- 4 §** Undervisningen ska omfatta följande ämnen:
- bild,

- engelska,
- hem- och konsumentkunskap,
- idrott och hälsa,
- matematik,
- naturorienterande ämnen: biologi, fysik och kemi,
- rörelse och drama eller musik,
- samhällsorienterande ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap,
- slöjd,
- svenska eller svenska som andraspråk,
- teckenspråk, och
- teknik.

För hörande elever gäller att ämnet musik ersätter ämnet rörelse och drama. För elever som tagits emot enligt 7 kap. 6 § första stycket 1 och 3 gäller att ämnet svenska ersätter ämnet teckenspråk, om dessa elever inte har behov av teckenspråk.

Härutöver ska det som ämnen finnas moderna språk som ska erbjudas varje elev inom ramen för språkval och, för elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, modersmål.

Vidare ska det finnas elevens val och skolans val. Undervisningen i elevens val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen.

Av 23 a § framgår att undervisningen i vissa fall får omfatta *nivåer i ett ämne* enligt gymnasieskolans ämnesplan.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka ämnen som specialskolans elever ska få undervisning i.

Upplysningen i *femte stycket* om att det av 23 a § framgår att undervisningen i vissa fall får omfatta kurser enligt gymnasieskolans ämnesplan ändras på så sätt att det i stället anges att undervisningen i vissa fall får omfatta nivåer i ett ämne enligt gymnasieskolans ämnesplan.

Övervägandena finns i avsnitt 8.

Utbildning enligt gymnasieskolans ämnesplan

23 a § Rektorn får besluta att en elev i specialskolan får läsa en eller flera *nivåer i ett ämne* enligt gymnasieskolans ämnesplan, om eleven bedöms ha goda förutsättningar att klara studierna och elevens vårdnadshavare medger det.

Nivåer i ett ämne som en elev i specialskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan ska betygssättas enligt de bestämmelser som gäller för gymnasieskolan.

I paragrafen finns bestämmelser om utbildning i specialskolan enligt gymnasieskolans ämnesplan. Motsvarande bestämmelser när det gäller grundskolan och sameskolan finns i 10 kap. 23 g § respektive 13 kap. 21 c §.

Första stycket ändras så att det anger att rektorn får besluta att en elev i specialskolan får läsa en eller flera nivåer i ett ämne enligt gymnasieskolans ämnesplan, i stället för en eller flera kurser enligt planen. I gymnasieskolan ska det finnas en ämnesplan för varje ämne i ett nationellt program och vidareutbildningen i form av ett fjärde tekniskt år. Ett ämne består av en eller flera nivåer (16 kap. 21 och 23 §§ och 17 a kap. 11 och 12 §§).

Bestämmelsen i *andra stycket* om att kurser som en elev i specialskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan ska betygssättas enligt de bestämmelser som gäller för gymnasieskolan ändras så att den avser nivåer i ett ämne som en elev i specialskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan, i stället för kurser enligt planen.

Övervägandena finns i avsnitt 8.

13 kap. Sameskolan

Ämnen

4 § Undervisningen ska omfatta följande ämnen:

- bild,
- engelska,
- hem- och konsumentkunskap,
- idrott och hälsa,
- matematik,
- musik,
- naturorienterande ämnen: biologi, fysik och kemi,
- samhällsorienterande ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap,
- samiska,
- slöjd,
- svenska eller svenska som andraspråk, och
- teknik.

Härutöver ska det som ämnen finnas moderna språk som ska erbjudas varje elev inom ramen för språkval och, för elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, modersmål.

Vidare ska det finnas elevens val och skolans val. Undervisningen i elevens val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen.

Av 21 c § framgår att undervisningen i vissa fall får omfatta *nivåer i ett ämne* enligt gymnasieskolans ämnesplan.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka ämnen som sameskolans elever ska få undervisning i.

Genom en ändring i *fjärde stycket* anges att det av 21 c § framgår att undervisningen i vissa fall får omfatta nivåer i ett ämne enligt gymnasieskolans ämnesplan, i stället för kurser enligt planen.

Övervägandena finns i avsnitt 8.

Utbildning enligt gymnasieskolans ämnesplan

21 c § Rektorn får besluta att en elev i sameskolan får läsa en eller flera *nivåer i ett ämne* enligt gymnasieskolans ämnesplan, om eleven bedöms ha goda förutsättningar att klara studierna och elevens vårdnadshavare medger det.

Nivåer i ett ämne som en elev i sameskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan ska betygsättas enligt de bestämmelser som gäller för gymnasieskolan.

I paragrafen finns bestämmelser om utbildning i sameskolan enligt gymnasieskolans ämnesplan. Motsvarande bestämmelser när det gäller grundskolan och specialskolan finns i 10 kap. 23 g § respektive 12 kap. 23 a §.

Första stycket ändras på så sätt att det anges att rektorn får besluta att en elev i sameskolan får läsa en eller flera nivåer i ett ämne enligt gymnasieskolans ämnesplan, i stället för en eller flera kurser enligt planen. I gymnasieskolan ska det finnas en ämnesplan för varje ämne i ett nationellt program och vidareutbildningen i form av ett fjärde tekniskt år. Ett ämne består av en eller flera nivåer (16 kap. 21 och 23 §§ och 17 a kap. 11 och 12 §§).

Bestämmelsen i *andra stycket* om att kurser som en elev i sameskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan ska betygsättas enligt de bestämmelser som gäller för gymnasieskolan ändras så att den avser nivåer i ett ämne som en elev i sameskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan, i stället för kurser enligt planen.

Övervägandena finns i avsnitt 8.

21 kap. Fjärrundervisning i vissa skolformer

3 a § Trots 3 § får fjärrundervisning alltid användas för en elev i grundskolan, specialskolan eller sameskolan *på nivåer i ett ämne* som eleven läser enligt gymnasieskolans ämnesplan.

I paragrafen finns bestämmelser om undantag från de allmänna förutsättningar för fjärrundervisning i vissa skolformer som regleras i 3 §.

I paragrafen görs en ändring som innebär att det anges att fjärrundervisning alltid får användas för en elev i grundskolan, specialskolan eller sameskolan på nivåer i ett ämne som eleven läser enligt gymnasieskolans ämnesplan, i stället för i kurser som eleven läser enligt planen. I gymnasieskolan ska det finnas en ämnesplan för varje ämne i ett nationellt program och vidareutbildningen i form av ett fjärde tekniskt år. Ett ämne består av en eller flera nivåer (16 kap. 21 och 23 §§ och 17 a kap. 11 och 12 §§).

Övervägandena finns i avsnitt 8.

När fjärrundervisning får användas i vissa obligatoriska skolformer

4 § I grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan får fjärrundervisning användas endast i ämnena

- engelska,
- matematik,
- moderna språk,
- modersmål,
- naturorienterande ämnen: biologi, fysik och kemi,
- samhällsorienterande ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap,
- samiska,
- svenska,
- svenska som andraspråk,
- teckenspråk, och
- teknik.

I grundskolan får fjärrundervisning även användas för extra studietid och integrerad samisk undervisning.

Av 3 a § framgår att fjärrundervisning även får användas *på nivåer i ett ämne* som en elev i grundskolan, specialskolan eller sameskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan.

Paragrafen innehåller en uppräkningslista av i vilka ämnen som fjärrundervisning får användas i de obligatoriska skolformerna grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan.

Upplysningen i *tredje stycket* om att det av 3 a § framgår att fjärrundervisning även får användas i kurser som en elev i grundskolan, specialskolan eller sameskolan läser enligt gymnasieskolans ämnesplan ändras på så sätt att det i stället anges att fjärrundervisning även får användas på nivåer i ett ämne enligt planen.

Övervägandena finns i avsnitt 8.

23 kap. Entreprenad och samverkan

12 a § Uppgifter som avser undervisning i *ett ämne* enligt gymnasieskolans ämnesplan får överlämnas till en huvudman för gymnasieskola på entreprenad inom

1. grundskolan,
2. specialskolan, och
3. sameskolan.

I paragrafen regleras en huvudmans möjligheter att överlämna viss undervisning i grundskolan, specialskolan eller sameskolan på entreprenad.

Ändringen innebär att uppgifter som avser undervisning i ett ämne enligt gymnasieskolans ämnesplan får överlämnas på entreprenad inom grundskolan, specialskolan och sameskolan, i stället för uppgifter som avser undervisning i en kurs enligt planen. I gymnasieskolan ska det finnas en ämnesplan för varje ämne i ett nationellt program och vidareutbildningen i form av ett fjärde tekniskt år. Ett ämne består av en eller flera nivåer (16 kap. 21 och 23 §§ och 17 a kap. 11 och 12 §§).

Övervägandena finns i avsnitt 8.

Referenser

Folkhälsomyndigheten (2016). Skolprestationer, skolstress och psykisk ohälsa bland tonåringar. Utgivningsdatum 2016-02-18, artikelnr. 16003.

Förenta nationerna (1989). Förenta nationernas konvention den 20 november 1989 om barnets rättigheter.

Förenta nationerna (2006). Konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och fakultativt protokoll till konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, New York den 13 december 2006.

Persson, Roland S. (2015). Tre korta texter om att förstå särskilt begåvade barn i den svenska skolan, DiVA forskningsportal. <https://diva-portal.org>. Hämtad 2021-05-20.

Prop. 1997/98:169 Gymnasieskola i utveckling – kvalitet och likvärdighet.

Prop. 2008/09:199 Högre krav och kvalitet i den nya gymnasieskolan.

Prop. 2009/10:80 En reformerad grundlag.

Prop. 2009/10:165 Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet.

Prop. 2019/20:127 Fjärrundervisning, distansundervisning och vissa frågor om entreprenad.

Prop. 2021:22/36 Ämnesbetyg – betygen ska bättre spegla elevers kunskaper.

SFS 1974:152 Regeringsform.

SFS 1993:100 Högskoleförordning.

SFS 2008:567 Diskrimineringslag.

SFS 2008:793 Förordning om försöksverksamhet med riksrekryterande gymnasial spetsutbildning.

SFS 2010:800 Skollag.

SFS 2010:2039 Gymnasieförordning.

SFS 2011:185 Skolförordning.

SFS 2011:355 Förordning om försöksverksamhet med riksrekryterande spetsutbildning i grundskolans högre årskurser.

SFS 2017:725 Kommunallag.

SKOLFS 2010:37 Förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

SKOLFS 2010:250 Förordning om läroplan för specialskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall.

SKOLFS 2010:251 Förordning om läroplan för sameskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall.

SKOLFS 2011:144 Förordning om läroplan för gymnasieskolan.

Skolinspektionen (2016). Tematisk analys. Utmaningar i undervisningen. Många elever behöver mer stimulans och utmaningar. Dnr 40-2016:6874.

Skolinspektionen (2018). Utmanande undervisning för högpresterande elever. Kvalitetsgranskning på gymnasieskolans naturvetenskapliga program. Dnr 400-2017-7328.

Skolinspektionen (2020). Skolenkäten VT 2020. [Skolenkäten VT 2020 \(skolinspektionen.se\)](https://skolinspektionen.se) Hämtad 2021-05-20.

Skolverket (2012). Redovisning av uppdrag enligt förordning (2008:793) avseende omfattning och utvärdering av försöksverksamheten med riksrekryterande gymnasial spetsutbildning läsåret 2011/12. Dnr 60-2008:3014.

Skolverket (2015a). Redovisning av uppdrag om att främja grund- och gymnasieskolors arbete med särskilt begåvade elever. Dnr 2014:838.

Skolverket (2015b) Stödmaterial för skolans arbete med särskilt begåvade elever. <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/sarskilt-bagavade-elever> Hämtad 2021-05-31.

Skolverket 2016. Redovisning av uppdrag enligt förordningen (2008:793) om försöksverksamhet med riksrekryterande gymnasial spetsutbildning avseende omfattning och utvärdering av försöksverksamheten. Dnr 2016:00169.

Skolverket (2017). Spetsutbildningar på försök. Fördjupad redovisning av försöksverksamheterna med riksrekryterande spetsutbildning i grundskolans högre årskurser samt riksrekryterande gymnasial spetsutbildning enligt förordningarna 2008:793 respektive 2011:355. Dnr 2016:751 och 2016:616.

Skolverket (2019). Utvärdering av försöksverksamhet med spetsutbildning. Dnr 5.1.3-2018:799.

Skolverket (2020). Redovisning av uppdraget Elever som snabbare når kunskapskraven. Dnr 2019:01132.

Skolverket (2021). Statistikuppgifter avseende spetsutbildning i grund- och gymnasieskola, läsåret 2020/21. Uppgift från Skolverket den 16 april 2021.

SOU 2008:27. Framtidsvägen – en reformerad gymnasieskola.

SOU 2016:77. En gymnasieutbildning för alla – åtgärder för att alla unga ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning.

SOU 2017:35. Samling för skolan – Nationell strategi för kunskap och likvärdighet.

SOU 2020:33. Gemensamt ansvar – en modell för planering och dimensionering av gymnasial utbildning.

Uppdrag till Statens skolverk om nationella skolutvecklingsprogram. Dnr U2013/02553, U2013/01285, U2015/00941, U2015/00299 och U2015/03844. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Uppdrag till Statens skolverk att främja grund- och gymnasieskolors arbete med särskilt begåvade elever. Dnr U2014/05038. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Uppdrag till Statens skolverk om elever som snabbare når kunskapskraven
Ändring av regleringsbrev för budgetåret 2019 avseende Statens skolverk, 2019-06-27. Dnr U2019/01156, U2019/01229, U2019/01684 m.fl. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Westling Allodi, Mara (2015). Internationellt perspektiv på särskilt begåvade elever, DiVA forskningsportal. <https://diva-portal.org>. Hämtad 2021-05-20.